

ROCZNE SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE

Grupy Kapitałowej ZT „Kruszwica” S.A.

za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019 roku

ZAWARTOŚĆ:

WYBRANE SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE	3
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	8
INFORMACJA DODATKOWA DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	9
1. INFORMACJE OGÓLNE	9
2. PLATFORMA ZASTOSOWANYCH MSSF ORAZ STOSOWANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI ..	12
3. PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW I TOWARÓW	26
4. SEGMENTY OPERACYJNE	27
5. KOSZTY WEDŁUG RODZAJU	32
6. POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE	32
7. POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE	32
8. PRZYCHODY I KOSZTY FINANSOWE	33
9. ZYSKI/(STRATY) Z TYTUŁU WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I RÓŻNIC KURSOWYCH	33
10. WYNIK NA SPRZEDAŻY ŚRODKÓW TRWAŁYCH I INNE KOSZTY ZWIĄZANE ZE ŚRODKAMI TRWAŁYMI ORAZ WARTOŚCIAMI NIEMATERIALNYMI	34
11. PODATEK DOCHODOWY	34
12. ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ	37
13. PRAWA DO UŻYTKOWANIA RZECZOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH	37
14. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	39
15. WARTOŚĆ FIRMY	40
16. WARTOŚCI NIEMATERIALNE	41
17. AKTYWA FINANSOWE	41
18. PRZEJĘCIE JEDNOSTEK ZALEŻNYCH	42
19. ZAPASY	42
20. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG I POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI	43
21. ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY	44
22. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE	45
23. KAPITAŁ PODSTAWOWY	45
24. KAPITAŁY REZERWOWE	45
25. POZOSTAŁE KAPITAŁY	46
26. ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM	46
27. DYWIDENDY	46
28. KREDYTY I POŻYCZKI	47
29. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG I POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA	48
30. ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE	48
31. REZERWY	50
32. PLANOWANE TRANSAKCJE	50
33. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI	51
34. WALUTOWE INSTRUMENTY POCHODNE	57
35. TOWAROWE INSTRUMENTY POCHODNE	60
36. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA W SPRAWOZDANIU Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	64
37. CZYNNIKI RYZYKA ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ GRUPY	65
38. ZMIANA ZOBOWIĄZAŃ WARUNKOWYCH LUB AKTYWÓW WARUNKOWYCH	75
39. WYNAGRODZENIA, NAGRODY I INNE KORZYŚCI OTRZYMANE PRZEZ OSOBY ZARZĄDZAJĄCE I NADZORUJĄCE SPÓŁKĘ DOMINUJĄCĄ	76
40. ZOBOWIĄZANIA WYNIKAJĄCE Z EMERYTUR I ŚWIADCZEŃ O PODOBNYM CHARAKTERZE.	77
41. ZDARZENIA PO DACIE BILANSU	77

WYBRANE SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE

(dane prezentowane są w tysiącach złotych/Euro, z wyjątkiem danych dotyczących liczby akcji oraz zysku na jedną akcję)

	Za okres 12 miesiący zakończony 31-12-2019	Za okres 12 miesiący zakończony 31-12-2018	Za okres 12 miesiący zakończony 31-12-2019	Za okres 12 miesiący zakończony 31-12-2018
	PLN'000		EUR'000	
Przychody ze sprzedaży produktów i towarów	2 891 807	2 666 877	672 232	625 015
Zysk / (strata) operacyjny	137 048	124 944	31 858	29 282
Zysk / (strata) przed opodatkowaniem	135 607	123 704	31 523	28 992
Zysk / (strata) netto	108 119	99 747	25 133	23 377
Ilość akcji	22 986 949	22 986 949	22 986 949	22 986 949
Zysk / (strata) na jedną akcję zwykłą (w PLN/EUR)	4,70	4,34	1,09	1,02
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	6 633	85 913	1 542	20 135
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(33 389)	(1 159)	(7 762)	(272)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(53 196)	(35 062)	(12 366)	(8 217)
Przepływy pieniężne netto, razem	(79 952)	49 692	(18 586)	11 646

	Koniec okresu 31/12/2019	Koniec okresu 31/12/2018	Koniec okresu 31/12/2019	Koniec okresu 31/12/2018
	PLN'000		EUR'000	
Aktywa trwałe	335 743	303 648	78 841	70 616
Aktywa obrotowe	757 913	788 008	177 977	183 258
Aktywa razem	1 093 656	1 091 656	256 817	253 873
Zobowiązania długoterminowe	18 404	5 629	4 322	1 309
Zobowiązania krótkoterminowe	278 084	338 921	65 301	78 819
Kapitał własny	797 168	747 106	187 195	173 746
Kapitał podstawowy	185 076	185 076	43 460	43 041

Kursy EURO przyjęte do przeliczania "wybranych skonsolidowanych danych finansowych":

Poszczególne pozycje aktywów i pasywów ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy na dzień 31 grudnia 2019 oraz na dzień 31 grudnia 2018 zostały przeliczone według średniego kursu NBP, obowiązującego dla Euro w tych dniach.

Poszczególne pozycje ze skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów, skonsolidowanego sprawozdania ze zmian w kapitale własnym oraz ze skonsolidowanych przepływów pieniężnych przeliczono według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną ze średnich kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca, objętego prezentowanym okresem.

Wyszczególnienie kursów walutowych użytych do przeliczenia „wybranych skonsolidowanych danych finansowych” zawierają poniższe tabele:

	Koniec okresu 31/12/2019	Koniec okresu 31/12/2018
Sprawozdanie z sytuacji finansowej	4,2585	4,3000
	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018
Sprawozdanie z całkowitych dochodów		
Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	4,3018	4,2669
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych		

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

(dane prezentowane są w tysiącach złotych, z wyjątkiem danych dotyczących liczby akcji oraz zysku na jedną akcję)

	Nota	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018 PLN'000
Przychody			
Przychody ze sprzedaży produktów	3	2 593 027	2 426 193
Przychody ze sprzedaży towarów	3	298 780	240 684
Pozostałe przychody operacyjne	6	19 701	18 484
Przychody ogółem		2 911 508	2 685 361
Koszty			
Koszty wytworzenia sprzedanych produktów	5	2 293 369	2 137 617
Koszty sprzedanych towarów	5	280 027	220 239
Koszty sprzedaży	5	158 527	150 198
Koszty ogólnego zarządu	5	30 987	37 733
(Zyski)/straty z wyceny instrumentów pochodnych oraz różnic kursowych	9	(5 160)	(688)
(Zyski)/straty na sprzedaży środków trwałych i inne koszty związane ze środkami trwałymi	10	(70)	(316)
Pozostałe koszty operacyjne	7	16 780	15 634
Koszty ogółem		2 774 460	2 560 417
Zysk/(Strata) operacyjny		137 048	124 944
Przychody finansowe	8	2 972	3 467
Koszty finansowe	8	4 413	4 707
Zysk/(Strata) z działalności kontynuowanej przed opodatkowaniem		135 607	123 704
Podatek dochodowy		27 488	23 957
część bieżąca	11	30 223	22 270
część odroczone	11	(2 735)	1 687
Zysk/(Strata) netto		108 119	99 747
Inne całkowite dochody, które zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty po spełnieniu określonych warunków w tym:			
Zyski / (straty) z wyceny aktuarialnej odpraw emerytalnych i rentowych		1 126	2
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów		(214)	(0)
		912	2
Całkowite dochody ogółem		109 031	99 749
Zysk przypadający:			
akcjonariuszom Jednostki Dominującej		108 119	99 747
na udziały niekontrolujące		-	-
Łączne całkowite dochody przypadające:			
akcjonariuszom Jednostki Dominującej		109 031	99 749
na udziały niekontrolujące		-	-
Podstawowy i rozwodniony zysk/(strata) na jedną akcję przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej		4,70	4,34
Średnia ważona liczba akcji zwykłych		22 986 949	22 986 949

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

	<i>Nota</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2019 PLN'000</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2018 PLN'000</i>
Aktywa trwałe			
Prawo do użytkowania rzeczowych aktywów trwałych	13	25 565	-
Rzeczowe aktywa trwałe	14	204 775	197 623
Nieruchomości inwestycyjne		3 142	3 350
Wartość firmy	15	83 793	83 793
Wartości niematerialne	16	5 129	7 076
Długoterminowe aktywa finansowe	17	10	6
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	11	13 297	10 767
Długoterminowe należności pozostałe	20	32	1 033
		335 743	303 648
Aktywa obrotowe			
Zapasy	19	479 795	450 152
Należności z tytułu dostaw i usług	20	82 283	87 097
Należności z tytułu podatku dochodowego		-	-
Należności pozostałe	20	15 824	4 444
Krótkoterminowe aktywa finansowe	17	25 615	12 152
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	21	153 957	233 909
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	22	439	254
		757 913	788 008
Aktywa razem		1 093 656	1 091 656
	<i>Nota</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2019 PLN'000</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2018 PLN'000</i>
Kapitał własny			
Kapitał podstawowy	23	185 076	185 076
Nadwyżka ze sprzedaży akcji	25	245 401	245 401
Kapitał rezerwowy	24	191 355	151 481
Zyski zatrzymane	25	175 336	165 148
Kapitały przypadające na udziały niekontrolujące		-	-
		797 168	747 106
Zobowiązania długoterminowe			
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	11	-	-
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	30	4 364	5 349
Zobowiązania z tytułu leasingu	29	13 409	260
Pozostałe rezerwy	31	611	-
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	29	20	20
		18 404	5 629
Zobowiązania krótkoterminowe			
Rezerwy	31	2 130	5 325
Krótkoterminowe kredyty i pożyczki	28	10 011	-
Zobowiązania finansowe		35 956	8 926
Zobowiązania z tytułu leasingu	29	3 792	-
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	30	19 644	20 296
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	29	187 859	295 779
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	29	15 102	6 455
Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	29	3 590	2 140
		278 084	338 921
Pasywa razem		1 093 656	1 091 656

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

	<i>Kapitał podstawowy</i>	<i>Nadwyżka ze sprzedaży akcji</i>	<i>Kapitał rezerwowý przeznaczony na wypłatę dywidendy</i>	<i>Kapitał rezerwowý z aktualizacji wyceny aktuarialnej odpraw emerytalnych i rentowych</i>	<i>Zyski zatrzymane</i>	<i>Ogółem</i>	<i>Kapitał przypadający na udziały niekontrolujące</i>	<i>Razem kapitały własne</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Kapitał własny na dzień 31/12/2017	185 076	245 401	141 836	(453)	106 070	677 929	-	677 929
Całkowite dochody netto za okres	-	-	-	2	99 747	99 749	-	99 749
Wypłacona dywidenda	-	-	-	-	(30 573)	(30 573)	-	(30 573)
Przeznaczenie zysku na pozostały kapitał rezerwowý	-	-	10 096	-	(10 096)	-	-	-
Kapitał własny na dzień 31/12/2018	185 076	245 401	151 932	(451)	165 148	747 106	-	747 106
Kapitał własny na dzień 31/12/2018	185 076	245 401	151 932	(451)	165 148	747 106	-	747 106
Całkowite dochody netto za okres	-	-	-	912	108 119	109 031	-	109 031
Wypłacona dywidenda	-	-	-	-	(58 847)	(58 847)	-	(58 847)
Przeznaczenie zysku na pozostały kapitał rezerwowý	-	-	38 963	-	(38 963)	-	-	-
Korekta konsolidacyjna w spółce zależnej	-	-	-	-	(122)	(122)	-	(122)
Zaokrąglenia	-	-	(1)	-	1	-	-	-
Kapitał własny na dzień 31/12/2019	185 076	245 401	190 894	461	175 336	797 168	-	797 168

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018 PLN'000
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
Zysk/(Strata) netto	108 119	99 747
Korekty razem	(101 486)	(13 834)
Amortyzacja	28 338	25 155
Zyski/straty z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	12 463	(23 125)
Odsetki	1 454	2 077
Zysk/strata na sprzedaży lub likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(70)	(316)
Zmiana stanu rezerw	(3 829)	2 459
Zmiana stanu zapasów	(29 643)	(171 195)
Zmiana stanu należności	(5 567)	62 182
Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	(107 852)	82 415
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	(185)	897
Podatek dochodowy naliczony	27 488	23 957
Podatek dochodowy zapłacony	(21 576)	(18 342)
Pozostałe korekty	(2 507)	2
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	6 633	85 913
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
Wpływy ze sprzedaży wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	163	10 180
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	(33 520)	(7 626)
Odsetki	2 857	2 413
(Udzielone)/spłacone pożyczki długoterminowe	1 112	(1 109)
Udzielone zaliczki na zakup środków trwałych	(4 001)	(5 017)
Pozostałe korekty	-	-
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(33 389)	(1 159)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
Wpływy z tytułu zaciągnięcia kredytów/pożyczek	10 008	-
Spląty kredytów/pożyczek	-	-
Odsetki zapłacone	(4 308)	(4 489)
Wyplacona dywidenda	(58 847)	(30 573)
Zmiana zobowiązań z tyt. leasingu	(42)	-
Pozostałe korekty	(7)	-
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(53 196)	(35 062)
Przepływy pieniężne netto, razem	(79 952)	49 692
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(79 952)	49 692
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	233 909	184 217
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	153 957	233 909

INFORMACJA DODATKOWA DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. INFORMACJE OGÓLNE

Informacje o jednostce dominującej

Zakłady Tłuszczowe „Kruszwica” Spółka Akcyjna (dalej: Spółka dominująca lub jednostka dominująca) prowadzi działalność na terenie Polski na podstawie wpisu do Rejestru Handlowego, w Dziale B, pod numerem 3698, na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy - VIII Wydział Gospodarczy z dnia 21 grudnia 1995 roku.

W dniu 12 czerwca 2001 roku Spółka dominująca została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego w Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy, XIII Wydział KRS, pod numerem KRS 0000019414.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego skład organów zarządczych i nadzorujących Spółki dominującej jest następujący:

Zarząd Spółki:

1. Wojciech Jachimczyk	– Prezes Zarządu
2. Wojciech Bauman	– Członek Zarządu
3. Marcin Brodowski	– Członek Zarządu
4. Oleh Chernilevskyy	– Członek Zarządu
5. Piotr Piotrowski	– Członek Zarządu
6. Sławomir Werbiński	– Członek Zarządu
7. Tomasz Wika	– Członek Zarządu

W dniu 6 lutego 2019 roku Zarząd Spółki dominującej otrzymał rezygnację p. Dariusza Szymańskiego z pełnionej funkcji członka zarządu Spółki dominującej.

W dniu 27 marca 2019 roku Rada Nadzorcza Spółki dominującej powołała p. Oleha Chernilevskyy na członka Zarządu Spółki dominującej.

W dniu 19 czerwca 2019 roku Zarząd Spółki dominującej otrzymał rezygnację p. Jacka Michalaka z pełnionej funkcji członka Zarządu Spółki dominującej.

W dniu 23 lipca 2019 roku Rada Nadzorcza Spółki dominującej powołała p. Sławomira Werbińskiego na członka Zarządu Spółki dominującej.

Rada Nadzorcza:

1. Steven Claassens	- Członek Rady Nadzorczej
2. Julie Hawkins	- Członek Rady Nadzorczej
3. Paul Ayton	- Członek Rady Nadzorczej
4. Jordi Costa	- Członek Rady Nadzorczej
5. Holger Riemensperger	- Członek Rady Nadzorczej
6. Roman Górny	- Członek Rady Nadzorczej
7. Sławomir Ludwikowski	- Członek Rady Nadzorczej
8. Jerzy Rajski	- Członek Rady Nadzorczej
9. Markus Walter Sieger	- Członek Rady Nadzorczej
10. Mariusz Szeliga	- Członek Rady Nadzorczej

W związku z rezygnacją pana Tommy Jensena pełniącego funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej, w dniu 23 lipca 2019 roku na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu ZT „Kruszwica” S.A. uprawniony akcjonariusz Koninklijke Bunge B.V. powołał w skład Rady Nadzorczej Pana Roberta Balheima.

W związku z rezygnacją pana Roberta Balheima, w dniu 4 grudnia 2019 roku na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu ZT „Kruszwica” S.A. uprawniony akcjonariusz Koninklijke Bunge B.V. powołał w skład Rady Nadzorczej Pana Jordi Costa.

W związku z rezygnacją panów: Jean Pierre Goulet, George Allard oraz Wiliam Dujardin, w dniu 10 lutego 2020 roku na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu ZT „Kruszwica” S.A. uprawniony akcjonariusz Koninklijke Bunge B.V. powołał w skład Rady Nadzorczej Panów: Steven Claassens, Holger Riemensperger oraz Paul Ayton.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku struktura akcjonariatu jednostki dominującej jest następująca:

Podmiot	Siedziba	Ilość akcji	% posiadanego kapitału	% posiadanych praw głosów
Koninklijke Bunge Vennootschap (KBBV)	Besloten Holandia	14.763.313	64,22%	64,22%
Windstorm Trading& Investments Limited	Cypr	5.805.485	25,26%	25,26%
Pozostali		2.418.151	10,52%	10,52%
Razem		22.986.949	100,00%	100,00%

Spółka dominująca jest częścią Grupy Bunge, światowego lidera w przetwórstwie nasion oleistych i produkcji butelkowanych olejów roślinnych.

Akcje Spółki dominującej w ilości 22.986.949 szt. znajdują się w publicznym obrocie i notowane są na rynku podstawowym na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. Według klasyfikacji GPW w Warszawie S.A. ZT „Kruszwica” S.A. są zakwalifikowane do sektora „przemysł spożywczy”.

Informacje o Grupie Kapitałowej

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku w skład Grupy Kapitałowej ZT „Kruszwica” S.A. (dalej: Grupa Kapitałowa lub Grupa) wchodzi Zakłady Tłuszczowe „Kruszwica” S.A. jako podmiot dominujący oraz spółka zależna ZTK Property Management spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

ZTK Property Management spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, z siedzibą w Warszawie, ul. 17 stycznia 45 B, wpisana do rejestru przedsiębiorców KRS pod numerem 0000485163 („ZTK Property Management”)

W dniu 20 marca 2014 roku Spółka dominująca nabyła 100 udziałów w kapitale zakładowym Burgos sp. z o.o. za cenę 11 tys. PLN. Na dzień przejęcia udziałów w Burgos sp. z o.o., Spółka dominująca rozpoznała wartość firmy w wysokości 6 tys. PLN, jednakże ze względu na nieistotność powyższej kwoty, odniesiono ją bezpośrednio w koszty okresu sprawozdawczego.

W dniu 11 listopada 2014 roku Spółka dominująca nabyła 1.898 udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym Burgos sp. z o.o. za cenę 95 tys. PLN.

W dniu 10 grudnia 2014 roku Burgos sp. z o.o. zmieniła nazwę na ZTK Property Management spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

W dniu 28 października 2015 roku Spółka dominująca nabyła dwa udziały w kapitale zakładowym spółki ZTK Property Management o wartości nominalnej 50,00 zł każdy i o łącznej wartości nominalnej 100,00 zł. W wyniku powyższej transakcji Spółka dominująca jest jedynym wspólnikiem ZTK Property Management, posiadającym 100% udziałów w kapitale zakładowym spółki.

W dniu 28 października 2015 roku pomiędzy Spółką dominującą, jako zbywcą, a ZTK Property Management, jako nabywcą, zawarta została umowa przeniesienia udziałów tytułem wniesienia wkładu niepieniężnego na pokrycie podwyższonego kapitału zakładowego ZTK Property Management („Umowa”). Zgodnie z Umową, w zamian za udziały objęte przez Spółkę dominującą w podwyższonym kapitale zakładowym ZTK Property Management, Spółka przeniosła na rzecz ZTK Property Management 1.207.042 udziałów w kapitale zakładowym spółki pod firmą Mauresa Consulting spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w likwidacji („Mauresa Consulting”), o wartości nominalnej 50,00 zł każdy i o łącznej wartości nominalnej 60.352.100,00 zł, stanowiących 100% udziałów w kapitale zakładowym Mauresa Consulting, uprawniających do 100% głosów na Zgromadzeniu Wspólników Mauresa Consulting („Udziały Mauresa Consulting”).

Wartość Udziałów Mauresa Consulting ustalona została na kwotę 75.317.000,00 zł. W zamian za przeniesienie Udziałów Mauresa Consulting, Spółka dominująca objęła w kapitale zakładowym ZTK Property Management udziały o wartości nominalnej odpowiadającej wartości Udziałów Mauresa Consulting.

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2019 roku posiadane przez Spółkę udziały ZTK Property Management wykazują wartość księgową 28.637 tys. PLN.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku struktura kapitału zakładowego jednostki zależnej ZTK Property Management jest następująca:

<i>Podmiot</i>	<i>Siedziba</i>	<i>Ilość udziałów</i>	<i>Łączna wartość udziałów (w PLN)</i>	<i>% udziałów w kapitale zakładowym</i>
Zakłady Tłuszczowe “Kruszwica” S.A.	ul. Niepodległości 42, Kruszwica	1.508.340	75.417.000 PLN	100,00%
Razem		1.508.340	75.417.000 PLN	100,00%

Dodatkowe informacje na temat jednostek podporządkowanych, objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, zostały zamieszczone w Nocie nr 18.

Czas trwania działalności poszczególnych jednostek wchodzących w skład Grupy nie jest ograniczony.

Rokiem obrotowym Spółki dominującej oraz spółki zależnej ZTK Property Management sp. z o.o. jest rok kalendarzowy.

Sprawozdanie finansowe jednostki zależnej ZTK Property Management, wykorzystane do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy, zostały sporządzone na dzień 31 grudnia 2019 roku, analogicznie jak sprawozdanie finansowe Spółki dominującej, przy zastosowaniu spójnych zasad rachunkowości.

Podstawowym przedmiotem działalności Grupy jest przetwórstwo nasion oleistych, produkcja olejów butelkowanych, produkcja margaryn i tłuszczów jadalnych oraz zarządzanie nieruchomościami.

2. PLATFORMA ZASTOSOWANYCH MSSF ORAZ STOSOWANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Oświadczenie o zgodności

Prezentowane skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowym Standardem Rachunkowości (MSR) 1 – Prezentacja sprawozdań finansowych oraz zgodnie z odpowiednimi Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), mającymi zastosowanie do rocznej sprawozdawczości finansowej, zaakceptowanymi przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB) i Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (IFRIC), w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską i obowiązującym na dzień 31 grudnia 2019 roku.

Pod pojęciem MSSF mieszczą się przyjęte przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB):

- Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej
- Międzynarodowe Standardy Rachunkowości
- Interpretacje opracowane przez Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (IFRIC) lub przez istniejący wcześniej Stały Komitet ds. Interpretacji (SKI), które zostały przyjęte przez IASB

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera dane za następujące okresy:

- skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na koniec bieżącego roku obrotowego oraz sprawozdanie porównawcze na koniec poprzedniego roku obrotowego,
- skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za bieżący rok obrotowy wraz z porównawczym sprawozdaniem z całkowitych dochodów za poprzedni rok obrotowy,
- skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym przedstawiające zmiany w kapitale własnym za bieżący rok obrotowy, wraz z porównawczym sprawozdaniem za poprzedni rok obrotowy,
- skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za bieżący rok obrotowy wraz z porównawczym sprawozdaniem za poprzedni rok obrotowy.

Standardy i interpretacje zastosowane po raz pierwszy w roku 2019

Zmiany do istniejących standardów zastosowane po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym Grupy za 2019 rok.

Następujące zmiany do istniejących standardów wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz zatwierdzone do stosowania w UE wchodzi w życie po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym Grupy za 2019 rok:

- **MSSF 16 „Leasing”** – zatwierdzony w UE w dniu 31 października 2017 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** - Charakterystyka opcji przedpłaty z ujemną kompensatą - zatwierdzone w UE w dniu 22 marca 2018 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze”** – Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie planu - zatwierdzone w UE w dniu 13 marca 2019 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** - Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach - zatwierdzone w UE w dniu 8 lutego 2019 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2015 - 2017)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa - zatwierdzone w UE w dniu 14 marca 2019 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Interpretacja KIMSF 23 „Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego”** - zatwierdzona w UE w dniu 23 października 2018 roku (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później).

Poza MSSF 16 „Leasing” w/w zmiany do istniejących standardów nie miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy za 2019 rok. Szczegółowy opis wpływu MSSF 16 na skonsolidowane sprawozdanie finansowe zamieszczony został w zasadach rachunkowości Grupy, na stronie 18 niniejszego sprawozdania.

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów, jakie zostały już wydane przez RMSR i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie

Zatwierdzając niniejsze sprawozdanie finansowe następujące zmiany do istniejących standardów zostały wydane przez RMSR i zatwierdzone do stosowania w UE, a które wchodzi w życie w późniejszym terminie.

- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” i MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”** – Definicja istotności - zatwierdzone w UE w dniu 29 listopada 2019 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” oraz MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji”** - Reforma Referencyjnej Stopy Procentowej - - zatwierdzone w UE w dniu 15 stycznia 2020 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później),
- **Zmiany odniesień do założeń koncepcyjnych zawartych w MSSF** - zatwierdzone w UE w dniu 29 listopada 2019 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później).

Grupa postanowiła nie skorzystać z możliwości wcześniejszego zastosowania powyższych nowych standardów oraz zmian do istniejących standardów.

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów wydane przez RMSR, ale jeszcze niezatwierdzone do stosowania w UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji wydanych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych nowych standardów, zmian do standardów oraz nowej interpretacji, które według stanu na dzień 28 kwietnia 2020 roku nie zostały jeszcze zatwierdzone do stosowania w UE.

- **MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć”** – definicja przedsięwzięcia (obowiązujące w odniesieniu do połączeń, w przypadku których data przejęcia przypada na początek pierwszego okresu rocznego rozpoczynającego się 1 stycznia 2020 r. lub później oraz w odniesieniu do nabycia aktywów, które nastąpiło w dniu rozpoczęcia w/w okresu rocznego lub później),
- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”** – Klasyfikacja zobowiązań jako krótkoterminowe lub długoterminowe (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 roku lub później),
- **MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później) – Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14,
- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** – Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany (data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności).

Według szacunków Grupy, w/w nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów, nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Spółkę na dzień bilansowy.

Jednocześnie nadal poza regulacjami przyjętymi przez UE pozostaje rachunkowość zabezpieczeń portfela aktywów i zobowiązań finansowych, których zasady nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE.

Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego, za wyjątkiem wyceny instrumentów pochodnych oraz pozycji zabezpieczanych, ujętych w ramach rachunkowości zabezpieczeń, które są wyceniane według wartości godziwej.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę w okresie najbliższych 12 miesięcy po dniu bilansowym. Zarządy Spółki dominującej i spółki zależnej uważają, iż nie istnieje zagrożenie kontynuowania działalności w tym okresie.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w polskich złotych. Polski złoty jest walutą funkcjonalną, w której denominowane są operacje gospodarcze Grupy. Dane liczbowe podane są w tysiącach złotych, stosując zasadę, iż kwoty wynoszące mniej niż 500 PLN pomija się, a kwoty wynoszące 500 PLN i więcej podwyższa się do pełnego tysiąca złotych. W przypadku prezentowania danych w innych walutach lub jednostkach, stosowna informacja jest podana.

Podstawowe osądy rachunkowe oraz podstawy szacowania niepewności

W procesie stosowania zasad rachunkowości obowiązujących w Grupie, zarząd musi dokonywać osądów, szacunków i przyjmować założenia dotyczące wartości bilansowej aktywów i zobowiązań, której nie da się określić wykorzystując dostępne źródła. Szacunki i związane z nimi założenia opierają się o doświadczenia historyczne i inne czynniki uznawane za istotne. Rzeczywiste wyniki mogą odbiegać od przyjętych wartości szacunkowych. Szacunki, jak i przyjęte założenia, podlegają bieżącej weryfikacji. Zmianę wartości szacunkowych ujmuje się w okresie, w którym nastąpiła weryfikacja, jeśli dotyczy ona wyłącznie tego okresu lub w okresie bieżącym i okresach przyszłych, jeśli zmiana dotyczy również okresów przyszłych.

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym okresie sprawozdawczym, jak również przedstawiono zagadnienia, dla których największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa.

Utrata wartości aktywów trwałych (z wyłączeniem wartości firmy)

Corocznie Grupa analizuje, czy nie wystąpiły przesłanki utraty wartości aktywów trwałych, będące podstawą do przeprowadzenia testu na utratę ich wartości. Na koniec 2019 roku Grupa nie stwierdziła istnienia przesłanek wskazujących na konieczność przeprowadzenia testu na utratę wartości. Zidentyfikowane w 2019 roku utraty wartości poszczególnych aktywów trwałych zostały ujęte w księgach Spółki dominującej i zależnej.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego i niematerialnego majątku trwałego. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków kierownictwa.

Wycena rezerw

Rezerwy z tytułu odpraw emerytalno – rentowych oraz nagród jubileuszowych zostały oszacowane przez aktuarusza metodami aktuarialnymi. Przyjęte do wyceny założenia zostały przedstawione w nocie „Świadczenia pracownicze”.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy (dochód) pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

Wartość firmy

Wartość firmy prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wyceniona jest według kosztu nabycia pomniejszonego o skumulowany odpis z tytułu utraty wartości. Grupa corocznie testuje wartość firmy. Opis przyjętych zasad przeprowadzonego testu w 2019 roku znajduje się w nocie nr 15. Przeprowadzone dotychczasowe testy wartości firmy nie wykazały konieczności dokonania odpisu aktualizującego.

Zasady rachunkowości

Najważniejsze zasady rachunkowości stosowane przez Grupę przedstawione zostały poniżej.

Podstawa konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera sprawozdanie finansowe jednostki dominującej oraz jednostki zależnej. Uznaje się, iż kontrola występuje wówczas, gdy jednostka dominująca ma zdolność kierowania polityką finansową i operacyjną jednostki dla osiągnięcia korzyści ekonomicznych z jej działalności.

Dochody i koszty jednostek zależnych nabytych lub sprzedanych w ciągu roku są uwzględnione w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów od momentu rzeczywistej daty nabycia danej jednostki oraz do dnia jej efektywnego zbycia. Całkowite dochody jednostek zależnych są przypisywane do właścicieli Spółki oraz do udziałów niedających kontroli nawet jeśli skutkiem tego przypisania będzie ujemne saldo udziałów niedających kontroli.

W razie konieczności wprowadzane są korekty do sprawozdań finansowych jednostek zależnych dostosowujące ich politykę rachunkowości do polityki Grupy.

Sprawozdanie finansowe zostało skonsolidowane metodą pełną. Wszystkie transakcje dokonane wewnątrz Grupy, wzajemne salda oraz przychody i koszty operacji dokonanych między jednostkami Grupy zostały w konsolidacji w pełni wyłączone.

Połączenia jednostek gospodarczych

Przejęcie będących poza kontrolą Grupy jednostek i wyodrębnionych części działalności rozlicza się metodą nabycia. Koszt połączenia wycenia się w zagregowanej wartości godziwej (na dzień dokonania zapłaty) przekazanych aktywów, poniesionych lub przejętych zobowiązań oraz instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez jednostkę dominującą w zamian za przejęcie kontroli nad jednostką przejmowaną. Dające się zidentyfikować aktywa, zobowiązania i zobowiązania warunkowe jednostki przejmowanej spełniające warunki ujęcia zgodnie z MSSF 3 „Połączenie jednostek gospodarczych” ujmuje się w wartości godziwej na dzień przejęcia, z wyjątkiem aktywów trwałych (lub grup do zbycia) sklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży w wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży.

Udziały mniejszościowe w jednostce przejmowanej są początkowo wyceniane jako proporcja (udział) udziałów mniejszościowych w wartości godziwej netto ujętych aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych lub w wartości godziwej na dzień nabycia.

Udziały własne w przejmowanych jednostkach wyceniane są według kosztu ustalonego jako wartość godziwa na dzień nabycia.

Wartość firmy

Wartość firmy powstająca przy przejściu wynika z wystąpienia na dzień przejęcia nadwyżki sumy przekazanej płatności, wartości udziałów niesprawujących kontroli i wartości godziwej uprzednio posiadanych udziałów w jednostce nabywanej nad udziałem Grupy w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki ujmowanych na dzień przejęcia.

W przypadku wystąpienia wartości ujemnej, Grupa dokonuje ponownego przeglądu ustalenia wartości godziwych poszczególnych składników nabywanych aktywów netto. Jeżeli w wyniku przeglądu nadal wartość jest ujemna ujmuje się ją niezwłocznie w wyniku finansowym.

Wartość firmy ujmuje się początkowo jako składnik aktywów po koszcie, a następnie wycenia według kosztu pomniejszonego o skumulowaną stratę z tytułu utraty wartości.

Dla celów testowania utraty wartości wartość firmy, przejęta w wyniku połączenia jednostek gospodarczych, zostaje przypisana do poszczególnych ośrodków lub zespołów ośrodków wypracowujących środki pieniężne jednostki przejmującej, które zgodnie z oczekiwaniami powinny odnieść korzyści z synergii będących efektem połączenia, bez względu na to, czy zostały do nich przypisane także inne składniki aktywów lub zobowiązań jednostki przejmowanej. Każdy ośrodek lub zespół ośrodków, do którego została przypisana wartość firmy, powinien:

- 1) odpowiadać najniższemu poziomowi, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze, oraz
- 2) nie być większy niż segment operacyjny.

W chwili zbycia jednostki zależnej lub podlegającej wspólnej kontroli przypadającą na nią część wartości firmy uwzględnia się przy obliczaniu zysku/straty z tytułu zbycia.

W pewnych okolicznościach wartości godziwe ujmowanych aktywów i zobowiązań można na dzień połączenia ująć jedynie tymczasowo (prowizorycznie). W takim przypadku Grupa rozlicza nabycie stosując ustalone tymczasowe wartości. Wszelkie ewentualne korekty tych wartości są ustalane w ciągu 12 miesięcy od dnia nabycia i ujmowane z mocą wsteczną na dzień nabycia.

Grupa testuje wartość firmy pod względem utraty wartości raz w roku lub częściej, jeśli można wiarygodnie przypuszczać, że utrata wartości wystąpiła. Jeśli w wyniku testu okaże się, że wartość odzyskiwalna jednostki generującej przepływy pieniężne jest mniejsza od jej wartości bilansowej, odpis z tytułu utraty wartości firmy alokuje się najpierw do kwoty bilansowej wartości firmy, a następnie do pozostałych aktywów, proporcjonalnie do ich wartości bilansowej. Strata z tytułu utraty wartości ujęta dla wartości firmy nie podlega odwróceniu w następnym okresie.

Aktywa trwale przeznaczone do zbycia

Aktywa trwale (i grupy aktywów netto przeznaczonych do zbycia) zaklasyfikowane jako przeznaczone do zbycia wyceniane są po niższej z dwóch wartości: wartości bilansowej lub wartości godziwej pomniejszonych o koszty związane ze sprzedażą.

Aktywa trwałe i grupy aktywów netto klasyfikowane są jako przeznaczone do zbycia, jeżeli ich wartość bilansowa będzie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego ciągłego użytkowania. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy wystąpienie transakcji sprzedaży jest bardzo prawdopodobne, a składnik aktywów (lub grupa aktywów netto przeznaczonych do zbycia) jest dostępny w swoim obecnym stanie do natychmiastowej sprzedaży. Zaklasyfikowanie składnika aktywów jako przeznaczonego do zbycia zakłada zamiar kierownictwa Spółki dominującej i zależnej do zakończenia transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji.

Przychody z działalności

Grupa nie wyodrębnia segmentów geograficznych w swojej działalności. Działalność produkcyjna zlokalizowana jest w dwóch zakładach: w Kruszwicy i Brzegu. Zdecydowana większość sprzedaży (90%) kierowana jest na rynek krajowy (struktura terytorialna sprzedaży produktów i struktura produktowa – patrz: nota nr 3 „Przychody ze sprzedaży”).

Ujmowanie przychodów

Grupa uzyskuje główne przychody ze sprzedaży:

- w segmencie Agri – oleje surowe i rafinowane luzem, śruta rzepakowa, nasiona rzepaku,
- w segmencie Food - oleje konfekcjonowane, margaryny konsumenckie i profesjonalne, tłuszcze cukiernicze.

Produkty	Spełnienie zobowiązań do wykonania świadczenia	Rozpoznanie przychodów
AGRI	<p>Spełnienie zobowiązań do wykonania świadczenia następuje w momencie przekazania produktu klientowi, tj. gdy klient uzyskuje kontrolę nad otrzymanymi produktami w momencie ich otrzymania i zaakceptowania dostaw jako zgodnych z warunkami kontraktowymi. Moment przekazania produktu w zależności od kontraktu następuje</p> <ul style="list-style-type: none"> - po dostarczeniu do portu - po dostarczeniu do magazynu klienta - po wydaniu z magazynu spółki. <p>Faktury są wystawiane niezwłocznie po spełnieniu zobowiązania do wykonania świadczenia. Brak rabatów. Termin zapłaty wynosi średnio 25 dni</p>	<p>Przychody ze sprzedaży produktów rozpoznawane są w momencie spełnienia zobowiązań do wykonania świadczenia opisanego w kolumnie obok. Spółka dominująca nie stosuje kontraktów sprzedaży z możliwością zwrotu przekazanych produktów. Ewentualne zwroty produktów, będące następstwem dostaw niezgodnych z warunkami kontraktowymi, korygują przychody w momencie uznania tych niezgodności.</p>
FOOD	<p>Spełnienie zobowiązań do wykonania świadczenia następuje w momencie przekazania produktu klientowi, tj. gdy klient uzyskuje kontrolę nad otrzymanymi produktami w momencie ich otrzymania i zaakceptowania dostaw jako zgodnych z warunkami kontraktowymi. Moment przekazania może nastąpić</p> <ul style="list-style-type: none"> - po wydaniu z magazynu spółki - po dostarczeniu do klienta <p>Faktury są wystawiane niezwłocznie po spełnieniu zobowiązania do wykonania świadczenia. Termin zapłaty wynosi średnio 35 dni. Ze względu na sposób wypłaty rabatów, stosowane są ich dwa rodzaje, tj. (i) rabaty na fakturze i (ii) rabaty odroczone. Rabaty na fakturze obniżają wartość przychodów w momencie ujęcia przychodu. Rabaty odroczone wypłacane są po spełnieniu przez klienta kontraktowych zobowiązań, np. realizacji wolumenu zakupu, realizacji przedsięwzięć marketingowo-reklamowych, etc.). Rabaty odroczone wypłacane są na podstawie wystawionych przez Spółkę dominującą faktur korekt lub wystawionych przez klienta faktur.</p>	<p>Przychody ze sprzedaży produktów są rozpoznawane w momencie przekazania klientowi kontroli nad przekazanymi produktami, pozwalającej na bezpośrednie rozporządzenie tymi składnikami i uzyskiwaniem z nich wszelkich korzyści. Spółka dominująca, co do zasady, nie stosuje kontraktów sprzedaży z możliwością zwrotu przekazanych produktów. Ewentualne zwroty produktów, będące następstwem dostaw niezgodnych z warunkami kontraktowymi, korygują przychody w momencie uznania tych niezgodności. W przypadku kontraktów sprzedaży, zawierających możliwość zwrotu produktów z zakończonym terminem przydatności do spożycia, ze względu na niematerialne wartości, korekta wartości przychodów następuje wraz z otrzymanym zwrotem przeterminowanych produktów. Rabaty odroczone korygują wartość przychodów, na podstawie szacunków, w momencie wystawienia faktury sprzedaży. Wartość rabatów odroczonej początkowo ujmowana jest przy założeniu spełnienia przez klienta kontraktowych zobowiązań. Stosowana jest comiesięczna weryfikacja tych początkowych założeń, skutkująca korektą wartości rabatów odroczonej w przypadku, gdy niespełnienie rzeczonych zobowiązań klienta jest bardziej niż mniej prawdopodobne.</p>

Koszty wytworzenia wyrobów gotowych obejmują:

- a) koszty materiałów wycenionych w cenie ewidencyjnej skorygowane o odchylenia, tj.
- Koszty surowców,
  - Koszty opakowań bezpośrednich i pośrednich (kartonów) wyrobów gotowych,
  - Koszty pozostałych materiałów bezpośrednio wykorzystywanych do produkcji (tj. energia, chemikalia, materiały pomocnicze),
- b) część kosztów stałych o charakterze pośrednio produkcyjnym (koszty wydziałowe), odpowiadających poziomowi tych kosztów przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych.

Koszty Sprzedaży

Koszty sprzedaży obejmują wydatki ponoszone w związku z realizacją sprzedaży. Zalicza się do nich:

Koszty bezpośrednie sprzedaży

- Koszty transportu,
- Koszty przeładunków,
- Koszty składowania,
- Koszty wynagrodzeń agentów,
- Prowizje od sprzedaży,

Koszty pośrednie sprzedaży

- Koszty personelu zewnętrznego,
- Koszty biura obsługi klienta
- Koszty promocji i reklamy,
- Pozostałe koszty związane z obsługą kanału sprzedaży.

Koszty i przychody finansowe

Do kosztów i przychodów finansowych zalicza się odpowiednio:

- odsetki od nieterminowo regulowanych należności,
- odsetki za zwłokę w regulowaniu zobowiązań,
- odsetki od lokat i rachunków bankowych,
- odsetki od kredytów i pożyczek,
- odsetki z tytułu zobowiązań leasingowych,
- utworzenie lub korektę odpisów aktualizujących aktywa finansowe,
- utworzenie lub rozwiązanie rezerw związanych z operacjami finansowymi.

Przychody i koszty z tytułu odsetek od kredytów i pożyczek ujmowane są narastająco, w odniesieniu do głównej kwoty należnej, zgodnie z metodą efektywnej stopy procentowej.

Koszty finansowania zewnętrznego odnoszone są bezpośrednio do rachunku zysków i strat w okresie, w którym zostały poniesione, za wyjątkiem ujęcia kosztów finansowania w wartości początkowej rzeczowych aktywów trwałych zgodnie z MSR 23.

Koszty Ogólnego Zarządu

Koszty Ogólnego Zarządu obejmują pozostałe koszty stałe, ponoszone w ramach działalności operacyjnej Grupy, które nie są przypisane do kosztów wytworzenia oraz do kosztów sprzedaży. Zalicza się do nich:

- Wynagrodzenia wraz z ubezpieczeniami oraz inne koszty ponoszone na pracowników nie bezpośrednio produkcyjnych,
- Koszty usług menedżerskich,
- Czynsze za wynajem lokali, urządzeń i samochodów,
- Usługi informatyczne,
- Usługi doradztwa, prawne,
- Koszty transportu niedotyczącego sprzedaży,
- Amortyzacja środków trwałych niewykorzystywanych bezpośrednio w procesie produkcji,
- Ubezpieczenia samochodów i nieruchomości,
- Inne koszty stałe.

Leasing do 31 grudnia 2018 roku

Leasing był klasyfikowany jako leasing finansowy, gdy warunki umowy przenosiły zasadniczo całe potencjalne korzyści oraz ryzyko wynikające z bycia właścicielem na leasingobiorcę. Wszystkie pozostałe rodzaje leasingu były traktowane jako leasing operacyjny.

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2018 roku Grupa nie była stroną istotnych umów spełniających kryteria leasingu finansowego.

Płatności z tytułu leasingu operacyjnego były odnoszone na wynik finansowy przy zastosowaniu metody liniowej w okresie wynikającym z umowy. Płatności warunkowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane były w kosztach w okresie ich poniesienia.

W przypadku wystąpienia specjalnych zachęt motywujących do zawarcia umowy leasingu operacyjnego, Grupa ujmowała je jako zobowiązania. Zagregowane korzyści z tytułu takich zachęt Grupa ujmowała jako pomniejszenie kosztów wynajmu metodą liniową.

Leasing od 1 stycznia 2019 roku

Od 1 stycznia 2019 roku Grupa zastosowała MSSF 16 dotyczący ujmowania, wyceny i prezentacji umów leasingu. Zgodnie z przepisami standardu Grupa zastosowała zmodyfikowaną metodę retrospektywną i w związku z tym dane za poprzedni okres nie zostały zmodyfikowane i prezentują ujęcie leasingu zgodnie z MRS 17 oraz KIMSF 4. Grupa przeanalizowała umowy najmu i dzierżawy, które obowiązywały na dzień 1 stycznia 2019 roku.

Grupa jako Leasingobiorca

W momencie zawarcia umowy Grupa ocenia czy kontrakt zawiera leasing. Umowa jest leasingiem lub zawiera leasing, jeżeli na mocy umowy przekazane są prawa do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres czasu w zamian za określone w umowie wynagrodzenie.

Przeniesienie prawa do użytkowania ma miejsce gdy :

- aktywo jest identyfikowalne,
- Spółka, jako leasingobiorca, ma prawo do praktycznie wszystkich korzyści ekonomicznych,
- Spółka kontroluje wykorzystanie danego aktywa w danym okresie.

W przypadku każdej umowy spełniającej definicję leasingu (za wyjątkiem umów krótszych niż 12 miesięcy oraz dotyczących aktywów o niskiej wartości) Grupa ujmuje w bilansie „prawo do użytkowania aktywa” oraz zobowiązania z tytułu leasingu.

Zobowiązanie z tytułu leasingu w momencie ujęcia jest wyceniane w wysokości bieżącej wartości opłat leasingowych pozostających do zapłaty w tej dacie, zdyskontowanych z zastosowaniem krańcowych stóp procentowych leasingobiorcy.

Zobowiązanie z tytułu leasingu obejmuje:

- opłaty stale;
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki, początkowo wycenione z zastosowaniem tego indeksu lub tej stawki zgodnie z ich wartością w dacie rozpoczęcia;
- kwoty zapłaty w ramach gwarantowanej wartości końcowej;
- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć że spółka skorzysta z opcji kupna.

Spółka zdecydowała o zastosowaniu dwóch zwolnień przewidzianych przez standard dotyczący leasingów oraz ujęciu w ciężar kosztów następujących rodzajów umów:

- wszystkich umów, których okres leasingu jest mniejszy niż 12 miesięcy;
- umów, w odniesieniu do których bazowy składnik aktywów ma wartość mniejszą niż 20 tys. PLN.

W późniejszych okresach zobowiązanie jest wyceniane w koszcie zamortyzowanym. Zobowiązanie jest przeliczne jeżeli wystąpi zmiana w przyszłych płatnościach wynikająca ze zmiany indeksu lub stawki.

Korekta jest ujmowana w korespondencji z prawem do użytkowania lub rachunkiem wyników jeżeli prawo do użytkowania jest zamortyzowane do zera.

W dacie rozpoczęcia umowy Grupa wycenia aktywa z tytułu praw do użytkowania według kosztu, na który składa się kwota początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu, wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe, wszelkie koszty bezpośrednie poniesione przez leasingobiorcę oraz szacunek kosztów rekultywacji terenu lub modernizacji aktywa do stanu określonego w umowie.

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania są amortyzowane metodą liniową przez okres od daty rozpoczęcia leasingu do wcześniejszej z dat:

- końca okresu użytkowania składnika aktywów,
- końca okresu leasingu lub terminu wykorzystania opcji nabycia jeżeli jej wykorzystanie można założyć z wystarczającą pewnością.

Na wynik finansowy Grupy wpływa amortyzacja „prawa do użytkowania aktywów” oraz odsetki naliczane efektywną stopą procentową w odniesieniu do zobowiązania leasingowego.

Wartość aktywa z tytułu praw do użytkowania podlega ocenie pod kątem utraty wartości i w przypadku stwierdzenia utraty wartości przez to aktywa jest ono pomniejszane. Wartości aktywa ulega również zmianie na skutek ponownej wyceny zobowiązań ze względu na zmianę indeksu lub stawki.

Wpływ implementacji MSSF 16 na wybrane pozycje skonsolidowanego sprawozdania finansowego na dzień 01.01.2020 roku przedstawiono w poniższej tabeli:

	PLN'000
Prawo do użytkowania składnika aktywów	25 489
w tym: grunty w wieczystym użytkowaniu zreklasyfikowane z rzeczowych aktywów trwałych	8 245
Zobowiązanie z tytułu leasingu	17 244
- krótkoterminowe	3 264
- długoterminowe	13 980
Skumulowany wpływ ujęty jako korekta kapitału własnego na dzień zastosowania standardu po raz pierwszy	-
Wartość przyszłych opłat z tytułu leasingu operacyjnego na koniec okresu 31.12.2018 wg MSR 17	28 829
Wartość dyskonta przy użyciu krańcowej stopy procentowej	11 441
Leasing krótkoterminowy	144
Zobowiązanie z tytułu leasingu na dzień 01/01/2019	17 244

W przypadku leasingów, które były traktowane jako operacyjne Grupa zdyskontowała opłaty leasingowe przy zastosowaniu krańcowej stopy procentowej na 1 stycznia 2019 roku. Średnia ważona stopa wyniosła w przypadku waluty PLN 3,71%, w przypadku waluty EUR 2,00%.

Waluty obce

Transakcje przeprowadzane w walucie innej niż polski złoty (PLN) są ujmowane w księgach po średnim kursie NBP, ogłaszanym w dniu poprzedzającym realizację transakcji. Na dzień bilansowy, aktywa i pasywa pieniężne denominowane w walutach obcych są przeliczane według średniego kursu Narodowego Banku Polskiego, obowiązującego na ten dzień. Aktywa i pasywa niepieniężne wyceniane w wartości godziwej i denominowane w walutach obcych wycenia się według kursu obowiązującego w dniu ustalenia wartości godziwej.

Zyski i straty wynikłe z przeliczenia walut ujmowane są w wyniku za wyjątkiem wyceny instrumentów finansowych wyznaczonych do rachunkowości zabezpieczeń, w przypadku których zmiany wartości godziwej, po spełnieniu kryteriów efektywności zabezpieczenia, odnosi się bezpośrednio na kapitał własny lub na zmianę wartości godziwej pozycji zabezpieczanej (zob. poniżej zasady rachunkowości stosowane w odniesieniu do pochodnych instrumentów finansowych).

Koszty finansowania zewnętrznego

Grupa kapitalizuje istotne koszty finansowania zewnętrznego, przyporządkowane dostosowywanym składnikom aktywów.

Koszt odsetek liczony jest na bazie średniorocznego kosztu finansowania działalności Grupy i wartości zaangażowanych środków pieniężnych na zakup dostosowywanych aktywów.

Grupa nie kapitalizuje kosztów finansowania zewnętrznego zapasów nasion rzepaku, przyjmując, że aktywa te służą do produkcji wyrobów gotowych w dużych ilościach w sposób powtarzalny.

W 2019 i 2018 roku nie występowały koszty finansowania zewnętrznego podlegające aktywowaniu.

Zysk na działalności gospodarczej

Zysk na działalności gospodarczej (operacyjnej) kalkulowany jest przed uwzględnieniem kosztów i przychodów finansowych.

Podatki

Na obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego składają się: podatek dochodowy bieżący (CIT) oraz podatek dochodowy odroczony.

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie dochodu (zysku podatkowego) danego roku obrotowego. Dochód (strata podatkowa) różni się od księgowego zysku (straty) brutto w związku z wyłączeniem przychodów podlegających opodatkowaniu i kosztów stanowiących koszty uzyskania przychodów w latach następnych lub poprzednich oraz pozycji przychodów/kosztów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu/ nie będą kosztem podatkowym. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

Podatek odroczony jest wyliczany metodą bilansową jako podatek podlegający zapłacie lub zwrotowi w przyszłości. Podstawą naliczenia podatku odroczonego jest wartość różnic przejściowych pomiędzy wartościami bilansowymi aktywów i pasywów a odpowiadającymi im wartościami podatkowymi, wykorzystywanymi do wyliczenia podstawy podatku bieżącego.

Rezerwa na podatek odroczony jest tworzona od wszystkich dodatnich różnic przejściowych podlegających opodatkowaniu, natomiast aktywa z tytułu podatku odroczonego są rozpoznawane do wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że będzie można pomniejszyć przyszłe dochody (zyski podatkowe) o rozpoznane ujemne różnice przejściowe.

Pozycja aktywów lub zobowiązanie podatkowe nie powstaje, jeśli różnica przejściowa powstaje z tytułu wartości firmy lub z tytułu pierwotnego ujęcia innego składnika aktywów lub zobowiązania w transakcji, która nie ma wpływu ani na wynik podatkowy ani na wynik księgowy.

Wartość składnika aktywów z tytułu podatku odroczonego podlega analizie na każdy dzień bilansowy. W przypadku gdy spodziewane przyszłe dochody nie będą wystarczające dla realizacji składnika aktywów lub jego części, następuje odpis aktywa podatkowego.

Podatek odroczony jest wyliczany przy użyciu stawek podatkowych, które będą obowiązywać w momencie, gdy pozycja aktywów zostanie zrealizowana lub zobowiązanie stanie się wymagalne, zgodnie ze stanem prawnym, istniejącym na dzień bilansowy.

Spółki wchodzące w skład Grupy kompensują ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego, wykazując je per saldo w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania.

Spółki wchodzące w skład Grupy dokonują kompensaty należności z zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku dochodowego, jeżeli mają tytuł prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz mają możliwości zapłaty podatku lub uzyskania zwrotu podatku w kwocie netto.

W przypadku połączenia jednostek gospodarczych, konsekwencje podatkowe uwzględnia się przy obliczaniu wartości firmy lub określaniu wartości udziału jednostki przejmującej w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki przejmowanej przewyższającej koszt przejęcia.

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości kosztu historycznego (cena nabycia) pomniejszonego o dokonane skumulowane umorzenie oraz zakumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości narastająco. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria ich ujmowania.

Wartość oprogramowania operacyjnego komputerów zwiększa ich wartość i wykazywana jest łącznie w środkach trwałych w grupie pozostałe środki trwałe.

Środki trwałe w budowie prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wg ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, powiększonego o istotne koszty finansowania zewnętrznego i pomniejszonego o odpisy z tytułu utraty wartości. Wartość środków trwałych w budowie zawiera również kwoty udzielonych zaliczek na poczet budowy środków trwałych.

Prawa wieczystego użytkowania gruntów wykazane są pozabilansowo jako zobowiązanie z tytułu leasingu operacyjnego, z wyjątkiem nabytych praw wieczystego użytkowania, które stanowią pozycję bilansową oraz podlegają umorzeniu przez przewidywany okres ich użytkowania, nie dłuższy niż okres przysługiwania tych praw.

Środki trwałe, z pominięciem gruntów oraz środków trwałych w budowie, amortyzuje się metodą liniową przez przewidywany okres ich użytkowania. Amortyzację rozpoczyna się w momencie rozpoczęcia użytkowania środka trwałego.

Dana pozycja aktywów trwałych może zostać usunięta ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z użytkowania lub sprzedaży takiego składnika aktywów. Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży/likwidacji lub zaprzestania użytkowania środków trwałych są prezentowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodach w pozycji (Zyski) / straty na sprzedaży środków trwałych i inne koszty związane ze środkami trwałymi i są ujmowane w okresie, w którym dokonano takiego wyksięgowania.

Wartość końcowa i okres użytkowania składników aktywów trwałych podlega weryfikacji, i ewentualnej korekcie, na koniec każdego roku obrotowego.

Zyski lub straty ze sprzedaży/likwidacji lub zaprzestania użytkowania pozycji rzeczowego majątku trwałego określa się jako różnicę między przychodami ze sprzedaży a wartością bilansową tych pozycji i ujmuje się je w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Nieruchomości inwestycyjne

Za nieruchomości inwestycyjne Grupa uznaje nieruchomości, które traktowane są jako źródło przychodów z tytułu ich wynajmu lub jest utrzymywana w posiadaniu, ze względu na potencjalny przyrost jej wartości.

Nieruchomości inwestycyjne wyceniane są na dzień bilansowy w cenie nabycia pomniejszonej o skumulowaną na dzień bilansowy amortyzację oraz odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Nieruchomości inwestycyjne podlegają amortyzacji przez okres ekonomicznej użyteczności przy zastosowaniu metody liniowej.

Grupa wybrała dla wyceny nieruchomości inwestycyjnych model wyceny oparty na cenie nabycia. Na koniec każdego roku Grupa dokonuje oceny przesłanek utraty wartości i weryfikacji okresu użytkowania i w razie konieczności dokonuje koniecznych korekt.

Nieruchomości inwestycyjne usuwane są z bilansu w przypadku ich zbycia lub likwidacji lub w przypadku stałego wycofania danej nieruchomości z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z likwidacji lub sprzedaży nieruchomości inwestycyjnej są ujmowane w wyniku w okresie, w którym zdarzenie to miało miejsce.

Wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia.

Wartości niematerialne przejęte przy połączeniu jednostek gospodarczych identyfikuje się i ujmuje odrębnie od wartości firmy, jeśli spełniają one definicję wartości niematerialnych. Cena nabycia takich aktywów jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia.

Po początkowym ujęciu wartości niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Wartości niematerialne są amortyzowane przez okres użytkowania metodą liniową oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy zaistnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres amortyzacji jest weryfikowany na koniec każdego roku obrotowego.

Znaki towarowe i prawa autorskie ujmowane są w bilansie w cenie nabycia pomniejszonej o dokonane umorzenie przy użyciu metody liniowej przez okres ich użytkowania.

Oprogramowanie komputerowe prezentowane jest łącznie z wartością komputerów w rzeczowych aktywach trwałych.

Utrata wartości rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych, oprócz wartości firmy

Na koniec rocznego okresu sprawozdawczego, za który Grupa sporządza pełne skonsolidowane sprawozdanie finansowe, Grupa dokonuje przeglądu wartości rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych w celu stwierdzenia, czy nie występują przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. W przypadku wystąpienia takich przesłanek, szacowana jest wartość odzyskiwalna danego składnika aktywów, w celu ustalenia potencjalnego odpisu z tego tytułu. W sytuacji, gdy składnik aktywów nie generuje przepływów pieniężnych, które są w znacznym stopniu niezależnymi od przepływów generowanych przez inne aktywa, analizę przeprowadza się dla grupy aktywów generujących przepływy pieniężne, do której należy dany składnik aktywów.

Wartość odzyskiwalna ustalana jest jako kwota wyższa z dwóch wartości: wartość godziwa pomniejszona o koszty sprzedaży lub wartość użytkowa. Ta ostatnia wartość odpowiada wartości bieżącej szacunku przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu stopy dyskonta uwzględniającej aktualną rynkową wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko specyficzne dla danego aktywa.

Jeżeli wartość odzyskiwalna jest niższa od wartości księgowej netto składnika aktywów (lub grupy aktywów), wartość księgowa jest pomniejszana do wartości odzyskiwalnej. Strata z tytułu utraty wartości jest ujmowana jako koszt w okresie, w którym wystąpiła.

W momencie gdy utrata wartości ulega odwróceniu, wartość netto składnika aktywów (lub grupy aktywów) zwiększana jest do nowej oszacowanej wartości odzyskiwalnej, nie wyższej jednak od wartości netto tego składnika aktywów jaka byłaby ustalona, gdyby utrata wartości nie została rozpoznana w poprzednich latach. Odwrócenie utraty wartości ujmowane jest w pozostałych przychodach.

Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika aktywów jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

Zapasy

Grupa wycenia materiały i towary według cen nabycia. Cenę nabycia stanowi cena zakupu bez podlegającemu odliczeniu podatku od towarów i usług, obniżona o rabaty, opusty i inne zmniejszenia, a powiększona o cło oraz koszty związane bezpośrednio z zakupem i przystosowaniem materiału do stanu zdatnego do używania, tj. koszty transportu do miejsca docelowego, koszty załadunku i wyładunku, koszty ubezpieczenia materiału podczas transportu.

Wartość zapasów obejmuje również korektę z tytułu wyceny zapasu, jako pozycji zabezpieczanej, do wartości godziwej, w ramach stosowania rachunkowości zabezpieczeń.

Wyroby gotowe wyceniane są według kosztu wytworzenia, natomiast produkty uboczne w cenie sprzedaży netto.

Na koszty wytworzenia składają się koszty materiałów, tj. surowców, opakowań, koszty pozostałych materiałów bezpośrednio wykorzystywanych do produkcji (tj. energia, chemikalia, materiały pomocnicze) oraz część kosztów stałych o charakterze bezpośrednio ogólnoprodukcyjnym, odpowiadających poziomowi tych kosztów przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych.

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Do składników środków pieniężnych i ich ekwiwalentów zaliczane są środki pieniężne na rachunkach bankowych oraz inne krótkoterminowe inwestycje o wysokiej płynności, takie jak obligacje, papiery dłużne, etc.

Aktywa pieniężne wyceniane są w skorygowanej cenie nabycia tj. wraz z należnymi na dzień bilansowy odsetkami, oraz pomniejszonymi o wartość przewidywanych strat kredytowych.

Grupa przeprowadza szacunek odpisów na środki pieniężne, w oparciu o prawdopodobieństwo niewypłacalności w okresie umownym, który jest krótszy niż 3 miesiące. Prawdopodobieństwo to ustala się na podstawie strat kredytowych w poprzednich okresach, a w przypadku braku ich wystąpienia na podstawie zewnętrznych ratingów banków (dostępne ze stron agencji ratingowych).

Aktywa finansowe

Na dzień bilansowy Grupa przeprowadza test klasyfikacyjny polegający na ocenie modelu biznesowego (utrzymywane do terminu ściągnięcia lub przeznaczone do sprzedaży) oraz test SPPI (tj. sprawdzenie czy płatności reprezentują tylko spłatę kwoty kapitału i odsetki). W zależności od tego, który model jest spełniony, wyceny aktywów finansowych dokonuje się odpowiednio:

- według zamortyzowanego kosztu,
- według wartości godziwej z ujęciem skutków w pozostałych całkowitych dochodach
- według wartości godziwej z ujęciem skutków w wyniku finansowym.

Dla pożyczek i innych papierów wartościowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie, jednostka ustala odpisy aktualizujące przy zastosowaniu modelu oczekiwanych strat kredytowych. Oczekiwane straty kredytowe jednostka rozumie jako - średnia ważona strat kredytowych z odpowiednimi ryzykami niewykonania zobowiązania występującymi jako wagi.

Aktywa wyceniane wg. zamortyzowanego kosztu oceniane są zgodnie z pełnym trzystopniowym modelem oceny utraty wartości przewidzianym w MSSF 9:

- **STOPIEŃ 1** - Aktywa obsługiwane na bieżąco (odpis z tytułu utraty wartości ustala się na podstawie 12-miesięcznych oczekiwanych strat kredytowych tj. ustala całą oczekiwaną kwotę straty na pożyczce i przemnożenie przez prawdopodobieństwo, że strata wystąpi w ciągu 12 miesięcy) – przychody odsetkowe liczone są wg. efektywnej stopy od wartości brutto pożyczki.
- **STOPIEŃ 2** - Aktywa z istotnym wzrostem ryzyka kredytowego od początkowego ujęcia (odpis z tytułu utraty wartości ustala się na podstawie strat kredytowych w ciągu całego życia) – przyjmuje się, że istotny wzrost ryzyka kredytowego następuje, gdy płatności z tytułu umowy są przeterminowane o ponad 30 dni. Przychody odsetkowe liczone są wg. efektywnej stopy od wartości brutto pożyczki.
- **STOPIEŃ 3** - Aktywa z utratą wartości (odpis z tytułu utraty wartości ustala się na podstawie strat kredytowych w ciągu całego życia) – przychody odsetkowe liczone są wg. efektywnej stopy od wartości bilansowej stanowiącej zamortyzowany koszt pożyczki tj. po pomniejszeniu o odpis.

Grupa ustala dla każdej ekspozycji indywidualnie kwotę oczekiwanych strat kredytowych oraz prawdopodobieństwo ich wystąpienia.

Oszacowanie strat kredytowych ustala się w oparciu o wewnętrzny scoring/rating, obliczany na podstawie przeszłych danych historycznych.

Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe powstają głównie w wyniku wyceny do wartości godziwej finansowych instrumentów pochodnych. Zobowiązania finansowe będące obowiązkiem spółki do wydania aktywów finansowych lub do wymiany instrumentu finansowego z inną jednostką na niekorzystnych warunkach, wyceniane są nie później niż na dzień bilansowy w wartości godziwej.

Zmiana wartości godziwej zobowiązania finansowego wynikająca ze zmiany ryzyka kredytowego (które jest określane poprzez poziom premii za ryzyko), powinna być ujmowana w pozostałych dochodach całkowitych, a nie bezpośrednio w wyniku finansowym.

Zobowiązania finansowe Grupa klasyfikuje do następujących kategorii:

- zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej poprzez wynik finansowy,
- pozostałe zobowiązania (w tym: pożyczki i kredyty) wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Zobowiązania finansowe i instrumenty kapitałowe są klasyfikowane w zależności od ich treści ekonomicznej wynikającej z zawartych umów.

Grupa zaprzestaje ujmowania zobowiązań finansowych wyłącznie wówczas, gdy zostaną wykonane, unieważnione lub gdy wygasną.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej poprzez wynik finansowy

Do tej kategorii Grupa kwalifikuje instrumenty pochodne (kontrakty forward, futures lub swap) oraz kontrakty zakupu (surowców) z wbudowanym instrumentem finansowym, wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy, za wyjątkiem tych, które spełniają kryteria efektywności zabezpieczenia w ramach stosowanej rachunkowości zabezpieczeń. Wartość godziwą ww. instrumentów finansowych znajdujących się w portfelu Grupa ustala się w oparciu o kursy walutowe oraz ceny rynkowe aktualne na dzień bilansowy lub moment rozliczenia instrumentu pochodnego.

Pozostałe zobowiązania finansowe

Kredyty i pożyczki obejmują wszelkie kredyty i pożyczki bez względu na ich przeznaczenie oraz walutę w jakiej były zaciągnięte. Oprocentowane kredyty bankowe (w tym również kredyty w rachunku bieżącym) ujmowane są początkowo w wartości uzyskanych wpływów pomniejszonych o koszty bezpośrednie pozyskania środków. Koszty finansowe, łącznie z prowizjami płatnymi w momencie spłaty lub umorzenia oraz kosztami bezpośrednimi zaciągnięcia kredytów, ujmowane są w rachunku zysków i strat przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej i zwiększają wartość księgową instrumentu z uwzględnieniem spłat dokonanych w bieżącym okresie. Kredyty w rachunku bieżącym oraz kredyty i pożyczki o nieokreślonym okresie spłaty wyceniane są według wartości wymagającej zapłaty, tj. w wysokości kapitału powiększonego o należne odsetki na dzień bilansowy.

Jeśli wynikające z umowy przepływy pieniężne podlegają renegotjacji lub jakiegokolwiek innej modyfikacji, a renegotjacja lub modyfikacja nie prowadzą do zaprzestania ujmowania danego składnika, jednostka dokonuje ponownego obliczenia wartości bilansowej brutto składnika i ujmuje zysk lub stratę z tytułu modyfikacji w wyniku finansowym. Wartość bilansową brutto oblicza się jako obecną wartość renegotjowanych lub zmodyfikowanych przepływów pieniężnych wynikających z umowy, dyskontowanych według pierwotnej efektywnej stopy procentowej składnika aktywów finansowych (lub efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe w przypadku zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe). Wszelkie poniesione koszty i opłaty korygują wartość bilansową zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych i są amortyzowane w okresie pozostającym do daty wymagalności zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych.

Instrumenty pochodne

Grupa wykorzystuje instrumenty pochodne dla zabezpieczenia dwóch istotnych rodzajów ryzyka występujących w toku prowadzonej działalności – ryzyka kursowego oraz ryzyka zmian cen towarów. Dla zabezpieczenia przed ryzykiem kursowym przyszłych przepływów pieniężnych związanych z zakupami i sprzedażą, wyrażonych lub denominowanych w walutach obcych, jak również sald należności i zobowiązań, wykorzystywane są walutowe kontrakty terminowe typu forward. Dla ograniczenia wpływu zmienności cen towarów na wynik finansowy Grupa stosuje kontrakty towarowe typu futures.

Grupa nie wykorzystuje instrumentów pochodnych dla celów spekulacyjnych.

Wykorzystywane przez Grupę instrumenty pochodne zaliczane są do grupy aktywów lub zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy, za wyjątkiem tych, które spełniają kryteria efektywności zabezpieczenia w ramach stosowanej rachunkowości zabezpieczeń. Grupa ujmuje instrumenty pochodne na dzień zawarcia w wartości godziwej, która jest równa zero, a następnie wycenia je na dzień rozliczenia, nie później jednak niż na dzień bilansowy, w wartości godziwej, bez pomniejszania o ewentualne koszty transakcji.

Wartość godziwa walutowych kontraktów forward jest ustalana poprzez odniesienie do aktualnych kursów terminowych, natomiast wartość godziwą kontraktów towarowych ustala się poprzez odniesienie do bieżących cen towarów. W wyniku wyceny kontraktu terminowego do wartości godziwej mogą powstać aktywa lub zobowiązania finansowe. Aktywa finansowe stanowią dodatnią wycenę do wartości godziwej instrumentu, natomiast ujemna wartość godziwa instrumentu stanowi zobowiązanie finansowe. Oszacowane w ten sposób wartości aktywów lub zobowiązań finansowych stanowią wartości możliwe do uzyskania lub konieczne do zapłaty na dzień bilansowy.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych są bezpośrednio odnoszone do rachunku zysków i strat okresu, w którym powstały.

Aktywa finansowe są wyłączane z bilansu, gdy wygasły prawa do przepływów pieniężnych z określonego składnika aktywów, natomiast zobowiązanie finansowe jest usuwane z bilansu, gdy wygasa, tj. kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Instrumenty pochodne wbudowane w inne instrumenty finansowe lub umowy nie będące instrumentami finansowymi traktowane są jako oddzielne instrumenty pochodne, jeżeli charakter wbudowanego instrumentu oraz ryzyka z nim związane nie są ściśle powiązane z charakterem umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi i jeżeli umowy zasadnicze nie są wyceniane według wartości godziwej, której zmiany są ujmowane w rachunku wyników.

Rachunkowość zabezpieczeń

Na podstawie par 7.2.21 MSSF 9 „Instrumenty finansowe” Grupa podjęła decyzję o dalszym stosowaniu wymogów dotyczących rachunkowości zabezpieczeń zawartych w MSR 39 „Instrumenty finansowe”.

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej.

Zabezpieczenie ryzyka cen towarów związanych zarówno z istniejącymi w bilansie stanami zapasów nasion rzepaku jak i z uprawdopodobnionymi przyszłymi zobowiązaniami wynikającymi z zawartych kontraktów na zakup nasion, kwalifikowane jest jako zabezpieczenie wartości godziwej.

Grupa zawiera kontrakty zabezpieczające typu futures w celu ograniczenia ryzyka zmian wartości godziwej surowców. Celem transakcji zabezpieczających jest dostosowanie wartości zakupionego rzepaku w możliwie dużym stopniu do ceny rynkowej, jaka będzie się kształtować na rynku w określonym czasie w przyszłości.

Stosowane instrumenty zabezpieczające prowadzą do osiągnięcia wysokiej kompensaty pomiędzy zmianą wartości pozycji zabezpieczanej (zapas nasion rzepaku lub firm commitment – kontraktów na dostawy rzepaku z określoną ceną zakupu) oraz instrumentu zabezpieczającego. Stosowane zabezpieczenie przekłada się na dopasowanie wartości zapasu, nabytego po ustalonej wcześniej cenie stałej, do cen rynkowych.

Grupa wdrożyła rachunkowość zabezpieczeń z wykorzystaniem opisanych powyżej instrumentów pochodnych, wyznaczonych na zabezpieczenie wartości godziwej określonych pozycji zapasów, które są źródłem ryzyka towarowego. Zabezpieczenie wartości godziwej jest to ograniczenie zagrożenia wpływu na wynik finansowy zmian wartości godziwej ujętego w bilansie składnika aktywów lub zobowiązań wynikających z określonego ryzyka lub uprawdopodobnionych przyszłych zobowiązań.

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych jako zabezpieczenie wartości godziwej ujemowane są, równoległe ze zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej, w wyniku finansowym.

Przy rozpoczęciu powiązania zabezpieczającego Grupa dokumentuje relację między instrumentem zabezpieczającym a pozycją zabezpieczaną oraz cele zarządzania ryzykiem, a także strategię zabezpieczeń. Grupa dokumentuje również efektywność, z jaką zastosowany instrument zabezpieczający kompensuje zmiany wartości godziwej lub przepływów pieniężnych pozycji zabezpieczanej, zarówno w chwili zaistnienia powiązania, jak i na bieżąco w późniejszych okresach.

Grupa przestaje stosować rachunkowość zabezpieczeń momencie kiedy instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, zakończony lub zrealizowany, lub nie spełnia kryteriów rachunkowości zabezpieczeń lub pozycja zabezpieczana przestaje istnieć.

Rezerwy

Rezerwy tworzy się w przypadku wystąpienia w jednostce bieżących zobowiązań (prawnych lub zwyczajowo oczekiwanych) będących konsekwencją zdarzeń z przeszłości, których konieczność uregulowania (wypływ środków zawierających korzyści ekonomiczne) przez Spółkę dominującą lub zależną jest prawdopodobna, a wielkość tych zobowiązań może być wiarygodnie wyceniona.

Ujemowana wartość rezerwy odzwierciedla możliwie najdokładniejszy szacunek kwoty wymaganej do rozliczenia bieżącego zobowiązania na dzień bilansowy, z uwzględnieniem ryzyka i niepewności związanej z tym zobowiązaniem. W przypadku wyceny rezerwy metodą szacunkowych przepływów pieniężnych koniecznych do rozliczenia bieżącego zobowiązania, jej wartość bilansowa odpowiada wartości bieżącej tych przepływów.

Restrukturyzacja

Rezerwa na koszty restrukturyzacji ujemowana jest tylko wtedy, gdy Grupa opracowała szczegółowy i formalny plan restrukturyzacji i ogłosiła wszystkim zainteresowanym stronom zamiar jego realizacji lub jego główne założenia. Wycena rezerwy restrukturyzacyjnej obejmuje wyłącznie bezpośrednie koszty restrukturyzacji, czyli kwoty niezbędne do przeprowadzenia restrukturyzacji i nie związane z bieżącą działalnością Grupy.

Koszty świadczeń emerytalnych, rentowych i jubileuszowych

Rezerwa z tytułu świadczeń emerytalnych i rentowych prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych wyceniana jest w wartości godziwej zobowiązań z tytułu przyszłych świadczeń emerytalnych i rentowych. Zobowiązanie to kalkulowane jest metodami aktuarialnymi. Zyski i straty aktuarialne są ujemowane w kapitale rezerwowym Spółki dominującej.

Zmiana stosowanych zasad (polityki) rachunkowości

1. Grupa od 1 stycznia 2019 wdrożyła regulacje MSSF 16 – zmiany opisane w zasadach rachunkowości.
2. Implementacja IFRIC 23.
Grupa zaimplementowała po raz pierwszy regulacje KIMSF 23 „Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego”. Interpretacja wymaga od Spółki:
  - każdy z niepewnych sposobów ujęcia podatkowego rozpatrywać oddzielnie albo łącznie jako grupę
  - ocenić, jakie jest prawdopodobieństwo zaakceptowania przez organy podatkowe zastosowanego przez Spółkę podejścia podatkowego
  - Spółka powinna zmierzyć skutki niepewności metodą, która najlepiej przewiduje rozwiązanie niepewności lub metoda najbardziej prawdopodobnej kwoty.
3. Na dzień bilansowy Spółka dominująca wycenia aktywa i pasywa pieniężne, denominowane w walutach obcych, według średniego kursu Narodowego Banku Polskiego (wcześniej Spółka stosowała średni kurs Europejskiego Banku Centralnego). Wartość należności wycenionych po kursie średnim NBP wzrosła w stosunku do wartości należności wycenionych po średnim kursie EBC o 25 tys. zł, wartość zobowiązań wzrosła o 61 tys. zł, a wartość kredytów i pożyczek wzrosła o 6 tys. zł. Łączny wpływ zmian w polityce stosowania kursów na wynik finansowy wynosi 42 tys. zł.

Różnicę w wycenie na dzień 31.12.2019 roku przedstawia tabela:

	Wartość w walucie	Wartość w PLN według kursu NBP	Wartość w PLN według kursu EBC	Różnica
Należności				
w walucie USD	448 395	1 702 871	1 699 059	3 812
w walucie EUR	12 328 081	52 499 131	52 478 173	20 958
Zobowiązania				
w walucie USD	5 081 078	19 296 412	19 253 223	43 189
w walucie EUR	10 375 942	44 185 948	44 168 309	17 639
w walucie CZK	12 000	2 011	2010	1
Kredyty i pożyczki				
w walucie USD	316 043	1 200 235	1 197 549	2 686
w walucie EUR	2 068 906	8 810 438	8 806 920	3 518

3. PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW I TOWARÓW

Przychody ze sprzedaży Grupy prezentują się następująco:

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018 PLN'000	Zmiana %
Przychody ze sprzedaży produktów			
Oleje luzem	999 592	822 649	21,5%
Śruta rzepakowa	523 841	471 774	11,0%
Oleje konfekcjonowane	546 141	547 102	-0,2%
Margaryny konsumenckie	251 944	294 290	-14,4%
Margaryny profesjonalne	91 505	103 683	-11,7%
Tłuszcze cukiernicze	165 102	169 714	-2,7%
Pozostałe	14 902	16 981	-12,2%
Sprzedaż produktów	2 593 027	2 426 193	6,9%
w tym przychody z tytułu umów z klientami	2 593 027	2 426 193	
Przychody ze sprzedaży towarów			
Oleje luzem	194 917	130 321	49,6%
Oleje konfekcjonowane	4 948	20 467	-75,8%
Margaryny konsumenckie	74 479	77 814	-4,3%
Pozostałe	24 436	12 082	102,3%
Sprzedaż towarów	298 780	240 684	24,1%
w tym przychody z tytułu umów z klientami	298 780	240 684	
Sprzedaż razem	2 891 807	2 666 877	8,4%
w tym przychody z tytułu umów z klientami	2 891 807	2 666 877	

Struktura terytorialna sprzedaży produktów i towarów:

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018 PLN'000	Zmiana %
Przychody ze sprzedaży produktów			
Kraj	2 247 318	2 142 197	4,9%
Eksport	345 709	283 996	21,7%
Razem sprzedaż produktów	2 593 027	2 426 193	6,9%
Przychody ze sprzedaży towarów			
Kraj	276 863	222 249	24,6%
Eksport	21 917	18 435	18,9%
Razem sprzedaż towarów	298 780	240 684	24,1%
Sprzedaż razem	2 891 807	2 666 877	8,4%

W Grupie wszystkie przychody są ujmowane w określonym momencie.

4. SEGMENTY OPERACYJNE

Rozpoznane Segmenty Operacyjne

Zidentyfikowane i ujawnione w ramach działalności operacyjnej Grupy segmenty operacyjne są pochodną podziałów dokonywanych dla wewnętrznych celów zarządczych Grupy, jak i dla potrzeb konsolidacji z grupą Bunge.

Grupa rozpoznała dwa podstawowe segmenty działalności:

- Segment Produktów Masowych (Agri)
- Segment Produktów Spożywczych (Food)

Spółka dominująca prowadzi działalność w ramach w/w segmentów. Spółka zależna ZTK Property Management nie prowadzi działalności produkcyjnej, w związku z powyższym nie została przypisana do w/w segmentów operacyjnych.

Segment Produktów Masowych (Agri) obejmuje działalność:

- w zakresie przerobu nasion rzepaku - działalność od zakupu nasion do sprzedaży rzepakowego oleju surowego/odszlamionego, śruty rzepakowej, ewentualnie odsprzedaży nasion rzepaku do podmiotów zewnętrznych lub do segmentu Food
- w zakresie pozostałych olejów - działalność od zakupu od stron trzecich pozostałych olejów (również rzepakowego) w stanie surowym lub rafinowanym, do sprzedaży ich do podmiotów zewnętrznych lub do segmentu Food.

Segment Produktów Spożywczych (Food) - obejmuje działalność od zakupu od segmentu Agri olejów surowych i rafinowanych, pochodzących z zakupu od stron trzecich, do sprzedaży do stron trzecich: olejów rafinowanych, olejów butelkowanych, margaryn konsumenckich i profesjonalnych, tłuszczów cukierniczych. Segment Food nie dokonuje transakcji sprzedaży do segmentu Agri.

Ustalenie wielkości, wartości i kosztu obrotów wewnętrznych pomiędzy segmentami w Spółce dominującej.

Tak zdefiniowana działalność segmentów w Spółce dominującej powoduje konieczność realizacji obrotu wewnętrznego pomiędzy nimi, w zakresie sprzedaży z segmentu Agri do segmentu Food oleju rzepakowego surowego. Wolumen obrotów wewnętrznych, określany na każdy dzień bilansowy, kalkulowany jest jako ekwiwalent produkcji sprzedanej, tj. jako ilość oleju rzepakowego surowego potrzebnego do wyprodukowania ilości wyrobów gotowych segmentu Food, sprzedanej w danym okresie sprawozdawczym.

Ceny realizacji sprzedaży między segmentami (ceny transferowe) oleju rzepakowego surowego są cenami rynkowymi, określonymi na podstawie notowań giełdowych ustalanych na różne okresy obowiązywania dla różnych asortymentów wyrobów gotowych segmentu Food.

Dla rzepakowego oleju rafinowanego sprzedanego do stron trzecich, cena sprzedaży z segmentu Agri do segmentu Food ustalana jest poprzez odjęcie od rzeczywistej ceny realizacji sprzedaży do stron trzecich, stałej premii rafinacyjnej, ustalonej na dany okres na bazie rynkowych premii rafinacyjnych (różnica pomiędzy rynkową ceną oleju rafinowanego a ceną oleju surowego).

Koszt własny sprzedanych wyrobów/surowców w ramach obrotu między segmentami ustalany jest w wysokości:

- dla sprzedaży oleju rzepakowego surowego z produkcji własnej – w wysokości bieżącej ceny standardowej nasion rzepaku, korygowanej o aktualne uzyski produkcyjne i cenę sprzedaży śruty rzepakowej (podstawowy produkt uboczny przy produkcji oleju surowego,
- dla sprzedaży pozostałych surowców – w wysokości historycznych kosztów nabycia.

Podział pozostałych elementów części operacyjnej rachunku wyników

Koszty produkcji – koszty bezpośrednio produkcyjne (wydziałów produkcyjnych) alokowane są do segmentów zgodnie z alokacją rodzajów produkowanych produktów; koszty pośrednio produkcyjne (wydziały pomocnicze i administracja zakładów produkcyjnych) alokowane są do segmentów na podstawie ustalonych na dany rok obrotowy stałych współczynników alokacji określonych na bazie planowanego zaangażowania poszczególnych działów w produkcję dla poszczególnych segmentów.

Koszty sprzedaży alokowane są do segmentów analogicznie jak sama sprzedaż. Wszystkie koszty związane z transakcjami sprzedaży dotyczące produktów i towarów kwalifikowanych do segmentu Agri są przypisywane temu segmentowi. Analogicznie, wszystkie koszty sprzedaży związane z transakcjami sprzedaży produktów i towarów kwalifikowanych do segmentu Food są przypisywane do segmentu Food.

Koszty ogólnego zarządu podlegają podziałowi na zasadzie przypisania poszczególnych działów operacyjnych do danego segmentu. Kryterium przypisania stanowi rodzaj wykonywanych zadań w ramach danego działu. Koszty działów ogólnoadministracyjnych, zarządzających obiema sferami działalności, przypisane są do obydwu segmentów w proporcji 1/1.

Różnice kursowe:

Różnice powstałe na instrumentach finansowych alokowane są do segmentu Agri w zakresie:

- całość niezrealizowanych wyników na instrumentach pochodnych,
- część zrealizowanych wyników na instrumentach pochodnych związana z realizacją zabezpieczeń dotyczących działalności segmentu Agri i dla których prowadzona jest rachunkowość zabezpieczeń,
- całość zrealizowanych różnic kursowych na instrumentach pochodnych nie ujętych w rachunkowości zabezpieczeń.

Część zrealizowanych wyników na transakcjach zabezpieczających, ujętych w ramach rachunkowości zabezpieczeń, dotyczących zabezpieczenia wartości wpływów ze sprzedaży oleju rafinowanego luzem alokowana jest do segmentu Produktów Spożywczych.

Pozostałe różnice kursowe (powstałe na wycenie pozycji bilansowych lub wynikające z realizacji zapłat i otrzymanych płatnościach w walucie obcej) alokowane są do segmentu Agri. Grupa alokuje do poszczególnych segmentów pozycje ze sprawozdania z całkowitych dochodów tylko do poziomu zysku operacyjnego.

Podział Bilansu

Zapasy

Kryterium podziału zapasów jest zbieżne z kryteriami stosowanymi przy wyróżnieniu obrotów segmentu, co pozwala na szczegółową identyfikację zapasów przyporządkowanych do danego segmentu.

Rozrachunki z dostawcami/klientami

Zarówno dostawcy, jak i klienci, zostali przyporządkowani do danego segmentu na podstawie kryterium rodzaju, odpowiednio, nabywanego materiału/towaru, sprzedawanego produktu/towaru. Umożliwia to identyfikację wszystkich zobowiązań/należności dla danego segmentu. Przegląd poprawności tych alokacji dokonywany jest raz w roku.

Środki trwałe

Kryterium alokacji środków trwałych do segmentów jest, analogicznie jak dla alokacji kosztów, przypisanie poszczególnych działów operacyjnych do danego segmentu.

Środki trwałe w budowie

Wszelkie zwiększenia wartości majątku trwałego w ramach segmentu Agri dokonywane są wyłącznie w momencie przyjęcia środka trwałego do użytkowania. Całość nakładów na środki trwałe w budowie wykazywana jest w ramach segmentu Food.

Wartości niematerialne

Alokacja wartości niematerialnych do poszczególnych segmentów oparta jest na szczegółowej identyfikacji tych aktywów do danego segmentu.

Wartość firmy

Wartość firmy powstała w Spółce dominującej w wyniku połączenia, które miało miejsce 13 grudnia 2006 roku. Wartość firmy została wyliczona w oparciu o wartość godziwą aktywów netto poszczególnych przejętych spółek.

Grupa przypisała wartość firmy do obydwu wyodrębnionych segmentów, które odpowiadają definicji najniższemu poziomowi, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze. Alokacja wartości firmy do obydwu segmentów została dokonana wg struktury segmentowej nadwyżki przekazanych płatności nad udziałem Grupy w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów i zobowiązań jednostek przejmowanych na dzień przejęcia.

W 2012 roku wartość firmy wzrosła w wyniku nabycia udziałów w spółce zależnej. Rozpoznaną w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wartość firmy przypisano do segmentu Food.

Wartość firmy została następująco przypisana do segmentów:

	Segment Agri	Segment Food	Razem
Wartość firmy (PLN'000)	28.544	55.249	83.793
Wartość firmy (%)	34,1%	65,9%	100%

Zadłużenie

Zadłużenie alokowane jest do segmentów wg struktury aktywów netto.

Pozostałe pozycje bilansowe

Wszelkie nieuwzględnione w ramach podstawowego rozdziału elementy bilansu są a priori przyporządkowywane do segmentu Food. Wiąże się to z założeniem, iż w ramach tego segmentu wykazywane są wszelkie rozliczenia ze stronami trzecimi, niebędące konsekwencją takich operacji jak sprzedaż i zakupy.

Podstawowe miary i kryteria oceny wyników działalności segmentów biznesowych

Grupa stosuje dwie zasadnicze miary dla oceny swoich segmentów biznesowych:

- Wynik operacyjny (EBIT), rozumiany jako zysk operacyjny, tj, przed opodatkowaniem i kosztami/przychodami finansowymi
- Zwrot na aktywach netto (RONA)

Zwrot na aktywach netto ustalany jest wyłącznie wobec aktywów pracujących, czyli po eliminacji z majątku trwałego wartości środków trwałych w budowie. Jest to istotne założenie, gdyż w ten sposób eliminowany jest fakt wykazywania w ramach segmentu Food nakładów, które ostatecznie częściowo zwiększą również wartość majątku trwałego segmentu Agri.

Poniżej przedstawione zostały podstawowe informacje finansowe dotyczące segmentów operacyjnych.

Aktywa i zobowiązania segmentów

	AGRI		FOOD		RAZEM	
	<i>Koniec okresu 31/12/2019</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2018</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2019</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2018</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2019</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2018</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Aktywa trwałe	141 629	128 880	194 114	174 768	335 743	303 648
Aktywa obrotowe	479 236	434 337	278 677	353 671	757 913	788 008
Aktywa ogółem	620 865	563 217	472 791	528 439	1 093 656	1 091 656
Zobowiązania długoterminowe	6 140	1 819	12 264	3 810	18 404	5 629
Zobowiązania krótkoterminowe (bez kredytów i pożyczek)	122 358	261 162	145 715	77 759	268 073	338 921
Zobowiązania ogółem (bez kredytów i pożyczek)	128 498	262 981	157 979	81 569	286 477	344 550
Aktywa netto (aktywa ogółem pomniejszone o zobowiązania ogółem, bez kredytów i pożyczek)	492 367	300 236	314 812	446 870	807 179	747 106
Zadłużenie	-	-	10 011	-	10 011	-

Przychody i wyniki segmentów oraz pozostałe informacje

	AGRI		FOOD		WYŁĄCZENIA		RAZEM	
	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018
	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Przychody								
Sprzedaż do stron trzecich	1 405 695	1 128 467	1 505 813	1 556 894	-	-	2 911 508	2 685 361
Sprzedaż między segmentami	707 235	717 575	-	-	(707 235)	(717 575)	-	-
Przychody ogółem	2 112 930	1 846 042	1 505 813	1 556 894	(707 235)	(717 575)	2 911 508	2 685 361
<i>(w tym: pozostałe przychody operacyjne)</i>	6 568	4 338	13 048	12 568	-	-	19 616	16 906
Zysk operacyjny (EBIT)	78 411	51 134	58 637	73 810	-	-	137 048	124 944
Pozostałe informacje								
Nakłady inwestycyjne (w tym zmiana stanu zaliczek na zakup środków trwałych i wartości niematerialnych)	19 055	6 280	19 061	6 320	-	-	38 116	12 600
Amortyzacja środków trwałych	9 866	10 249	12 153	12 362	-	-	22 019	22 611
Amortyzacja wartości niematerialnych	5	2	2 374	2 334	-	-	2 379	2 336
Amortyzacja nieruchomości inwestycyjnych	86	86	123	122	-	-	209	208
Amortyzacja praw do użytkowania	471	-	3 260	-	-	-	3 731	-
Odpis z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	-	-	-	3 475	-	-	-	3 475

Udział spółki zależnej ZTK Property Management w zysku operacyjnym (EBIT) za 2019 rok: zysk w wysokości 1.191 tys. PLN (za 2018 rok: zysk w wysokości 242 tys. PLN).

Przychody ze sprzedaży głównych produktów i usług (bez transakcji międzysegmentowych)

	AGRI		FOOD		RAZEM	
	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018
	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Przychody ze sprzedaży produktów						
Oleje luzem	681 633	527 184	317 959	295 465	999 592	822 649
Śruta rzepakowa	523 841	471 774	-	-	523 841	471 774
Oleje konfekcjonowane	-	-	546 141	547 102	546 141	547 102
Margaryny konsumenckie	-	-	251 944	294 290	251 944	294 290
Margaryny profesjonalne	-	-	91 505	103 683	91 505	103 683
Tłuszcze cukiernicze	-	-	165 102	169 714	165 102	169 714
Pozostałe	124	119	14 778	16 862	14 902	16 981
Sprzedaż produktów	1 205 598	999 077	1 387 429	1 427 116	2 593 027	2 426 193
<i>w tym przychody z tytułu umów z klientami</i>	<i>1 205 598</i>	<i>999 077</i>	<i>1 387 429</i>	<i>1 427 116</i>	<i>2 593 027</i>	<i>2 426 193</i>
Przychody ze sprzedaży towarów						
Oleje luzem	193 546	125 053	1 371	5 268	194 917	130 321
Oleje konfekcjonowane	-	-	4 948	20 467	4 948	20 467
Margaryny konsumenckie	-	-	74 479	77 814	74 479	77 814
Pozostałe	(17)	-	24 453	12 082	24 436	12 082
Sprzedaż towarów	193 529	125 053	105 251	115 631	298 780	240 684
<i>w tym przychody z tytułu umów z klientami</i>	<i>193 529</i>	<i>125 053</i>	<i>105 251</i>	<i>115 631</i>	<i>298 780</i>	<i>240 684</i>
Sprzedaż razem	1 399 127	1 124 130	1 492 680	1 542 747	2 891 807	2 666 877
<i>w tym przychody z tytułu umów z klientami</i>	<i>1 399 127</i>	<i>1 124 130</i>	<i>1 492 680</i>	<i>1 542 747</i>	<i>2 891 807</i>	<i>2 666 877</i>

Zwrot na aktywach netto

	AGRI		FOOD		RAZEM	
	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018
	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Średni stan aktywów (pomniejszony o średni stan środków trwałych w budowie)	579 827	515 000	518 430	548 504	1 098 257	1 063 504
Średni stan zobowiązań (bez kredytów i pożyczek)	149 424	171 285	175 325	165 311	324 749	336 596
Średni stan aktywów operacyjnych netto	430 403	343 715	343 105	383 193	773 508	726 908
Zysk/(Strata) operacyjny	78 411	51 134	58 637	73 810	137 048	124 944
Podatek dochodowy (od zysku operacyjnego)	(14 898)	(9 715)	(11 141)	(14 024)	(26 039)	(23 739)
Zysk/(Strata) operacyjny pomniejszony o podatek	63 513	41 419	47 496	59 786	111 009	101 205
Zwrot na aktywach netto	14,8%	12,1%	13,8%	15,6%	14,4%	13,9%

Informacje o wiodących klientach

W Grupie nie występuje koncentracja przychodów ze sprzedaży do zewnętrznego pojedynczego klienta, które stanowiłyby co najmniej 10 procent łącznych przychodów Grupy w prezentowanym okresie.

5. KOSZTY WEDŁUG RODZAJU

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018
	PLN'000	PLN'000
Amortyzacja	27 817	24 939
Zużycie materiałów i energii	2 147 368	2 036 003
Usługi obce	165 005	172 383
Podatki i opłaty	6 255	6 363
Wynagrodzenia	77 312	69 780
Ubezpieczenia społeczne	12 668	11 308
Inne świadczenia pracownicze	4 723	5 380
Pozostałe koszty rodzajowe (delegacje, koszty utrzymania obiektów socjalnych i inne)	1 896	1 707
Razem koszty rodzajowe	2 443 044	2 327 863
Zmiana stanu zapasów, produktów i rozliczeń międzyokresowych	39 839	(2 315)
Koszty sprzedaży	(158 527)	(150 198)
Koszty ogólnego zarządu	(30 987)	(37 733)
Koszty wytworzenia sprzedanych produktów	2 293 369	2 137 617

6. POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018
	PLN'000	PLN'000
Sprzedaż usług	18 627	13 473
Należne kary umowne	393	705
Odszkodowania	-	1 087
Rozwiązanie rezerw z lat ubiegłych	-	1 000
Rozliczenie niezafakturowanych dostaw rzepaku	538	1 616
Pozostałe przychody	143	603
	19 701	18 484

7. POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018
	PLN'000	PLN'000
Koszt sprzedanych usług	12 538	11 199
Koszty kontraktu produkcyjnego na oleje jadalne	18	219
Koszty zwrotów olejów butelkowanych	1 707	252
Odpis aktualizujący wartość należności	-	831
Odpis aktualizujący wartość zapasów	797	-
Koszt zapłaconych odsetek od zobowiązania podatkowego	424	-
Umorzenie należności	120	260
Rezerwa na sprawy sporne	351	-
Koszty reklasyfikacji oleju	-	440
Koszty utrzymania - zlikwidowany zakład w Gdańsku	-	-
Koszty utrzymania wynajmowanych budynków	209	-
Podatki i opłaty dot. wynajmowanych budynków	103	272
Koszty najmu wagonów	-	216
Kary, odszkodowania	151	-
Darowizny	63	643
Inne koszty	299	614
	16 780	15 634

8. PRZYCHODY I KOSZTY FINANSOWE

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018 PLN'000
Przychody finansowe		
Otrzymane odsetki za zwłokę	98	135
Otrzymane odsetki od udzielonych pożyczek	8	24
Odsetki od środków pieniężnych, lokaty	2 866	3 308
Pozostałe	-	-
	2 972	3 467
Koszty finansowe		
Koszty odsetek - kredyty i pożyczki	132	982
Zapłacone odsetki za zwłokę	36	16
Koszty faktoringu	531	3 635
Pozostałe	3 714	74
	4 413	4 707

9. ZYSKI/(STRATY) Z TYTUŁU WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I RÓŻNIC KURSOWYCH

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2019 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2018 PLN'000
Niezrealizowany wynik na walutowych instrumentach pochodnych		
- zyski	17 379	6 630
- straty	18 445	6 444
Zrealizowany wynik na walutowych instrumentach pochodnych		
- zyski	39 251	34 939
- straty	31 992	28 377
Niezrealizowany wynik na towarowych instrumentach zabezpieczających		
- zyski	8 396	4 243
- straty	17 569	2 270
Zrealizowany wynik na towarowych instrumentach zabezpieczających		
- zyski	27 715	66 880
- straty	28 806	74 444
Niezrealizowany wynik na pozycji zabezpieczanej ujęty jako korekta zapasów		
- zyski	10 396	3 404
- straty	202	2 114
Zrealizowany wynik na pozycji zabezpieczanej ujęty jako korekta zapasów		
- zyski	2 114	-
- straty	3 404	91
Niezrealizowane różnice kursowe		
- zyski	5 738	4 322
- straty	1 543	958
Zrealizowane różnice kursowe		
- zyski	6 254	1 336
- straty	10 122	6 368
	5 160	688

* niezrealizowane pozycje zabezpieczane – pozycje nadal ujęte w aktywach Spółki (zapasy)

10. WYNIK NA SPRZEDAŻY ŚRODKÓW TRWAŁYCH I INNE KOSZTY ZWIĄZANE ZE ŚRODKAMI TRWAŁYMI ORAZ WARTOŚCIAMI NIEMATERIALNYMI

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018 PLN'000
Likwidacja i demontaż	(416)	(13 000)
Zysk / strata na sprzedaży środków trwałych i wartości niematerialnych	72	10 170
Odpis z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	414	3 146
	70	316

11. PODATEK DOCHODOWY

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018 PLN'000
Podatek dochodowy ujęty w sprawozdaniu z całkowitych dochodów		
Podatek bieżący:		
Podatek dochodowy bieżący	30 223	22 248
Korekty lat ubiegłych	-	22
Razem podatek bieżący	30 223	22 270
Podatek odroczony:		
Podatek dochodowy odroczony	(2 735)	1 687
Korekta lat ubiegłych	-	-
Razem podatek odroczony	(2 735)	1 687
Razem podatek dochodowy	27 488	23 957

Podatek dochodowy został skalkulowany wg obowiązującej w 2019 roku stawki 19% (rok 2018: 19%).

Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2019 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2018 PLN'000
Zysk (strata) brutto	135 607	122 088
Ustawowa stawka podatkowa (średnioważona)	19,00%	19,00%
Podatek według ustawowej stawki	25 765	23 197
Efekt podatkowy różnic pomiędzy zyskiem / stratą przed opodatkowaniem a podstawą opodatkowania	(1 257)	(504)
Zmiana aktywa z tyt. podatku odroczonego ujęta w wyniku	(2 774)	1 658
Wykorzystanie strat podatkowych z poprzednich okresów	-	-
Rozpoznanie aktywa na podatek odroczonego od strat podatkowych z poprzedniego okresu	-	-
Ujęcie korekty w podatku bieżącym i odroczonym z poprzedniego okresu	5 408	(393)
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	27 142	23 958
Bieżący podatek dochodowy	30 223	22 270
Odroczony podatek dochodowy	(2 735)	1 687
Efektywna stawka podatkowa	20,02%	19,62%

Zmiana stanu rezerwy/aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Koniec okresu 31/12/2019	Koniec okresu 31/12/2018
	PLN'000	PLN'000
Stan na początek okresu	10 766	12 453
Podatek odroczonego ujęty w rachunku zysków i strat	2 745	(1 687)
Podatek odroczonego ujęty w innych całkowitych dochodach (z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń)	-	-
Podatek odroczonego ujęty w innych całkowitych dochodach (z tytułu wyceny aktuarialnej odpraw emerytalnych i rentowych)	(214)	-
Stan na koniec okresu	13 297	10 766

Odroczony podatek dochodowy na dzień 31 grudnia 2019 wynika z następujących pozycji:

	Koniec okresu 31/12/2018	Korekty 2018r. Obciążenie (+) / uznanie (-) wyniku	Koniec okresu 31/12/2018 po korektach	Koniec okresu 31/12/2019	Obciążenie (+) / uznanie (-) wyniku	Obciążenie (+) / uznanie (-) kapitału
	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, z tytułu:						
Różnicy wartości bilansowych i podatkowych majątku trwałego	6 929		6 929	6 172	(757)	-
Naliczone, nieotrzymane/niezapłacone odsetki od depozytów i faktoringu	-	-	-	-	-	-
Aktualizacji wartości godziwej kontraktów walutowych - instrumentów finansowych	564	83	647	71	(576)	-
Razem rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego:	7 493	83	7 576	6 243	(1 333)	-
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, z tytułu:						
Aktualizacji wartości godziwej kontraktów walutowych - instrumentów finansowych	-	-	-	-	-	-
Odpisów aktualizujących wartość należności nieściągalnych	84	-	84	53	(31)	-
Rezerw	1 968	-	1 968	1 427	(327)	(214)
Biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów i pozostałych kosztów odroczonego w czasie	15 502	-	15 502	17 475	1 973	-
Naliczone, nieotrzymane/niezapłacone odsetki od depozytów i faktoringu	48	-	48	44	(4)	-
Straty podatkowej	549	-	549	433	(116)	-
Pozostałe	109	-	109	109	-	-
Zaokrąglenia	-	-	-	(1)	-	-
Razem aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego:	18 260	-	18 260	19 540	1 495	(214)
Obciążenie/korzyść z tytułu odroczonego podatku dochodowego					2 745	(214)
<i>Per saldo</i>						
Rezerwy z tytułu podatku				-		
Aktywa z tytułu podatku				13 297		

Odroczony podatek dochodowy na dzień 31 grudnia 2018 wynika z następujących pozycji:

	Koniec okresu 31/12/2017	Korekty 2017r. Obciążenie (+) / uznanie (-) wyniku	Koniec okresu 31/12/2017 po korektach	Koniec okresu 31/12/2018	Obciążenie (+) / uznanie (-) wyniku	Obciążenie (+) / uznanie (-) kapitału
	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, z tytułu:						
Różnicy wartości bilansowych i podatkowych majątku trwałego	6 485	421	6 906	6 929	23	-
Naliczone, nieotrzymane/niezapłacone odsetki od depozytów i faktoringu	-	-	-	-	-	-
Aktualizacji wartości godziwej kontraktów walutowych - instrumentów finansowych	-	-	-	564	564	-
Razem rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego:	6 485	421	6 906	7 493	587	-
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, z tytułu:						
Aktualizacji wartości godziwej kontraktów walutowych - instrumentów finansowych	3 975	-	3 975	-	(3 975)	-
Odpisów aktualizujących wartość należności nieściągalnych	58	-	58	84	26	-
Rezerw	1 851	(82)	1 769	1 968	199	-
Biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów i pozostałych kosztów odroczonego w czasie	11 533	469	12 002	15 502	3 500	-
Naliczone, nieotrzymane/niezapłacone odsetki od depozytów i faktoringu	38	-	38	48	10	-
Straty podatkowej	1 383	-	1 383	549	(834)	-
Pozostałe	101	(2)	99	109	10	-
Razem aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego:	18 939	385	19 323	18 260	(1 064)	-
Obciążenie/korzyść z tytułu odroczonego podatku dochodowego					(1 687)	-
<i>Per saldo</i>						
Rezerwy z tytułu podatku	-					
Aktywa z tytułu podatku	12 454	(36)	12 417	10 767		

Grupa nie posiada zobowiązań podatkowych od dodatnich różnic przejściowych, związanych z inwestycjami w jednostki zależne, oddziały, jednostki stowarzyszone czy w udziały we wspólnych przedsięwzięciach.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa i pasywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego zostały zaprezentowane w szyku zwartym, jako nadwyżka aktywów nad pasywami. Spółka dominująca posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat aktywów i pasywów, a aktywa i pasywa dotyczą podatku dochodowego nałożonego wyłącznie przez polskie władze podatkowe. Aktywa i pasywa spółki zależnej, ze względu na ich nieistotność, zostały skompensowane z aktywami Spółki dominującej.

12. ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ

Wyliczenie zysku na jedną akcję zostało oparte na następujących informacjach:

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018 PLN'000
Zyski		
Zysk netto dla celów wyliczenia zysku na jedną akcję	108 119	99 747
Liczba wyemitowanych akcji		
Średnia ważona liczba akcji wykazana dla potrzeb wyliczenia wartości zysku zwykłego na jedną akcję	22 986 949	22 986 949
Zysk na akcję		
Zysk przypadający na jedną akcję	4,70	4,34

W Spółce dominującej nie występuje zjawisko rozwodnienia zysku.

13. PRAWA DO UŻYTKOWANIA RZECZOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH

	<i>Grunty, budynki i budowle</i>	<i>Pojazdy</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Razem</i>
	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000
WARTOŚĆ POCZĄTKOWA				
Na dzień 01/01/2019	10 530	4 022	2 692	17 244
Zwiększenia	-	1 504	3 288	4 792
Zmniejszenia	-	-	(1 160)	(1 160)
Reklasyfikacja z rzeczowych aktywów trwałych na prawo do użytkowania	9 993	-	-	9 993
Na dzień 31/12/2019	20 523	5 526	4 820	30 869
UMORZENIE I UTRATA WARTOŚCI				
Na dzień 01/01/2019	-	-	-	-
Amortyzacja za okres	1 076	2 020	635	3 731
Zmniejszenia	-	-	-	-
Reklasyfikacja z rzeczowych aktywów trwałych na prawo do użytkowania	1 573	-	-	1 573
Na dzień 31/12/2019	2 649	2 020	635	5 304
WARTOŚĆ NETTO				
Na dzień 31/12/2019	17 874	3 506	4 185	25 565

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa posiadała ponadto aktywa niskocenne w leasingu krótkoterminowym o wartości 128 tys. PLN.

Odsetki od zobowiązań z tytułu leasingu Grupa prezentuje w nocie nr 8 Koszty finansowe.

Grupa jako leasingobiorca na dzień 31 grudnia 2018 roku

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2018 roku Grupa posiadała szereg umów najmu samochodów osobowych i wózków widłowych. Zdecydowana większość samochodów jest używana przez przedstawicieli handlowych. Grupa klasyfikowała najem samochodów i wózków widłowych jako leasing operacyjny. Okres najmu samochodów wynosił 3 lata, a wózków widłowych od 3 do 5 lat.

Ponadto, w ramach użytkowania wieczystego Grupa użytkowała grunty, najmowane od Skarbu Państwa, które nie stanowiły aktywów wykazywanych w bilansie, z wyjątkiem praw wieczystego użytkowania gruntów nabytych w ramach połączenia od spółek przejętych. Te ostatnie ujęte były w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji Rzeczowe aktywa trwałe i podlegają amortyzacji przez okres przysługiwania praw do ich użytkowania.

Grupa była również najemcą pomieszczeń biurowych, zlokalizowanych w Warszawie, w którym prowadzona jest działalność Biur Marketingu i Sprzedaży. W 2016 roku czas trwania umowy został wydłużony do 2021 roku.

Poniżej wartość opłat poniesionych w 2018 roku z tytułu wieczystego użytkowania gruntów, z tytułu najmu samochodów osobowych i wózków widłowych oraz najmu pomieszczeń biurowych, ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów bieżącego okresu:

	<i>Koniec okresu 31/12/2018</i>
	<u>PLN'000</u>
- najem samochodów osobowych i wózków widłowych	3 591
- prawa wieczystego użytkowania gruntów	485
- najem pomieszczeń biurowych	1 041
	<u>5 117</u>

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2018 roku łączna kwota przyszłych opłat (opłata leasingowa oraz opłata serwisowa) z tytułu umów leasingu operacyjnego samochodów osobowych oraz wózków widłowych w okresie niepodlegającym wypowiedzeniu, w podziale na terminy płatności, przedstawia się następująco:

	<i>Koniec okresu 31/12/2018</i>
	<u>PLN'000</u>
w okresie do roku	2 654
w okresie od 2 do 5 lat	3 845
powyżej 5 lat	-
	<u>6 499</u>

Pozostały okres przysługiwania praw do użytkowanych gruntów wynosił od 71 do 77 lat. Na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość nominalna przyszłych zobowiązań z tego tytułu wynosiła 19.775 tys. PLN, co w podziale na terminy płatności, przedstawia się następująco:

	<i>Koniec okresu 31/12/2018</i>
	<u>PLN'000</u>
w okresie do roku	271
w okresie od 2 do 5 lat	1 124
powyżej 5 lat	18 380
	<u>19 775</u>

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2018 roku łączna kwota przyszłych opłat z tytułu najmu pomieszczeń biurowych w okresie nie podlegającym wypowiedzeniu, w podziale na terminy płatności, przedstawia się następująco:

	<i>Koniec okresu 31/12/2018</i>
	<u>PLN'000</u>
w okresie do roku	989
w okresie od 2 do 5 lat	1 566
powyżej 5 lat	-
	<u>2 555</u>

14. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

	<i>Grunty, budynki i budowle</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Pozostałe środki trwałe</i>	<i>Razem</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
WARTOŚĆ POCZĄTKOWA					
Na dzień 31/12/2017	213 227	16 868	341 317	24 629	596 041
Zwiększenia	1 055	12 235	9 041	239	22 570
Zmniejszenia	(3)	(10 501)	(4 556)	(415)	(15 475)
Reklasyfikacja	31	-	-	-	31
Na dzień 31/12/2018	214 310	18 602	345 802	24 453	603 167
Na dzień 31/12/2018	214 310	18 602	345 802	24 453	603 167
Zwiększenia	4 991	36 804	16 495	1 117	59 407
Zmniejszenia	(308)	(23 036)	(7 809)	(483)	(31 636)
Reklasyfikacja na prawo do użytkowania	(9 993)	-	-	-	(9 993)
Na dzień 31/12/2019	209 000	32 370	354 488	25 087	620 945
UMORZENIE I UTRATA WARTOŚCI					
Na dzień 31/12/2017	106 025	-	264 686	19 863	390 574
Amortyzacja za okres	8 686	-	12 847	1 078	22 611
Utrata wartości	-	-	-	-	-
Zmniejszenia z tytułu likwidacji lub sprzedaży	(3)	-	(4 540)	(409)	(4 952)
Na dzień 31/12/2018	114 708	-	272 993	20 532	408 233
Na dzień 31/12/2018	114 708	-	272 993	20 532	408 233
Amortyzacja za okres	8 516	-	12 463	1 040	22 019
Utrata wartości	-	-	(414)	-	(414)
Zmniejszenia z tytułu likwidacji lub sprzedaży	(217)	-	(7 394)	(483)	(8 094)
Reklasyfikacja na prawo do użytkowania	(1 573)	-	-	-	(1 573)
Na dzień 31/12/2019	121 434	-	277 648	21 089	420 171
WARTOŚĆ NETTO					
Na dzień 31/12/2018	99 602	18 602	72 809	3 921	194 934
Udzielone zaliczki	-	2 689	-	-	2 689
					197 623
Na dzień 31/12/2019	87 566	32 370	76 840	3 998	200 774
Udzielone zaliczki		4 001	-		4 001
					204 775

Okres użytkowania środków trwałych w Grupie został określony następująco:

Budynki – od 25 do 40 lat
Maszyny i urządzenia – od 3 do 20 lat
Pozostałe środki trwałe – od 4 do 12 lat.

Środki trwałe amortyzowane są metodą liniową. Rzeczowe aktywa trwałe nie są objęte ograniczeniami dotyczącymi tytułu prawnego Spółki dominującej lub zależnej.

Grupa dokonuje corocznej oceny ekonomicznego zużycia środków trwałych dla celów bilansowych, celem weryfikacji ewidencyjnego odzwierciedlenia osiągniętych przez Grupę korzyści ekonomicznych z tegoż majątku.

W przypadkach gdy Grupa nie przewiduje osiągnięcia przyszłych korzyści ekonomicznych z dalszego użytkowania składników rzeczowego majątku trwałego, dokonuje odpisów z tytułu utraty wartości.

15. WARTOŚĆ FIRMY

Wartość firmy powstała w wyniku połączenia z „Ewico” sp. z o.o., ZPT Olvit sp. z o.o. i Olvit-pro sp. z o.o. które miało miejsce 13 grudnia 2006 roku. Wartości firmy została wyliczona w oparciu o wartość godziwą aktywów netto poszczególnych przejętych spółek.

	PLN'000
Stan na dzień 31 grudnia 2019	
Cena przejęcia	277 218
Koszty przejęcia	311
Wartość godziwa aktywów przejętych	(193 736)
	83 793
Stan na dzień 31 grudnia 2019	
Cena przejęcia	277 218
Koszty przejęcia	311
Wartość godziwa aktywów przejętych	(193 736)
	83 793

Wartość firmy pierwotnie nie była przypisana do żadnego segmentu działalności Spółki dominującej. W 2009 roku, w związku ze zmianą MSR nr 36, Spółka dominująca przypisała wartość firmy do obydwu wyodrębnionych segmentów, które odpowiadają definicji najniższemu poziomowi, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze. Alokacja wartości firmy do obydwu segmentów została dokonana wg struktury segmentowej nadwyżki przekazanych płatności nad udziałem Spółki dominującej w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów i zobowiązań jednostek przejmowanych na dzień przejęcia. Szczegółowy opis alokacji wartości firmy w Spółce dominującej ujęty został w notcie nr 4 Segmenty operacyjne.

Testowanie utraty wartości „wartości firmy”.

Na koniec roku 2019 Zarząd Spółki dominującej ocenił, że brak jest jakichkolwiek przesłanek wskazujących na możliwość wystąpienia utraty wartości którejkolwiek ze składników aktywów.

Na koniec 2019 roku zostały przeprowadzone obligatoryjne testy na utratę wartości w odniesieniu do wartości firmy. Testy przeprowadzone zostały oddzielnie dla segmentu Agri i Food, metodą dyskontowania wolnych przepływów gotówkowych, z przyjęciem następujących założeń:

- 5-letni okres prognozy (2019- 2023);
- Jeden scenariusz – realistyczny;
- Wolumen przerobu nasion rzepaku oraz marża na przerobie nasion w latach 2019-2020 na poziomie, odpowiednio, ostatniej estymacji i założeń budżetowych, w latach 2021-2023 – stałe;
- Wolumen i marże na oleju rafinowanym stałe w okresie prognozy; roczny spadek (2%) wolumenów sprzedaży margaryn;
- Stopy dyskontowe zostały ustalone na poziomie średniego kosztu kapitału po opodatkowaniu (WACC) – dla segmentu Agri - 6,0%, dla segmentu Food – 5%;
- Stopa wzrostu – 0%;

W obydwu segmentach testy nie wykazały konieczności dokonania odpisów aktualizujących wartości firmy.

Kluczowe założenia do wyceny wartości odzyskiwalnej segmentów działalności Spółki dominującej zostały przyjęte do przedmiotowych testów na racjonalnych założeniach, odzwierciedlających jak najwłaściwszą ocenę kierownictwa Spółki dominującej odnośnie całokształtu warunków gospodarczych, spodziewanych podczas pozostałego okresu użytkowania składników aktywów.

W ocenie kierownictwa Grupy brak jest uzasadnienia do zmian założeń, w wyniku których wartość odzyskiwalna przedmiotowych składników aktywów byłaby poniżej ich wartości bilansowej.

16. WARTOŚCI NIEMATERIALNE

	<i>Znaki towarowe</i>	<i>Prawa autorskie</i>	<i>Know-how</i>	<i>Razem</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
WARTOŚĆ POCZĄTKOWA				
Na dzień 31/12/2017	33 253	519	8 866	42 638
Zwiększenia	-	167	-	167
Zmniejszenia z tytułu likwidacji	-	(126)	-	(126)
Na dzień 31/12/2018	33 253	560	8 866	42 679
Na dzień 31/12/2018	33 253	560	8 866	42 679
Zwiększenia	-	432	-	432
Zmniejszenia	-	-	-	-
Na dzień 31/12/2019	33 253	992	8 866	43 111
UMORZENIE I UTRATA WARTOŚCI				
Na dzień 31/12/2017	24 108	422	8 863	33 393
Amortyzacja za okres	2 286	45	4	2 335
Zmniejszenia z tytułu likwidacji	-	-	(125)	(125)
Na dzień 31/12/2018	26 394	467	8 742	35 603
Na dzień 31/12/2018	26 394	467	8 742	35 603
Amortyzacja za okres	2 286	93	-	2 379
Zmniejszenia z tytułu likwidacji	-	-	-	-
Na dzień 31/12/2019	28 680	560	8 742	37 982
WARTOŚĆ NETTO				
Na dzień 31/12/2018	6 859	93	124	7 076
Na dzień 31/12/2019	4 573	432	124	5 129

Wszystkie aktywa niematerialne mają określone okresy użytkowania i są amortyzowane metodą liniową.

Amortyzacja aktywów niematerialnych jest ujęta w następujących pozycjach sprawozdania z całkowitych dochodów:

- a) koszty sprzedaży,
- b) koszty ogólnego zarządu,

W pozycji wartości niematerialne Spółka dominująca wykazała znaki towarowe przejętych marek w ramach połączenia z Zakładami Tłuszczowymi w Warszawie w lutym 2009 roku.

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2019 roku dwie główne pozycje wchodzące w skład znaków towarowych to znak „Smakowita” o wartości bilansowej netto 2.106 tys. PLN oraz pozostałym okresie amortyzacji wynoszącym 2 lata, oraz znak towarowy „Masło Roślinne” o wartości bilansowej netto 2.402 tys. PLN i okresie amortyzacji 2 lata.

17. AKTYWA FINANSOWE

	<i>Koniec okresu 31/12/2019</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2018</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Wartość godziwa niezrealizowanych walutowych instrumentów pochodnych	17 212	6 798
Wartość godziwa niezrealizowanych towarowych instrumentów pochodnych	8 396	4 243
Udzielone pożyczki	17	1 117
Aktywa finansowe razem	25 625	12 158
w podziale na okresy:		
- krótkoterminowe	25 608	12 152
- długoterminowe	10	6
Aktywa finansowe razem	25 618	12 158

Wartość godziwą instrumentów pochodnych ustala się w oparciu o bieżące kursy walutowe (kontrakty walutowe) i o bieżące ceny produktów (kontrakty towarowe). Instrumenty pochodne stanowią aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy (patrz również noty „Walutowe instrumenty pochodne” i „Towarowe instrumenty pochodne”).

Na dzień 31 grudnia 2019 roku wartość godziwa instrumentów pochodnych posiadanych przez Spółkę dominującą wykazywała aktywa na kwotę 25.635 tys. PLN i zobowiązania o wartości 35.956 tys. PLN (31/12/2018: aktywa 11.041 tys. PLN, zobowiązania 8.926 tys. PLN). Zobowiązania finansowe – patrz: nota „Zobowiązania z tytułu dostaw i usług i pozostałe zobowiązania”.

Pożyczki udzielone wykazane są w wartościach wymagających zapłaty, które nie różnią się znacząco od ich skorygowanych cen nabycia.

18. PRZEJĘCIE JEDNOSTEK ZALEŻNYCH

W 2019 roku nie miały miejsca przejęcia spółek zależnych.

19. ZAPASY

Wartość zapasów Grupy przedstawia się następująco:

	<i>Koniec okresu 31/12/2019</i> <i>PLN'000</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2018</i> <i>PLN'000</i>
Materiały i surowce	388 472	323 526
Półprodukty i wyroby gotowe	88 184	122 749
Towary	3 139	3 877
Zapasy ogółem, po uwzględnieniu odpisów z tytułu utraty wartości	479 795	450 152

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość zapasów do poziomu sprzedaży netto

Stan na początek okresu	985	1 186
Utworzenie odpisu na:	1 560	3 027
- materiały pomocnicze i opakowania	173	406
- wartość śrutu rzepakowej	319	87
- surowce	-	704
- wyroby gotowe	1 068	1 830
Wykorzystanie odpisu z tytułu:	2 342	3 228
- likwidacji lub sprzedaży wyrobów gotowych	1 120	1 777
- zużycia części zamiennych	3	2
- rozliczenia różnic inwentaryzacyjnych opakowań	196	-
- likwidacji materiałów pomocniczych i opakowań	-	1 307
- rozliczenia różnic inwentaryzacyjnych surowców	704	-
- aktualizacji wyceny śrutu rzepakowej	319	142
Stan na koniec okresu	203	985

20. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG I POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI

Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności są nieoprocentowane. Średni okres kredytowania odbiorców, liczony relacją należności i przychodów ze sprzedaży przemnożoną przez 365 dni, wynosi 10 dni. Grupa nalicza odsetki karne od należności przeterminowanych po dokonaniu osądu słuszności naliczenia odsetek wobec konkretnych klientów, biorąc pod uwagę dotychczasową współpracę, ilość dni zwłoki, przyczyny mogące powodować opóźnienia w płatnościach oraz plany dotyczące dalszych kontaktów z danymi klientami.

	Koniec okresu 31/12/2019	Koniec okresu 31/12/2018
	PLN'000	PLN'000
Należności z tytułu dostaw i usług od podmiotów powiązanych	19 228	19 518
Należności z tytułu dostaw i usług od pozostałych podmiotów	63 055	67 579
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	-	-
Pozostałe należności	15 856	5 477
- krótkoterminowe	15 824	4 444
- długoterminowe	32	1 033
	98 139	92 574

Opis transakcji z podmiotami powiązаныmi przedstawiony znajduje się w notce nr 34 „Transakcje z podmiotami powiązаныmi”.

Należności zaległe na dzień bilansowy, zgodnie z polityką rachunkowości Grupy, zostały objęte oczekiwaną utratą wartości.

Oszacowana wartość odpisów aktualizujących od należności handlowych uznanych za nieściągalne na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 640 tys. PLN (na dzień 31 grudnia 2018: 798 tys. PLN).

Zarządy Spółki dominującej i zależnej uważają, że wartość księgowa netto należności jest zbliżona do ich wartości godziwej.

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności przedstawia się następująco:

	Koniec okresu 31/12/2019	Koniec okresu 31/12/2018
	PLN'000	PLN'000
Stan na początek okresu	798	3 759
Utworzenie odpisu na:	288	394
należności z tytułu dostaw i usług	-	252
odsetki za zwłokę	145	142
należności dochodzone na drodze sądowej, w postępowaniu upadłościowym i układowym	143	-
koszty sądowe	-	-
Wykorzystanie odpisu z tytułu zapłaty:	401	107
odsetek	72	105
należności dochodzone na drodze sądowej, w postępowaniu upadłościowym i układowym	3	2
należności z tytułu dostaw i usług i pozostałych	326	-
Wykorzystanie odpisu z tytułu umorzenia:	45	3 248
odsetek	45	7
należności dochodzonych na drodze sądowej	-	3 241
należności z tytułu dostaw i usług i pozostałych	-	-
Stan na koniec okresu	640	798

W 2019 roku Grupa nie dokonała żadnych odpisów utraty wartości dla przychodów z aktywów finansowych.

Kalkulacja oczekiwanej straty kredytowej na dzień 31 grudnia 2019 roku

	Wskaźnik wyliczony na podstawie strat kredytowych	Korekta "forward looking"	Kwota oczekiwanej straty kredytowej
	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Podejście portfelowe - segmenty:			
Kanał tradycyjny	0,00%	38	38
Kanał nowoczesny	0,01%	54	57
Kanał profesjonalny	0,03%	35	39
Agri	0,02%	48	52
Export	0,01%	32	34
Pozostałe	2,20%	2	15
		209	235
Podejście indywidualne	-	-	405
	-	-	640

Należności w faktoringu

W dniu 14 grudnia 2011 roku, Spółka dominująca zawarła umowę faktoringową z Pekaio FAKTORING sp. z o.o., z siedzibą w Lublinie, ul. Lubartowska 74 A (dalej, odpowiednio: „Umowa” i „Faktor”).

Umowa została zawarta na okres 12 miesięcy, z opcją przedłużenia o kolejne 12 miesięcy. Jako zabezpieczenie wykonania postanowień Umowy Spółka dominująca zobowiązała się do wystawienia weksła in blanco wraz z deklaracją wekslową oraz do dokonania cesji praw z polisy ubezpieczeniowej zawartej z Coface Austria Kreditversicherung AG Oddział w Polsce. Faktorowi przysługuje wynagrodzenie nieodbiegające od wysokości wynagrodzeń występujących na rynku usług faktoringowych, obejmujących prowizje operacyjne i koszt finansowania oparty o rynkowe stopy procentowe plus uzgodniona marża.

Na podstawie aneksu nr 17 z dnia 20 grudnia 2019 roku, maksymalny limit zaangażowania Faktora w finansowanie Spółki został ustalony na czas nieokreślony na poziomie 175.000.000 PLN.

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2019 roku Spółka dominująca pozostawała stroną w/w umowy faktoringowej.

Wartość należności wykazana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Spółki dominującej nie obejmuje wierzytelności objętych faktoringiem pełnym (bez regresu ryzyka do zbywcy).

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2019 roku, łączna wartość sprzedanych wierzytelności wyniosła 144.209 tys. PLN, z czego w walucie PLN: 141.377 tys. PLN i w walucie EUR: 665 tys., tj. 2.832 tys. PLN

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2018 roku, łączna wartość sprzedanych wierzytelności wyniosła 172.387 tys. PLN, z czego w walucie PLN: 169.951 tys. PLN i w walucie EUR: 566 tys., tj. 2.436 tys. PLN.

21. ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty, posiadane przez Grupę na dzień bilansowy, to środki pieniężne zgromadzone na bieżących rachunkach bankowych.

Wartość księgowa środków pieniężnych odpowiada ich wartości godziwej.

	Koniec okresu 31/12/2019	Koniec okresu 31/12/2018
	PLN'000	PLN'000
Środki pieniężne w kasie	-	-
Środki pieniężne na rachunkach bankowych	153 957	233 909
Krótkoterminowe depozyty bankowe	-	-
Środki pieniężne w drodze	-	-
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych razem	153 957	233 909

22. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE

	Koniec okresu 31/12/2019	Koniec okresu 31/12/2018
	PLN'000	PLN'000
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe		
ubezpieczenia majątkowe	19	35
usługi informatyczne	122	185
rozliczenie kosztów zakupu kontraktu na sprzedaż olejów	-	18
pozostałe	298	16
	439	254

23. KAPITAŁ PODSTAWOWY

	Koniec okresu 31/12/2019	Koniec okresu 31/12/2018
	PLN'000	PLN'000
Kapitał akcyjny wyemitowany i opłacony:		
22.986.949 akcji zwykłych o wartości nominalnej 7,48 zł każda	171 942	171 942
Korekta hiperinflacyjna	13 134	13 134
Kapitał podstawowy razem	185 076	185 076

Ze względu na hiperinflację istniejącą w Polsce do końca 1996 roku, w Spółce dominującej przeszacowaniu uległ kapitał własny za 1996 rok tj. za okres od kiedy Spółka dominująca była spółką akcyjną (przekształcenie w spółkę kapitałową nastąpiło 21 grudnia 1995 roku) do końca 1996 roku. Przeszacowanie jest dokonane stopą inflacji za 1996 rok, wynoszącą 19,9%. Efekt przeliczenia kapitału wskaźnikami inflacji został ujęty w niepodzielonym wyniku finansowym lat ubiegłych. Wartość kapitału podstawowego na 31 grudnia 1996 w bilansie Spółki dominującej wynosiła 66.000 tys. PLN, wartość po przeszacowaniu 79.134 tys. PLN, co oznacza wzrost wartości o kwotę 13.134 tys. PLN.

Kapitał zakładowy Spółki dominującej, na dzień bilansowy 31.12.2019 roku wynosił 171.942 tys. PLN i dzielił się na 22.986.949 akcji o wartości nominalnej 7,48 PLN każda. Wszystkie wyemitowane akcje są akcjami zwykłymi, bez żadnego uprzywilejowania co do uczestnictwa w podziale zysku. Każda akcja daje prawo do jednego głosu, co daje łącznie 22.986.949 głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki dominującej.

Głównym akcjonariuszem Spółki dominującej jest podmiot prawa holenderskiego – Koninklijke Bunge Besloten Vennootschap (KBBV) z siedzibą w Rotterdamie, Holandia, który posiada (na podstawie zaświadczenia na WZA w dniu 10.02.2020r.) bezpośrednio 14.763.313 akcji, co stanowi 64,22% jej kapitału zakładowego oraz tyle samo uprawnień do wykonywania 64,22% głosów na WZ. Podmiotem dominującym w stosunku do KBBV jest Bunge Coopertief U.A. z siedzibą w Rotterdamie, w Holandii. Podmiotem dominującym wobec Bunge Cooperatief U.A., posiadającym bezpośrednio i pośrednio 100% akcji i głosów na walnym zgromadzeniu, jest Bunge Limited z siedzibą na Bermudach i głównym biurem w White Plains, w stanie Nowy York, w Stanach Zjednoczonych.

Kolejnym znaczącym akcjonariuszem Spółki dominującej jest Windstorm Trading & Investments Limited, spółka zależna od Pana Jerzego Staraka, zawiązana na Cyprze z siedzibą rejestrową 126 Stadiou Street, 6020 Larnaca, Cypr, która posiada (na podstawie zaświadczenia na WZA w dniu 10.02.2020r.) 5.805.485 akcji, stanowiących 25,26% kapitału zakładowego Spółki i uprawniających do wykonywania 25,26% głosów na WZ.

24. KAPITAŁY REZERWOWE

	Koniec okresu 31/12/2019	Koniec okresu 31/12/2018
	PLN'000	PLN'000
Kapitał rezerwowy przeznaczony na wypłatę dywidendy	190 894	151 932
Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny	-	-
Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny aktuarialnej odpraw emerytalnych i rentowych	461	(451)
Kapitały rezerwowe razem	191 355	151 481

Spółka dominująca tworzy kapitał rezerwowy przeznaczony na wypłatę dywidendy. W 2019 roku kapitał rezerwowy został zwiększony o kwotę 38.963 tys. PLN z podziału zysku za 2018 rok.

Ponadto Spółka dominująca tworzy kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny, na którym gromadzona jest efektywna część zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych (walutowych) wyznaczonych do rachunkowości zabezpieczeń oraz kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny aktuarialnej odpraw emerytalnych i rentowych.

Kapitał rezerwowy przeznaczony na wypłatę dywidendy podlega podziałowi.

Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny nie podlega podziałowi.

25. POZOSTAŁE KAPITAŁY

Pozostałe kapitały obejmują wynik roku bieżącego oraz kapitał zapasowy.

	Koniec okresu 31/12/2019 PLN'000	Koniec okresu 31/12/2018 PLN'000
Kapitał zapasowy	271 352	271 352
Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	41 266	39 450
Zysk roku bieżącego	108 119	99 747
Pozostałe kapitały razem	420 737	410 549

Na kapitał zapasowy składają się:

- zatrzymane zyski lat ubiegłych w kwocie 25.951 tys. PLN,
- nadwyżka ceny sprzedaży wyemitowanych akcji ponad ich wartość nominalną (agio emisyjne) w kwocie 245.401 tys. PLN, która uwzględnia koszty emisji akcji.

Agio emisyjne nie podlega podziałowi. Zysk roku bieżącego podlega podziałowi.

26. ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM

Zarządzanie kapitałem ma na celu zapewnienie zdolności Grupy do zabezpieczenia działalności operacyjnej, utrzymanie ratingu kredytowego oraz zapewnienie stopy zwrotu z zainwestowanego kapitału akcjonariuszy.

W ramach polityki zarządzania kapitałem Grupa stosuje zasadę utrzymania wielkości kapitału własnego w wartości pokrywającej wartość aktywów trwałych.

Grupa monitoruje poziom i strukturę kapitału analizując następujące wskaźniki:

1. Zwrot na kapitale własnym (ROE)
2. Wskaźnik udziału kapitału własnego w finansowaniu majątku

Grupa nie podlega zewnętrznym wymogom kapitałowym.

27. DYWIDENDY

Decyzją WZA Spółki dominującej z dnia 5 czerwca 2019 roku, zysk netto za rok obrotowy 2018 w wysokości 97.809 tys. PLN został przeznaczony na wypłatę dywidendy w kwocie 58.847 tys. PLN oraz na kapitał rezerwowy w kwocie 38.963 tys. PLN.

Dzień ustalenia prawa do dywidendy przypadał na 19 lipca 2019 roku, a wypłata dywidendy nastąpiła w dniu 6 sierpnia 2019 roku.

Rok obrotowy	Zysk netto PLN'000	Wyplacona dywidenda za rok obrotowy PLN'000	Wyplacona dywidenda na jedną akcję	Data wypłaty dywidendy
2017	40 669	30 573	1,33	07/08/2018
2018	97 809	58 847	2,56	06/08/2019

28. KREDYTY I POŻYCZKI

	Koniec okresu 31/12/2019	Koniec okresu 31/12/2018
	PLN'000	PLN'000
Kredyty w rachunku bieżącym		-
Kredyty bankowe	-	-
Pożyczki	10 011	-
	<u>10 011</u>	<u>-</u>

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2019 roku Grupa posiadała następujące kredyty i pożyczki:

- **Umowa pożyczki („Revolving credit facility agreement”) z dnia 7 lipca 2014 roku zawarta z Bunge Finance B.V, z siedzibą w Rotterdamie, Holandia.** Na podstawie tej umowy Bunge Finance udzieliła Spółce dominującej pożyczki krótkoterminowej w kwocie 350 MLN USD z przeznaczeniem na finansowanie kapitału obrotowego Spółki dominującej, przy czym Spółka dominująca ma możliwość uzyskania pożyczki w walucie innej niż USD. Pożyczka jest oprocentowana na poziomie stawki Libor lub, w przypadku waluty innej niż USD, na poziomie właściwej międzybankowej stopy procentowej, powiększonej o marżę. Termin umowy pożyczki uzgodniony został na okres do 1 roku. Umowa pożyczki będzie automatycznie przedłużona na okres trzech miesięcy, o ile strony umowy pisemnie nie wypowiedzą warunków umowy w terminie 30 dni przed upływem terminu ważności umowy. Spółka dominująca korzysta z klauzuli automatycznego przedłużenia umowy.

Na podstawie umowy zarządzania rachunkiem z dnia 5 czerwca 2014 roku, wprowadzone zostały rozliczenia z tytułu umowy pożyczki z częstotliwością dzienną. Dodatkowo salda zamknięcia głównych rachunków bankowych Spółki dominującej podlegają automatycznemu procesowi transferu na rachunek bankowy pożyczkodawcy celem redukcji zadłużenia na koniec tego samego dnia. Służy to zmniejszeniu kosztów finansowych jak również pozwala bardziej efektywnie wykorzystać posiadane zasoby pieniężne. W przypadku nadwyżki wypływów nad wpływami, saldo rachunków głównych Spółki dominującej staje się automatycznie kwotą ciągnięcia, zwiększającego zaangażowanie Spółki dominującej z tytułu pożyczki. W okresach poprzedzających skup nasion rzepaku, kiedy Spółka dominująca posiada najmniejsze w skali roku wielkości kapitału obrotowego, na podstawie tej samej umowy oraz Umowy Depozytowej, Spółka dominująca ma możliwość dokonywania lokat w USD lub innych walutach oprocentowanych wg stawki LIBOR lub innej stawki referencyjnej dla danej waluty, obniżonej o marżę banku.

W związku z przejściem spółki Bunge Finance B.V. przez spółkę Koninklijke Bunge B.V., mającym miejsce w dniu 01.01.2016 roku, stroną w/w umowy pożyczki jest spółka Koninklijke Bunge B.V., z siedzibą w Rotterdamie, Holandia.

- **Umowa pożyczki („Long-term Revolving credit facility agreement and deposit agreement”) z dnia 6 grudnia 2016 roku zawarta z Koninklijke Bunge B.V, z siedzibą w Rotterdamie, Holandia.** Na podstawie tej umowy Koninklijke Bunge B.V. udzieliła ZTK Property Management sp. z o.o. pożyczki w kwocie 1 MLN USD z przeznaczeniem na finansowanie kapitału obrotowego Spółki, przy czym Spółka zależna ma możliwość uzyskania pożyczki w walucie PLN. Pożyczka jest oprocentowana na poziomie stawki lbor, powiększonej o marżę. Termin umowy pożyczki uzgodniony został na okres od 1 grudnia 2016 roku do 1 stycznia 2018 roku. Umowa pożyczki będzie automatycznie przedłużona na okres trzech miesięcy, o ile strony umowy pisemnie nie wypowiedzą warunków umowy w terminie 30 dni przed upływem terminu ważności umowy. Spółka zależna korzysta z klauzuli automatycznego przedłużenia umowy.

Na dzień 31.12.2019 roku Grupa wykazała zadłużenie z tytułu w/w pożyczki wraz z naliczonymi odsetkami w walucie EUR i USD o równowartości 10.011 tys. PLN, natomiast depozyt środków pieniężnych wraz z należnymi odsetkami wyniósł 153.396 tys. PLN.

Wartość gwarancji udzielonych Spółce dominującej na dzień bilansowy:

Nazwa banku	Siedziba	Numer gwarancji	Kwota udzielonej gwarancji	Termin ważności
			Waluta	
Bank Handlowy w Warszawie S.A	Warszawa	GK18-1100012	782 250,00	PLN 23/03/2020
Bank Handlowy w Warszawie S.A	Warszawa	GK19-1580005	264 206,25	PLN 04/06/2021
		Razem	1 046 456,25	PLN

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem nie wystąpiły przypadki naruszenia spłat kapitału, wypłaty odsetek lub innych warunków umów kredytowych.

29. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG I POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA

	Koniec okresu 31/12/2019 PLN'000	Koniec okresu 31/12/2018 PLN'000
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wobec jednostek powiązanych	50 883	39 198
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wobec pozostałych jednostek	136 976	256 581
Zobowiązania finansowe	35 956	8 926
Zobowiązania z tytułu leasingu	17 201	-
- krótkoterminowe	3 792	-
- długoterminowe	13 409	-
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	15 102	6 455
Pozostałe zobowiązania	3 610	2 160
- krótkoterminowe	3 590	2 140
- długoterminowe	20	20
	259 728	311 160

Na saldo zobowiązań składają się głównie zobowiązania handlowe. Średni termin płatności zobowiązań handlowych, liczony relacją zobowiązań handlowych i wartością sprzedaży produktów i towarów, wynosi 31 dni. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług jak i pozostałe zobowiązania są nieoprocentowane.

Opis transakcji z podmiotami powiązаныmi znajduje się w notcie nr 33 „Transakcje z podmiotami powiązаныmi”.

Zobowiązania finansowe dotyczą odroczonej strat z wycenionych do wartości godziwej walutowych i towarowych instrumentów pochodnych.

Informacje na temat zobowiązań finansowych znajduje się w notkach nr 34 „Walutowe instrumenty pochodne” i nr 35 „Towarowe instrumenty pochodne”.

Zobowiązania finansowe wycenione są w wartości godziwej. W ocenie zarządu, wartość księgowa pozostałych kategorii zobowiązań jest zbliżona do ich wartości godziwej.

30. ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE

Struktura zatrudnienia

W tabeli poniżej przedstawiono informację o strukturze zatrudnienia (z uwzględnieniem zarządu):

	Liczba pracowników na koniec okresu 31/12/2019	Liczba pracowników na koniec okresu 31/12/2018
<u>Podstawowe grupy pracowników</u>		
Pracownicy podstawowych działów produkcyjnych	304	285
Pracownicy służb handlowych, marketingu i logistyki	248	228
Pracownicy administracyjno-techniczni	139	161
Pozostali pracownicy działów pomocniczych	163	166
	854	840

Koszty zatrudnienia

Grupa poniosła następujące koszty zatrudnienia:

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019	Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018
Wynagrodzenia	76 721	68 018
Składki na ubezpieczenia społeczne	12 668	11 308
Odprawy pracownicze, emerytalne i rentowe	591	1 762
Inne świadczenia pracownicze	4 723	5 380
	94 703	86 468

Inne koszty pracownicze obejmują koszty szkoleń, posiłków regeneracyjnych i innych świadczeń na rzecz pracowników, nagrody jubileuszowe oraz rezerwy z tytułu niewykorzystanych urlopów.

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych

	<i>Wynagrodzenia i ubezpieczenia</i>	<i>Urlopy</i>	<i>Odprawy emerytalne, rentowe</i>	<i>Odprawy pracownicze</i>	<i>Nagrody roczne</i>	<i>Razem</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Na dzień 31/12/2017	3 887	3 122	5 332	433	6 276	19 050
Utworzenie	4 202	2 896	186	1 025	11 227	19 536
Wykorzystanie	3 887	2 228	-	550	6 276	12 941
Na dzień 31/12/2018	4 202	3 790	5 518	908	11 227	25 645
Na dzień 31/12/2018	4 202	3 790	5 518	908	11 227	25 645
Utworzenie	4 515	1 500	222	-	11 973	18 210
Wykorzystanie	4 190	2 368	1 154	908	11 227	19 847
Na dzień 31/12/2019	4 527	2 922	4 586	-	11 973	24 008

Wartość bieżąca zobowiązań z tytułu pozostałych świadczeń pracowniczych, tj. z tytułu niewykorzystanych urlopów, wynagrodzeń i nagród rocznych została oszacowana w kwotach niezdyktowanych, należnych pracownikom Grupy, wg stanu z dnia bilansowego.

W podziale na terminy wymagalności:

	<i>Koniec okresu 31/12/2019</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2018</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
do 1 roku	19 644	20 296
powyżej 1 roku	4 364	5 349
	24 008	25 645

Zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i rentowych są szacowane metodami aktuarialnymi. Ostatnią wycenę aktuarialną wartości bieżącej przyszłych zobowiązań przeprowadzono na dzień 31 grudnia 2019. Podstawowe założenia przyjęte przez aktuarium do oszacowania zobowiązań Spółki na dzień bilansowy są następujące:

- stopa dyskontowa – 2,00 %,
- stopa wzrostu wynagrodzeń – 4,00 %,

Wartość zobowiązań z tytułu odpraw emerytalno – rentowych Grupy na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosi 4.586 tys. PLN (na dzień 31 grudnia 2018 roku: 5.518 tys. PLN).

Zyski z wyceny aktuarialnej, w wysokości 1.126 tys. PLN, odniesione zostały w rachunek z całkowitych dochodów (kapitał z aktualizacji wyceny). Skapitalizowane zyski aktuarialne zostały pomniejszone o odroczony podatek dochodowy w wysokości 214 tys. PLN.

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2019 roku wartość kapitału rezerwowego z aktualizacji wyceny rezerw na odprawy emerytalno-rentowe wynosiła 461 tys. PLN, na dzień 31 grudnia 2018 roku: (451 tys. PLN).

Uzgodnienie bilansu otwarcia z bilansem zamknięcia dla pozycji świadczeń pracowniczych, oszacowanych aktuarialnie.

	<i>PLN '000</i>
Zobowiązanie na początek roku 2019	5 518
Koszty bieżącego zatrudnienia	360
Koszty odsetek	177
Wynagrodzenia wypłacone	(343)
Straty aktuarialne	(1 126)
Zobowiązanie na koniec roku 2019	4 586

	PLN '000
	<i>Odprawy emerytalne i rentowe</i>
Zobowiązanie na początek roku 2018	5 332
Koszty bieżącego zatrudnienia	349
Koszty odsetek	171
Wynagrodzenia wypłacone	(334)
Straty aktuarialne	-
Zobowiązanie na koniec roku 2018	5 518

31. REZERWY

	<i>Koniec okresu 31/12/2019 PLN'000</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2018 PLN'000</i>
Stan na początek okresu	5 585	1 682
Utworzenie rezerwy w ciągu roku	2 998	5 455
Wykorzystanie rezerwy	5 842	1 552
	2 741	5 585
Rezerwy powyżej 1 roku:	611	260
rezerwa na sprawy sporne z kontrahentami i pracownikami Spółki dominującej	611	260
Rezerwy do 1 roku:	2 130	5 325
rezerwa na wieczyste użytkowanie gruntów	2 130	5 325
Razem rezerwy	2 741	5 585

32. PLANOWANE TRANSAKCJE

Na koniec 2019 roku Grupa posiadała zawarte i niezrealizowane kontrakty zakupu nasion rzepaku, olejów jadalnych i śrutę rzepakową oraz sprzedaży olejów jadalnych, śrutę rzepakową, produktów ubocznych oraz produktów konsumenckich (oleje butelkowane i margaryny). Realizacja zawartych kontraktów zaplanowana jest na 2020 rok. Wartość i strukturę zawartych kontraktów przedstawia poniższa tabela (dla kontraktów wyrażonych w walutach obcych przyjęto średni kurs NBP z dnia 31 grudnia 2019 roku):

	2020 PLN'000
ZAKUPY	
Oleje luzem	136 662
Nasiona rzepaku	401 720
RAZEM ZAKUPY	538 382
SPRZEDAŻ	
Oleje luzem	220 357
Śruta rzepakowa	106 722
Oleje butelkowane	44 823
Margaryny konsumenckie	5 046
Margaryny i tłuszcze profesjonalne	80 050
Inne produkty uboczne	444
RAZEM SPRZEDAŻ	457 442

33. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

Podmiotami powiązаныmi z Grupą są:

- Spółki z Grupy Bunge
- Spółka Wodno-Ściekowa z siedzibą w Kruszwicy - spółka prawa wodnego, prowadząca działalność w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków. Spółka ma 1/5 praw głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki Wodno-Ściekowej.

Zdecydowana większość transakcji z podmiotami powiązаныmi była transakcjami zawartymi przez Spółkę dominującą z podmiotami z Grupy Bunge. Grupa Bunge stosuje politykę realizacji kontraktów wewnątrzgrupowych w cenach transferowych, na poziomie cen rynkowych. Wszystkie transakcje z podmiotami powiązаныmi realizowane są w formie zapłaty gotówkowej lub kompensat należności i zobowiązań.

Zgodnie z MSR 24, dokonując opisu tych transakcji Grupa ma na celu zapewnienie dostępu do informacji niezbędnych do zwrócenia uwagi na prawdopodobieństwo, że na sytuację finansową bądź zysk lub stratę może wpływać fakt istnienia podmiotów powiązanych oraz przedstawionych transakcji, nierozliczonych sald należności lub zobowiązań pomiędzy takimi podmiotami. Na dzień bilansowy Grupa nie posiada rezerw na należności wątpliwe związane z wysokością nierozliczonych sald oraz nie poniosła w ciągu okresu sprawozdawczego żadnych kosztów z tytułu należności nieściągalnych lub wątpliwych, należnych od podmiotów powiązanych. Grupa nie zabezpiecza transakcji z podmiotami powiązаныmi i rozlicza je poprzez wzajemną zapłatę.

Na dzień bilansowy Grupa nie otrzymała oraz nie udzieliła żadnych gwarancji z tytułu nierozliczonych sald.

Poniższe tabele przedstawiają łączne w skali 2019 roku kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązаныmi.

Transakcje zakupu i sprzedaży produktów, towarów i usług z podmiotami powiązаныmi

	<i>Sprzedaż produktów i towarów</i>		<i>Sprzedaż usług</i>		<i>Zakup towarów i usług</i>	
	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony</i>
	<i>31-12-2019</i>	<i>31-12-2018</i>	<i>31-12-2019</i>	<i>31-12-2018</i>	<i>31-12-2019</i>	<i>31-12-2018</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Jednostki z Grupy Bunge						
Bunge Asia Singapore	-	509	-	-	-	-
Bunge Austria	-	-	75	-	149 161	89 414
Bunge CIS LLC Russia	820	594	-	3	-	-
Bunge Deutschland Gmbh	6 518	-	243	-	1 797	877
Bunge Finland Oy	585	343	360	129	2 204	1 429
Bunge Francce SAS	9 683	7 828	-	-	-	-
Bunge Global Agribusiness USA	-	-	606	551	-	-
Bunge Handelsgesellschaft Deutschland	198 569	181 504	-	1	67	71
Bunge Iberica	-	-	34	-	-	-
Bunge Turkey	-	-	243	422	-	-
Bunge Italy	-	7 529	-	-	-	191
Bunge Lodders Croklaan Oils B.V. Netherlands	-	-	-	-	70 717	41 641
Bunge Lodders Croklaan Netherlands	-	-	-	-	96	104
Bunge Management Services, Inc. USA	-	-	751	642	-	39
Bunge Polska sp. z o.o.	26 369	27 869	3 037	1 891	104 795	108 821
Bunge Romania	726	145	1 110	533	17 100	19 369
Bunge SA Switzerland	-	-	8 224	5 162	26 014	28 296
Bunge Shanghai	157	-	-	-	-	-
Bunge Zrt. Hungary	-	1 181	1 416	1 554	103 252	100 907
ETSC Ltd Liability Ukraine	-	-	-	-	298	104
Koninklijke Bunge BV Netherlands	1 256	1 732	-	3	213	216
Lindemann Deutschland	5 429	-	-	-	149	-
Walter Rau Lebensmittelwerke Gmbh Deutschland	145	343	265	-	1 901	82
Walter Rau NEUSSER, Deutschland	-	-	-	-	1 221	937
Warsaw Mathematical Institute Polska	-	-	-	-	27	25

Jednostki powiązane pozostałe

Spółka Wodno-Ściekowa Kruszwica	-	-	-	-	1 556	1 446
	250 257	229 577	16 364	10 891	480 568	393 969

Rozrachunki z podmiotami powiązanymi

	Należności od podmiotów powiązanych		Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych	
	<i>Koniec okresu 31-12-2019</i>	<i>Koniec okresu 31-12-2018</i>	<i>Koniec okresu 31-12-2019</i>	<i>Koniec okresu 31-12-2018</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Jednostki z Grupy Bunge				
Bunge Austria	21	-	14 272	3 639
Bunge CIS LLC Russia	3	3	-	-
Bunge Deutschland Gmbh	128	-	149	-
Bunge Finland Oy	107	20	287	135
Bunge France SAS	2 350	13	-	-
Bunge Global Agribusiness NY USA	120	36	-	-
Bunge Handelsgesellschaft Deutschland	7 171	10 733	-	2 002
Bunge Iberica	33	-	-	-
Bunge Turkey	166	49	-	-
Bunge Italy	-	-	-	-
Bunge Lodders Crocklaan Oils B.V. Netherlands	23	-	5 073	3 325
Bunge Management Services	-	51	-	-
Bunge Polska sp. z o.o.	3 493	4 040	7 664	11 133
Bunge Romania	1 006	517	6 376	167
Bunge SA Switzerland	2 928	2 383	13 632	13 747
Bunge Shanghai	-	89	-	-
Bunge Zrt. Hungary	557	1 513	2 884	4 688
Lindemann Deutschland	1 042	-	-	-
ETSC LTD Liability Ukraine	-	-	63	104
Koninklijke Bunge BV Netherlands	143 477	233 219	-	-
Walter Rau Lebensmittelwerke Gmbh Deutschland	96	-	445	-
Walter Rau Polska	-	-	-	119
Jednostki powiązane pozostałe				
Spółka Wodno-Ściekowa Kruszwica	-	-	128	155
	162 721	252 666	50 973	39 214

Przychody i koszty finansowe w ramach transakcji z podmiotami powiązanymi

	Przychody finansowe		Koszty finansowe	
	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Odsetki naliczone/należne				
Koninklijke Bunge B.V.	2 866	3 309	61	821
	2 866	3 309	61	821
Odsetki zapłacone/otrzymane				
Koninklijke Bunge B.V.	1 829	3 389	58	854
	1 829	3 389	58	854

Wynik operacji na instrumentach pochodnych w ramach transakcji z podmiotami powiązaniymi

	Zyski na instrumentach pochodnych		Straty na instrumentach pochodnych	
	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2019</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31-12-2018</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Koninklijke Bunge B.V.	63 427	64 626	57 020	72 306
Bunge Handelsgesellschaft mbH Deutschland	3 425	16 084	3 978	15 141
Bunge SA Switzerland	11 626	1 732	17 355	2 517
Bunge Zrt. Hungary	-	30	-	-
Bunge France SAS	-	13	-	-
Bunge Austria	16	-	-	-
Bunge Italy	-	-	-	170
	78 494	82 485	78 353	90 134

W pozycji zyski / straty na instrumentach pochodnych prezentowane są zarówno zrealizowane zyski / straty, jak i niezrealizowany wynik z wyceny walutowych i towarowych instrumentów pochodnych.

Transakcje z Bunge Asia Singapore

W prezentowanych okresach Spółka dominująca realizowała sprzedaż olejów konfekcjonowanych do Bunge Asia Singapore.

Transakcje z Bunge Austria GmbH

W prezentowanych okresach Spółka dominująca importowała z Bunge Austria GmbH olej rafinowany słonecznikowy oraz odszlamiony olej rzepakowy.

Ponadto Spółka dominująca obciąża Bunge Austria z tytułu usług zarządzania świadczonych przez menegerów Spółki dominującej.

Transakcje z Bunge CIS LLC Russia

W prezentowanych okresach Spółka dominująca realizowała sprzedaż do Bunge CIS LLC Russia butelkowanych olejów z dodatkiem ziół.

Transakcje z Bunge Deutschland GmbH

W 2019 roku Spółka dominująca realizowała sprzedaż surowego oleju rzepakowego do Bunge Deutschland. W 2018 roku Spółka dominująca importowała z Bunge Deutschland rafinowany olej rzepakowy.

Ponadto Spółka dominująca obciąża Bunge Deutschland z tytułu usług zarządzania świadczonych przez menegerów Spółki dominującej.

Transakcje z Bunge Finland Oy

W prezentowanych okresach Spółka dominująca realizowała sprzedaż butelkowanych olejów z dodatkiem ziół oraz zakup margaryn konsumenckich.

Ponadto Spółka dominująca obciąża Bunge Finland Oy z tytułu usług zarządzania świadczonych przez menegerów Spółki dominującej.

Transakcje z Bunge France SAS

W prezentowanych okresach Spółka dominująca dokonywała sprzedaży śruty rzepakowej na rzecz Bunge France SAS.

Transakcje z Bunge Global Agribusiness USA

W prezentowanych okresach Spółka dominująca obciążała Bunge Global Agribusiness kosztami zarządzania platformami technologicznymi hurtownii danych oraz analizy globalnych rynków agrobiznesu.

Transakcje z Bunge Handelsgesellschaft mbH Deutschland

Spółka dominująca zawarła z Bunge Handelsgesellschaft szereg umów dotyczących sprzedaży śruty rzepakowej oraz surowego oleju rzepakowego. Część z tych transakcji miała na celu zabezpieczenie Spółki dominującej przed zmianą cen surowców i produktów, wobec czego ostateczne rozliczenie tych kontraktów odbywa się bez fizycznej realizacji dostaw, poprzez wymianę środków pieniężnych stanowiących różnicę pomiędzy ceną zakontraktowaną a ceną rynkową z dnia rozliczenia transakcji (tzw. transakcje wash-out). Niezrealizowane transakcje mające charakter zabezpieczający zostały na dzień bilansowy wycenione według wartości godziwej, a wyniki tej wyceny, wraz ze zrealizowanymi transakcjami zabezpieczającymi i z podobnymi transakcjami zawartymi z innymi podmiotami, zostały zaprezentowane w nocie nr 35 „Towarowe instrumenty pochodne”.

Zarówno Spółka dominująca, jak i Bunge Handelsgesellschaft w ramach realizacji wzajemnych dostaw towarów korzystają z usług transportowych (lądowych lub morskich). W przypadku zamawiania usług transportowych przez stronę, na której zgodnie z kontraktem nie ciąży tego rodzaju koszt, strona ta obciąża drugą stronę umowy poniesionymi kosztami transportu.

Ponadto, Bunge Handelsgesellschaft refakturuje na Spółkę koszty związane z frachtem statków.

Transakcje z Bunge Turkey

Spółka dominująca obciąża Bunge Turkey z tytułu usług zarządzania świadczonych przez menedżerów Spółki dominująca.

Transakcje z Bunge Loders Croklaan Oils B.V. (Netherlands)

W prezentowanych okresach Spółka dominująca dokonywała zakupów oleju palmowego rafinowanego oraz oleiny i stearyny palmowej.

Transakcje z Bunge Loders Croklaan (Netherlands)

W prezentowanych okresach Spółka dominująca dokonywała zakupów oleju palmowego rafinowanego.

Transakcje z Bunge Management Services Inc. (USA)

W prezentowanych okresach Spółka dominująca obciążała Bunge Management Services kosztami projektu optymalizacji i standaryzacji procesów biznesowych.

Transakcje z Bunge Polska sp. z o.o. Kruszwica

W dniu 10 czerwca 2016 roku miało miejsce połączenie spółek Bunge Polska sp. o.o. z siedzibą w Karczewie ze spółką Bunge Trade Polska sp. z o.o. z siedzibą w Kruszwicy (BTP). Połączenie nastąpiło w trybie art. 492 1 pkt 1 ksh, poprzez przeniesienia całego majątku spółki przejmowanej - Bunge Polska sp. z o.o. na spółkę przejmującą - Bunge Trade Polska sp. z o.o. (łączenie poprzez przejęcie).

W związku z powyższym, z dniem połączenia BTP wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki spółki Bunge Polska sp. z o.o. z siedzibą w Karczewie.

W wyniku połączenia nastąpiła zmiana firmy spółki przejmującej i obecnie działa ona pod nazwą Bunge Polska sp. z o.o. z siedzibą w Kruszwicy.

W prezentowanych okresach, Spółka dominująca sprzedawała do Bunge Polska rafinowany olej rzepakowy, lecytynę spożywczą oraz tłuszcze rafinowane przeestryfikowane.

W dniu 1 września 2010 roku Spółka dominująca zawarła z Bunge Polska pakiet umów – umowę dystrybucji, umowę współpracy w okresie przejściowym, umowę marketingową oraz umowę licencji i dalszej sublicencji (łącznie „umowy licencyjne”). Na mocy w/w umów nastąpiła integracja działalności handlowej, dystrybucyjnej i marketingowej Bunge Polska i Spółki w zakresie sprzedaży produktów Bunge Polska. Po zakończeniu okresu przejściowego, w którym Bunge Polska realizowała zawarte ze swoimi klientami umowy dostaw, Spółka dominująca stała się wyłącznym dystrybutorem produktów Bunge Polska. Wartość zrealizowanych przez Spółkę dominującą zakupów, w 2019 roku wyniosła 56.499 tys. PLN (w 2018 roku: 61.757 tys. PLN).

W prezentowanym okresie spółki realizowały umowę, w ramach której Bunge Polska świadczyła Spółce dominującej usługi w zakresie produkcji margaryn, na bazie powierzonych surowców oraz związane z tym usługi logistyczne. Wartość zrealizowanych usług w 2019 roku wyniosła 45.270 tys. PLN (w 2018 roku: 43.244 tys. PLN).

Spółkę dominującą i Bunge Trade Polska Sp. z o.o. łączy umowa z dnia 20 czerwca 2013 roku, zawarta na czas nieoznaczony, na świadczenie na rzecz BTP usług dotyczących prowadzenia jej przedsiębiorstwa w zakresie wynikającym z przedmiotu jej działalności, w następujących dziedzinach: (I) sprawowanie funkcji zarządczych; (II) organizacja zakupów i sprzedaży oraz badanie rynku, (III) koordynacja i optymalizacja Systemów Zapewnienia Jakości, (IV) rachunkowość i podatki, (V) kontrola wewnętrzna oraz operacje bankowe, (VI) spedycja, (VII) obsługa transakcji sprzedaży i zakupu, (VIII) obsługa prawna, (IX) zarządzanie personelem, (X) Administracja, (XI) BHP, (XII) ochrona środowiska, (XIII) Zarządzanie projektami inwestycyjnymi.

W ramach wynagrodzenia należnego Spółce dominującej, BTP jest zobowiązana również do zwrotu kosztów związanych z realizacją umowy.

Ponadto, na podstawie umowy najmu z dnia 10 lutego 2005 roku, Spółka dominująca świadczy na rzecz BTP usługi najmu pomieszczeń biurowych.

W dniu 17 stycznia 2014 roku, Spółka dominująca zawarła z Bunge Trade Polska Sp. z o.o. umowę o świadczenie usług informatycznych na rzecz BTP. Natomiast BTP świadczy na rzecz Spółki usługi załadunku towarów na statki w swoim terminalu portowym w Świnoujściu.

Transakcje z Bunge Romania

W prezentowanych okresach, Spółka dominująca sprzedawała do Bunge Romania oleje konfekcjonowane oraz dokonywała zakupów oleju słonecznikowego, a w 2018 roku również nasion rzepaku.

Ponadto Spółka dominująca obciąża Bunge Romania z tytułu usług zarządzania świadczonych przez menedżerów Spółki dominująca.

Transakcje z Bunge S.A. (Switzerland)

Spółka dominująca obciąża Bunge SA za uczestnictwo swoich pracowników w pracach świadczonych na rzecz innych podmiotów z Grupy Bunge, w ramach projektów koordynowanych przez Bunge SA. Prace te miały charakter usług konsultacyjnych i dotyczyły przede wszystkim udziału w audycie wewnętrznym Grupy, implementacji programu SAP oraz udziału w różnych projektach na rzecz podmiotów z Grupy.

Spółka dominująca jest stroną umowy o świadczenie usług menedżerskich z Bunge SA, która od stycznia 2004 roku pełni w Grupie Bunge rolę podmiotu odpowiedzialnego za udzielenie wszystkim jej podmiotom wsparcia dla rozwijania ich działalności gospodarczej. Obejmuje to usługi doradcze, szkoleniowe i konsultacyjne z zakresu: (i) optymalizacji procesów produkcji; (ii) inwestycji; (iii) badań i rozwoju; (iv) ubezpieczeń; (v) finansów; (vi) marketingu; (vii) informatyki (IT); (viii) zarządzania zasobami ludzkimi; (ix) prawa i podatków oraz (x) optymalizacji procesu zakupów.

W zakresie badań i rozwoju usługi wykonywane są przez centra badawcze Grupy, zlokalizowane w kilku państwach europejskich (Węgry, Niemcy, Finlandia i Polska). Zadaniem Bunge SA jest rozliczanie działalności badawczo-rozwojowej w ramach Grupy poprzez alokowanie kosztów działalności ww. centrów do beneficjentów poszczególnych projektów badawczo-rozwojowych.

W zakresie usług informatyki Spółka dominująca ponosi opłaty związane z dostępem i utrzymaniem sieci informatycznej Grupy Bunge, partycypuje w kosztach licencji na użytkowany software (Lotus Notes, programy antyspamowe i antywirusowe) oraz w kosztach projektów koordynowanych centralnie, ukierunkowanych na rozwój oprogramowania biznesowego oraz zapewnienie bezpieczeństwa jego funkcjonowania.

Bunge SA prowadzi politykę, zgodnie z którą część umów ubezpieczeń zawierana jest dla całej Grupy Bunge, dzięki czemu uzyskiwany jest efekt skali. W ramach tej działalności Spółka dominująca korzysta między innymi z ubezpieczenia od ryzyk związanych z transportem towarów, użytkowaniem środowiska, zobowiązaniami tytułem sprzedanych produktów. Koszty ubezpieczeń podlegają refakturowaniu na poszczególne spółki Grupy Bunge. Bunge SA obciąża Spółkę dominującą również kosztami audytu p.pożarowego realizowanego, w ramach zawartej centralnie przez Bunge SA umowy, przez firmę Global Risk Consultants.

Transakcje z Bunge Zrt. (Hungary)

W prezentowanych okresach Spółka dominująca dokonywała zakupów z Bunge Zrt. butelkowanych olejów słonecznikowych, przeznaczonych do sprzedaży w krajach Bałtyckich (Litwa, Łotwa, Estonia) oraz rafinowanego oleju słonecznikowego luzem.

W prezentowanych okresach Spółka dominująca ujęła również sprzedaż usług realizowanych przez lokalne biuro badań i rozwoju na rzecz podmiotów w ramach Grupy Bunge.

Ponadto Spółka dominująca obciąża Bunge Zrt. z tytułu usług zarządzania świadczonych przez menedżerów Spółki dominująca.

Transakcje z ETSC Ltd Liability (Ukraine)

W prezentowanych okresach spółka ETSC Ltd obciążyła Spółkę dominującą kosztami świadczonych usług doradczych w zakresie bezpieczeństwa przemysłowego.

Transakcje z Koninklijke Bunge BV (Netherlands)

W związku z przejęciem spółki Bunge Finance B.V. przez spółkę Koninklijke Bunge B.V., mającym miejsce w dniu 01.01.2016 roku, transakcje typu forward i swap, zabezpieczające ryzyko walutowe przyszłych przepływów pieniężnych, związanych z istniejącymi w bilansie saldami zobowiązań lub należności bądź z planowanymi transakcjami czy uprawdopodobnionymi przyszłymi zobowiązaniami, Spółka dominująca zawiera z Koninklijke Bunge B.V.

Od 01.01.2016 roku Koninklijke Bunge B.V. jest również stroną umowy pożyczki („Revolving credit facility agreement”). Na dzień 31.12.2019 roku Spółka dominująca wykazała zadłużenie z tytułu w/w pożyczki wraz z naliczonymi odsetkami w walucie EUR i USD o równowartości 10.011 tys. PLN, natomiast depozyt środków pieniężnych wraz z należnymi odsetkami wyniósł 153.396 tys. PLN.

W prezentowanych okresach sprawozdawczych, Spółka dominująca dokonywała sprzedaży do Koninklijke Bunge B.V. lecytyny rzepakowej.

Transakcje z Lindeman Bunge (Deutschland)

W 2019 roku Spółka dominująca dokonywała sprzedaży tłuszczów cukierniczych do Lindeman Bunge.

Transakcje z Walter Rau Lebensmittelwerke GmbH & Co KG (Deutschland)

W prezentowanych okresach Spółka dominująca dokonywała sprzedaży do Walter Rau Lebensmittelwerke olejów butelkowanych z dodatkiem ziół.

W prezentowanych okresach Spółka dominująca importowała z Walter Rau Lebensmittelwerke margaryny kubkowe z dodatkiem ziół.

Transakcje z Walter Rau NEUSSER (Deutschland)

W prezentowanych okresach Spółka dominująca dokonywała zakupów od Walter Rau Neusser Oil und Felt rafinowanego oleju słonecznikowego.

Transakcje z Warsaw Mathematical Institute Sp. z o.o. (Polska)

W prezentowanych okresach Spółka dominująca poniosła koszty wynajmu biura od spółki Warsaw Mathematical Institute.

Transakcje z ZTK Property Management Sp. z o.o. (Polska)

W dniu 30 czerwca 2017 roku Spółka dominująca zawarła z ZTK Property Management:

- umowę świadczenia usług informatycznych,
- umowę świadczenia usług zarządzania nieruchomościami,
- umowę świadczenia usług, w zakresie wynikającym z przedmiotu działalności ZTK Property Management, w następujących dziedzinach: rachunkowość i podatki, kontrola wewnętrzna i operacje bankowe, zarządzanie personelem, administracja, obsługa transakcji zakupu i sprzedaży.

Powyższe umowy zawarte zostały na czas nieokreślony.

W dniu 21 sierpnia 2017 roku Spółka dominująca zawarła z ZTK Property Management umowę podnajmu powierzchni biurowej. Na podstawie powyższej umowy, w ramach czynszu, Spółce dominującej przysługuje niewyłączne prawo korzystania z powierzchni biurowych i miejsc parkingowych. Na powierzchni tej swoją siedzibę mają wszystkie komórki organizacyjne Spółki dominującej zlokalizowane w Warszawie. Umowa została zawarta na czas określony do dnia 1 sierpnia 2011 roku.

W dniu 21 sierpnia 2017 roku Spółka dominująca zawarła z ZTK Property Management umowę świadczenia usług. Na podstawie powyższej umowy, ZTK Property Management zobowiązała się świadczyć na rzecz Spółki dominującej usługi związane z prowadzeniem i obsługą biura w Warszawie. Umowa została zawarta na czas nieokreślony, z zastrzeżeniem że powyższa umowa wygasa wraz z wygaśnięciem Umowy podnajmu.

W dniu 27 września 2017 roku Spółka dominująca zawarła z ZTK Property Management umowę świadczenia usług związanych z prowadzeniem i obsługą Biura Zarządu w Kruszwicy.

Transakcje ze Spółką Wodno-Ściekową (Polska)

Spółka Wodno-Ściekowa w Kruszwicy obciąża Spółkę dominującą kosztami zagospodarowania odpadów poprodukcyjnych.

34. WALUTOWE INSTRUMENTY POCHODNE

Ze względu na fakt, iż ceny sprzedaży oleju surowego, oleju rafinowanego i śruty rzepakowej są determinowane przez ceny rynkowe ustalane na rynku europejskim i kwotowane w euro, jak również koszt głównego surowca do produkcji margaryn – oleju palmowego i jego pochodnych zależy od cen na giełdach światowych, ustalanych w dolarze amerykańskim, Grupa narażona jest na ryzyko kursowe związane ze zmianami kursów w/w walut.

W celu zabezpieczenia się przed tym ryzykiem, Grupa zawiera walutowe terminowe kontrakty typu forward na sprzedaż lub zakup walut. Grupa nie wykorzystuje instrumentów pochodnych dla celów spekulacyjnych, zawierając transakcje zabezpieczające wyłącznie w powiązaniu do zawartych kontraktów zakupu surowców lub kontraktów sprzedaży produktów lub ekspozycji netto na daną walutę. Celem Grupy, w zakresie zawierania zabezpieczających kontraktów walutowych, jest zabezpieczenie przed ryzykiem kursowym przyszłych przepływów pieniężnych związanych z zakupami surowców oraz z kontraktami sprzedaży produktów, których ceny są denominowane w walutach obcych (Euro, Dolar Amerykański), jak również sald należności i zobowiązań wynikających z realizacji tych kontraktów.

Grupa nie korzysta z innych walutowych instrumentów pochodnych poza kontraktami forward i transakcjami swap, wykorzystywanymi wyłącznie do celów zabezpieczania ekspozycji walutowych. Celem transakcji swap jest zmiana terminów zapadalności kontraktów forward lub, sporadycznie, konwersja walut w tym kontrakcie.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych ujmowana jest w bilansie do czasu realizacji instrumentu jako aktywa finansowe (dodatnia wycena) lub zobowiązania finansowe (ujemna wycena) w korespondencji z kapitałem rezerwowym – w przypadku efektywnej wyceny instrumentów pochodnych wyznaczonych do rachunkowości zabezpieczeń, bądź – na wynik finansowy (pozycja: zyski/straty z tytułu różnic kursowych w zestawieniu całkowitych dochodów) – w przypadku wszystkich pozostałych instrumentów pochodnych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zgodnie z 3-poziomą hierarchią wartości godziwej, opartej na istotności i obiektywności danych wejściowych do jej wyceny, Grupa klasyfikuje wycenę wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych do Poziomu 2.

W okresie sprawozdawczym jak i w okresie porównywalnym w Grupie nie miały miejsca przesunięcia pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych.

Do pomiaru wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych wykorzystywane są następujące dane wejściowe:

1. ekspozycje walutowe, będące kontraktami wyrażonymi w walucie obcej, z określonym terminem zapadalności;
2. kursy wymiany walut spot, czyli kursy dokonania rozliczenia zawieranej transakcji w formie dostarczenia walut na dwa dni robocze po zawarciu transakcji, po kursie ustalonym w dniu zawarcia;
3. punkty forward, będące różnicą między kursem terminowym a kursem spot, z uwzględnieniem terminu zapadalności kontraktu walutowego. Punkty forward odzwierciedlają dysparytet stóp procentowych pomiędzy różnymi walutami.

Wartość godziwa walutowych instrumentów finansowych ustalana jest na koniec każdego okresu sprawozdawczego (miesiąc kalendarzowy) na bazie różnic kursów walut z dnia zawarcia kontraktu i z dnia końca miesiąca. Dla kontraktów poza rachunkowością zabezpieczeń – różnica pomiędzy kursami terminowymi.

Wartość godziwa należności, zobowiązań oraz kredytów i pożyczek nie odbiega istotnie od ich wartości bilansowej, zaprezentowanej w Sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ze względu na ich krótkoterminowy charakter i zawarcie ich na warunkach handlowych.

Walutowe transakcje terminowe typu forward i swap, Spółka dominująca zawiera za pośrednictwem Koninklijke Bunge B.V., wyspecjalizowanej jednostki w ramach Grupy Bunge, wobec powyższego w ocenie Spółki, szacowane ryzyko kredytowe jest nieznaczne.

Wartość godziwa sklasyfikowanych walutowych instrumentów pochodnych jest następująca:

Kategoria	Na dzień 31.12.2019r.		Na dzień 31.12.2018r.	
	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 1	Poziom 2
Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	(1 121)	-	215
Hedge accounting	-	-	-	-

**Wartość nominalna niezrealizowanych walutowych instrumentów pochodnych
(wartości netto instrumentów zaprezentowane są jako różnice wartości kontraktów zakupu i sprzedaży walut)**

	<u>Koniec okresu 31/12/2019</u>		
	EUR'000	USD'000	PLN'000
Instrumenty poza rachunkowością zabezpieczeń			
SPRZEDAŻ WALUTY			
Kontrakty forward	276 151	2 483	1 208 882
Kontrakty swap	24 755	-	105 949
	300 906	2 483	1 314 831
ZAKUP WALUTY			
Kontrakty forward	262 445	13 732	1 193 593
Kontrakty swap	5 389	2 800	33 930
	267 834	16 532	1 227 523
Wartość netto	(33 072)	14 049	(87 308)

	<u>Koniec okresu 31/12/2018</u>		
	EUR'000	USD'000	PLN'000
Instrumenty poza rachunkowością zabezpieczeń			
SPRZEDAŻ WALUTY			
Kontrakty forward	241 182	882	1 049 932
Kontrakty swap	32 810	65	142 965
	273 992	947	1 192 897
ZAKUP WALUTY			
Kontrakty forward	268 141	2 925	1 175 038
Kontrakty swap	11 890	3 214	63 364
	280 031	6 139	1 238 402
Wartość netto	6 039	5 192	45 505

Zyski/straty z tytułu wyceny do wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych ujęte w wyniku finansowym

	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2019</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2018</i>
	PLN'000	PLN'000
Odroczone zyski	17 379	6 630
Odroczone straty	(18 445)	(6 444)
	(1 066)	186
Zrealizowane zyski	40 115	34 939
Zrealizowane straty	(31 992)	(28 377)
	8 123	6 562
	7 057	6 748

Niezrealizowane straty z tytułu wyceny walutowych instrumentów pochodnych na dzień bilansowy zostają w następnych okresach pokryte symetrycznym wzrostem przychodów ze sprzedaży, w momencie realizacji kontraktów sprzedaży, dla których zabezpieczeniem były wspomniane kontrakty walutowe.

Wartość godziwa walutowych instrumentów pochodnych na dzień 31 grudnia 2019 roku

	Koniec okresu 31/12/2019 PLN'000	Koniec okresu 31/12/2018 PLN'000
Instrumenty poza rachunkowością zabezpieczeń		
Aktywa finansowe	17 212	6 798
Zobowiązania finansowe	(18 333)	(6 583)
	(1 121)	215

Terminy realizacji walutowych instrumentów pochodnych w ujęciu kwartalnym według stanu na dzień 31 grudnia 2019

	Wartość nominalna			Wartość godziwa
	EUR'000	USD'000	PLN'000	PLN'000
Instrumenty poza rachunkowością zabezpieczeń				
SPRZEDAŻ WALUTY				
Kontrakty forward - I kw. 2020	182 798	2 483	800 736	11 103
Kontrakty forward - II kw. 2020	70 229	-	304 054	2 682
Kontrakty forward - III kw. 2020	42 842	-	187 836	3 101
Kontrakty forward - IV kw. 2020	3 285	-	14 463	235
Kontrakty forward - I kw. 2021	1 010	-	4 449	48
Kontrakty forward - II kw. 2021	536	-	2 376	27
Kontrakty forward - III kw. 2021	206	-	917	11
	300 906	2 483	1 314 831	17 207
KUPNO WALUTY				
Kontrakty forward - I kw. 2020	157 108	9 207	716 867	(11 335)
Kontrakty forward - II kw. 2020	77 740	4 389	354 360	(4 254)
Kontrakty forward - III kw. 2020	25 287	2 936	122 484	(2 288)
Kontrakty forward - IV kw. 2020	6 864	-	30 134	(406)
Kontrakty forward - I kw. 2021	835	-	-	(45)
	267 834	16 532	1 223 845	(18 328)
WARTOŚĆ NETTO	(33 072)	14 049	(90 986)	(1 121)

Terminy realizacji walutowych instrumentów pochodnych w ujęciu kwartalnym według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku

	Wartość nominalna		Wartość godziwa	
	EUR'000	USD'000	PLN'000	PLN'000
Instrumenty poza rachunkowością zabezpieczeń				
SPRZEDAŻ WALUTY				
Kontrakty forward - I kw. 2019	180 135	947	784 186	4 531
Kontrakty forward - II kw. 2019	62 341	-	270 636	590
Kontrakty forward - III kw. 2019	21 217	-	92 859	461
Kontrakty forward - IV kw. 2019	10 299	-	45 216	142
	273 992	947	1 192 897	5 724
KUPNO WALUTY				
Kontrakty forward - I kw. 2019	182 651	6 139	813 493	(3 575)
Kontrakty forward - II kw. 2019	56 688	-	246 855	(1 248)
Kontrakty forward - III kw. 2019	32 146	-	140 464	(486)
Kontrakty forward - IV kw. 2019	7 509	-	33 009	(173)
Kontrakty forward - I kw. 2020	1 037	-	4 581	(27)
	280 031	6 139	1 238 402	(5 509)
WARTOŚĆ NETTO	6 039	5 192	45 505	215

35. TOWAROWE INSTRUMENTY POCHODNE

Istotnym rodzajem ryzyka rynkowego, na jakie jest narażona Grupa w toku prowadzonej działalności operacyjnej, jest ryzyko cen towarów. Ekspozycja Spółki dominującej na ryzyko towarowe powstaje przede wszystkim w wyniku zakupu nasion rzepaku w terminach uwzględniających zapotrzebowania na ten surowiec i bieżącą sytuację rynkową.

Zawierane umowy na dostawy nasion rzepaku to kontrakty z dostawą fizyczną natychmiastową jak i terminową (dostawa za kilka miesięcy od momentu podpisania kontraktu lub rozłożona na kilka miesięcy wprzód).

Nasiona rzepaku pozyskiwane na przestrzeni całego roku/sezonu nabywane są w cenach bazujących na kwotowaniach tego towaru, wg notowań giełdy towarowej MATIF. Ze względu na sposób ustalania ceny, Spółka dominująca stosuje dwa główne rodzaje umów, tj. (i) umowy z cenami stałymi - ceny są ustalane w walucie PLN lub EUR, na podstawie bieżących notowań z rynku MATIF, oraz (ii) umowy z cenami zmiennymi, tj. takie kontrakty, w których w dniu ich zawarcia jest ustalana cena wstępna, na podstawie notowań z rynku MATIF, a finalna cena jest wyznaczana przez dostawcę, poprzez wskazanie notowania cen z rynku MATIF z dnia poprzedniego, w określonym w umowie kilkumiesięcznym okresie.

Od momentu zakupu surowca Spółka dominująca narażona jest na ryzyko zmiany wartości zapasów w wyniku zmian rynkowych cen nasion rzepaku (ryzyko towarowe).

Celem Spółki dominującej w zakresie zarządzania ryzykiem towarowym jest zapewnienie zrealizowania rynkowej marży operacyjnej poprzez ograniczenie wpływu na jej poziom, spowodowanego zmianami cen towarów występującymi w okresie od pozyskania nasion rzepaku do zawarcia kontraktów sprzedaży produktów pochodzących z ich przerobu (olej, śruta).

Spółka dominująca realizując ww. cel stara się unikać nadmiernego ryzyka związanego ze zmianą wartości rynkowej zapasów nasion rzepaku, utrzymując ekspozycję towarową w limicie określoną przez Grupę Bunge.

Spółka dominująca aktywnie zarządza ryzykiem towarowym stosuje techniki jego ograniczania oparte o (i) hedging naturalny, czyli zawieranie umów z fizyczną dostawą, kompensujących zmiany kosztów/przychodów, oraz (ii) instrumenty pochodne.

W przypadku zabezpieczenia wartości zapasów nasion rzepaku, Spółka dominująca stara się dostosowywać profil ryzyka wynikający z tej ekspozycji w sposób gwarantujący osiągnięcie efektu kompensaty ceny zakupu tych towarów w odniesieniu do aktualnej ich ceny rynkowej w przyszłości. W przypadku zakupu towaru po stałej cenie strategia zabezpieczająca polega więc na zawarciu transakcji pochodnej na sprzedaż takiego samego wolumenu nasion rzepaku, lub ich ekwiwalentu, tj. oleju rzepakowego lub/i śruty rzepakowej, po ustalonej stałej cenie i jej odkupieniu po cenie, jaka będzie obowiązywać w określonym momencie w przyszłości. Nie oznacza to jednak, że Spółka dominująca uzyska w kontrakcie pochodnym taką samą cenę stałą, jak przy zakupie pozycji fizycznej. Wynika to m.in. z innych, aktualnych na moment zawierania transakcji zabezpieczającej, warunków rynkowych, w tym również bieżącej struktury cen terminowych. Efektem tej transakcji ma być bowiem dostosowanie ceny zakupu zapasu w możliwie maksymalnym stopniu do ceny rynkowej, jaka będzie się kształtować na rynku w określonym czasie w przyszłości.

Spółka dominująca nie zawiera transakcji o charakterze spekulacyjnym. W związku z powyższym, w celu ograniczenia niedopasowania, przekładającego się na zmienność prezentowanych wyników księgowych, Spółka dominująca stosuje rachunkowość zabezpieczeń opisanych powyżej instrumentów pochodnych (zwanymi dalej towarowymi instrumentami pochodnymi), wyznaczonych na zabezpieczenie wartości godziwej nasion rzepaku, które są źródłem ryzyka towarowego. Zabezpieczenie wartości godziwej jest to ograniczenie zagrożenia wpływu na wynik finansowy zmian wartości godziwej ujętego w bilansie składnika aktywów lub zobowiązań wynikających z określonego ryzyka lub uprawdopodobnionych przyszłych zobowiązań

Ryzyko towarowe Spółki dominująca ustaje w momencie zawarcia transakcji sprzedaży produktów przerobu nasion rzepaku (olej rzepakowy i śruta) po stałej cenie, zapewniającą określoną marżę operacyjną.

W 2019 roku Spółka dominująca zawierała również umowy na dostawy nasion rzepaku z tzw. **ceną zmienną**. Kontrakty te Spółka dominująca rozpoznaje jako kontrakty pochodne.

W celu zabezpieczenia ryzyka towarowego dla kontraktów z ceną zmienną, Spółka dominująca zawiera kontrakty zabezpieczające typu futures, w momencie sprzedaży wyrobów gotowych pochodzących ze sprzedaży tychże nasion.

W 2019 roku instrumenty pochodne zabezpieczające ryzyko towarowe Spółka dominująca zawierała z Bunge Handelsgesellschaft mbH (Niemcy), Bunge SA (Szwajcaria) lub na swój rachunek oraz za pośrednictwem brokera JP Morgan Securities LCC, na giełdzie towarowej Euronext (MATIF). Wobec powyższego w ocenie Spółki dominującej, szacowane ryzyko kredytowe, na które narażona jest Spółka dominująca, jest nieznaczące.

Zgodnie z 3-poziomą hierarchią wartości godziwej, opartej na istotności danych wejściowych do jej wyceny, Spółka dominująca klasyfikuje wycenę wartości godziwej towarowych instrumentów pochodnych do:

- Poziomu 2 – kontrakty zawierane z Bunge Handelsgesellschaft, Bunge SA oraz kontrakty z ceną zmienną
- Poziomu 1 – kontrakty towarowe zawierane na giełdzie towarowej Euronext,

Do pomiaru wartości godziwej towarowych instrumentów pochodnych wykorzystywane są następujące dane wejściowe:

1. ceny terminowe na giełdzie towarowej MATIF Rapeseed
2. ceny terminowe na rynku pozagiełdowym (OTC):

- a. FOB Lower Rhine,
- b. FOB Dutch Mill
- c. FOB 6-Ports

Spółka dominująca nie dokonała w 2019 roku zmiany sposobu (metody) ustalania wartości godziwej towarowych instrumentów pochodnych.

Wartość godziwa towarowych instrumentów finansowych ustalana jest na koniec każdego okresu sprawozdawczego (miesiąc kalendarzowy) na bazie różnic cen terminowych z dnia zawarcia kontraktu i z końca miesiąca, z uwzględnieniem dat zapadalności kontraktów.

Wartość godziwa sklasyfikowanych towarowych instrumentów pochodnych jest następująca:

Kategoria	Na dzień 31.12.2019r.		Na dzień 31.12.2018r.	
	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 1	Poziom 2
Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	4 979	(4 250)	(767)	1 123
Hedge accounting	(9 956)	-	1 617	-

Zyski/straty z tytułu wyceny do wartości godziwej towarowych instrumentów pochodnych typu Futures ujęte w wyniku finansowym

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2019	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2018
	PLN'000	PLN'000
Odroczone zyski	8 396	3 120
Odroczone straty	(13 373)	(2 270)
	(4 977)	850
Zrealizowane zyski	25 970	66 799
Zrealizowane straty	(22 083)	(57 593)
	3 887	9 206

Zyski/straty z tytułu wyceny do wartości godziwej towarowych instrumentów pochodnych - kontraktów z ceną zmienną ujęte w wyniku finansowym

	Za okres 12 miesięcy zakończonych 31/12/2019	Za okres 12 miesięcy zakończonych 31/12/2018
	PLN'000	PLN'000
Odroczone zyski	-	1 123
Odroczone straty	(4 196)	-
	(4 196)	1 123
Zrealizowane zyski	1 745	81
Zrealizowane straty	(6 723)	(16 851)
	(4 978)	(16 770)

Wartość godziwa towarowych instrumentów pochodnych typu Futures na dzień bilansowy

	<i>Koniec okresu 31/12/2019 PLN'000</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2018 PLN'000</i>
Instrumenty ujęte w rachunkowości zabezpieczeń		
Aktywa finansowe	-	1 619
Zobowiązania finansowe	(9 956)	(2)
	(9 956)	1 617
Instrumenty poza rachunkowością zabezpieczeń		
Aktywa finansowe	8 396	1 501
Zobowiązania finansowe	(3 417)	(2 268)
	4 979	(767)
	(4 977)	850

Wartość godziwa towarowych instrumentów pochodnych – kontraktów z ceną zmienną na dzień bilansowy

	<i>Koniec okresu 31/12/2019 PLN'000</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2018 PLN'000</i>
Instrumenty poza rachunkowością zabezpieczeń		
Aktywa finansowe	-	1 123
Zobowiązania finansowe	(4 250)	(73)
	(4 250)	1 050
	(4 250)	1 050

Zyski/straty z tytułu wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych ujęte jako korekta wartości zapasów

	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2019 PLN'000</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2018 PLN'000</i>
Odroczone zyski	10 396	3 404
Odroczone straty	(202)	(2 114)
	10 194	1 290
Zrealizowane zyski	2 114	-
Zrealizowane straty	(3 404)	(91)
	(1 290)	(91)

Terminy realizacji towarowych instrumentów pochodnych typu Futures w ujęciu kwartalnym

	<i>Koniec okresu 31/12/2019</i>			
	<i>USD'000</i>	<i>Wartość nominalna</i>		<i>Wartość godziwa</i>
		<i>EUR'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Instrumenty ujęte w rachunkowości zabezpieczeń				
kontrakty futures - I kw. 2020	-	(24 684)	(104 364)	(5 593)
kontrakty futures - II kw. 2020	-	(7 036)	(29 750)	(302)
kontrakty futures - III kw. 2020	-	(18 170)	(76 822)	(4 061)
	-	(49 890)	(210 936)	(9 956)
Instrumenty poza rachunkowością zabezpieczeń				
kontrakty futures - I kw. 2020	(98)	(8 988)	(38 372)	331
kontrakty futures - II kw. 2020	4 389	(7 781)	(16 377)	1 993
kontrakty futures - III kw. 2020	2 936	1 318	16 623	2 361
kontrakty futures - IV kw. 2020	-	1 772	7 490	294
	7 227	(13 679)	(30 636)	4 979
WARTOŚĆ NETTO	7 227	(63 569)	(241 572)	(4 977)

	<i>Koniec okresu 31/12/2018</i>			
	<i>USD'000</i>	<i>Wartość nominalna</i>		<i>Wartość godziwa</i>
		<i>EUR'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Instrumenty ujęte w rachunkowości zabezpieczeń				
kontrakty futures - I kw. 2019	2 200	(4 193)	(17 858)	236
kontrakty futures - II kw. 2019	-	(28 023)	(119 365)	1 360
kontrakty futures - III kw. 2019	-	(276)	(1 178)	21
	2 200	(32 492)	(138 401)	1 617
Instrumenty poza rachunkowością zabezpieczeń				
kontrakty futures - I kw. 2019	-	(840)	4 606	(398)
kontrakty futures - II kw. 2019	-	14 500	61 763	(288)
kontrakty futures - III kw. 2019	-	12 003	51 128	(132)
kontrakty futures - IV kw. 2019	-	2 596	11 058	53
kontrakty futures - I kw. 2020	-	54	230	(2)
	-	28 313	128 785	(767)
WARTOŚĆ NETTO	2 200	(4 179)	(9 616)	850

Terminy realizacji towarowych instrumentów pochodnych – kontraktów z ceną zmienną w ujęciu kwartalnym

	Koniec okresu 31/12/2019			
	USD'000	Wartość nominalna EUR'000	Wartość nominalna PLN'000	Wartość godziwa PLN'000
Instrumenty poza rachunkowością zabezpieczeń				
kontrakty z ceną zmienną - I kw. 2020	-	2 776	34 134	(3 074)
	-	2 776	34 134	(3 074)

	Koniec okresu 31/12/2018			
	USD'000	Wartość nominalna EUR'000	Wartość nominalna PLN'000	Wartość godziwa PLN'000
Instrumenty poza rachunkowością zabezpieczeń				
kontrakty z ceną zmienną - I kw. 2019	-	2 693	73 871	1 123
	-	2 693	73 871	1 123

Kontrakty zabezpieczające wg rodzajów sprzedawanych towarów:

	Tys. Ton
Sprzedaż netto nasion rzepaku	83,0
Zakup netto oleju rzepakowego	1,7
Zakup netto śrutę rzepakowej	55,0
Zakup netto oleju słonecznikowego	10,3

36. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA W SPRAWOZDANIU Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH

W sprawozdaniu z przepływów pieniężnych, Grupa ujawnia następujące zmiany zobowiązań:

1. zapłata odsetek tytułem factoringu.....(-) 3.722 tys. PLN;
2. zapłata odsetek (waluta PLN, USD i EUR) tytułem pożyczek ..... (-) 58 tys. PLN;
3. spłata pożyczki od pożyczkobiorcy ..... (+) 1.112 tys. PLN;
4. wypłata dywidendy ..... (-) 58.847 tys. PLN.

Zapłata odsetek w walucie obcej wyniosła:

1. 7 tys. EUR, ujęte w walucie funkcjonalnej w wartości 31 tys. PLN;
2. 8 tys. USD, ujęte w walucie funkcjonalnej w wartości 30 tys. PLN

Poza skutkami zmian kursów walutowych w odniesieniu do odsetek spłacanych w walutach obcych, które są nieistotne, wszystkie zmiany zaprezentowane w działalności finansowej miały charakter stricte związany z przepływami pieniężnymi, tj. nie zawierały zmian wynikających z operacji o charakterze bezgotówkowym.

37. CZYNNIKI RYZYKA ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ GRUPY

Czynniki ryzyka związane z działalnością produkcyjną i handlową

Ryzyko związane z podażą i ceną nasion rzepaku

Grupa nabywa rocznie około 25-30% krajowych zbiorów nasion rzepaku, który jest podstawowym surowcem do produkcji. Zgodnie z systemem rozliczeń, przy ustalaniu ceny skupu rzepaku oferowanej polskim producentom konieczne jest uwzględnienie światowych cen rzepaku oraz innych nasion roślin oleistych i olejów roślinnych. Surowce te notowane są na międzynarodowych giełdach towarowych.

Przepisy prawne na szczeblu ogólnoeuropejskim, jak i polskim, nakazujące wypełnienie wymogów dotyczących stopniowego wzrostu wykorzystania biopaliw w ogólnym bilansie paliw energetycznych, skutkują zwiększonym popytem na rzepak w kraju i za granicą. Mając na uwadze fakt ograniczonej arealem powierzchni zasiewów, zwiększony popyt może doprowadzić do zwiększonej presji cenowej na nasiona rzepaku, co może mieć wpływ na przyszły wynik finansowy Grupy.

W celu zabezpieczenia przed nieprzewidywalnymi zmianami cen nasion rzepaku Grupa stara się prowadzić politykę dywersyfikacji dostaw, w wyniku której rzepak może być dostarczany również z zagranicy, w tym przede wszystkim z terenów Austrii, Czech i Rumunii. Nie ma jednakże pewności, że wspomniane działania pozwolą na całkowite wyeliminowanie ryzyka wzrostu cen rzepaku, będącego najważniejszym surowcem wykorzystywanym przez Spółkę dominującą w produkcji.

Grupa przeprowadziła analizę wrażliwości towarowych instrumentów pochodnych, zarówno tych zakwalifikowanych do rachunkowości zabezpieczeń, jak i tych poza rachunkowością zabezpieczeń. Na dzień 31 grudnia 2019 roku zysk netto Spółki byłby wyższy/nizszy o 362 tys. PLN, w rezultacie spadku/wzrostu cen towarów o 10%, przy wszystkich innych zmiennych na stałym poziomie. Zapasy Spółki byłyby niższe/wyższe o 17.165 tys. PLN w rezultacie spadku/wzrostu wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych jako zabezpieczenie marży sprzedaży.

Ryzyka związane z sytuacjami nadzwyczajnymi

Z uwagi na fakt, iż podstawą działalności Grupy jest przetwórstwo płodów rolnych, naturalnym elementem ryzyka dla jego działalności jest ewentualny okresowy brak dostępności surowca w związku z wymarzeniem, suszą, ulewami lub gradobiciem. Ponadto żaden z zakładów produkcyjnych Grupy nie dysponuje dostateczną nadwyżką zdolności produkcyjnych dla podtrzymania ciągłości produkcji i zapewnienia odpowiednich stanów magazynowych produktów gotowych w przypadku jakichkolwiek nieprzewidywalnych zdarzeń będących poza kontrolą Grupy.

Tym niemniej, w celu ograniczenia potencjalnych skutków wystąpienia tego typu zdarzeń, Grupa czyni starania w kwestii ich zapobiegania lub dostatecznie wczesnej identyfikacji. Dla przykładu, w celu możliwie szybkiego rozpoznania niższych niż przewidywano zbiorów rzepaku, pracownicy służb agrotechnicznych Spółki dominującej monitorują na bieżąco u producentów, z którymi zawarto umowy kontraktacyjne na dostawę surowca, stan plantacji rzepaku w trakcie jego wegetacji oraz tuż przed zbiorami.

Ryzyko związane z finansowaniem skupu nasion rzepaku

Elementem charakterystycznym polskiego rynku zakupu rzepaku jest jego krótki czasokres realizacji. Zakup nasion odbywa się w znacznej części w okresie zbiorów lub tuż po nich (lipiec, sierpień). Fakt ten sprawia, iż w tym okresie istnieje potrzeba zabezpieczenia odpowiednio wysokiego poziomu finansowania dla sprawnego przeprowadzenia skupu.

W chwili obecnej Grupa korzysta wyłącznie z pożyczek, w ramach wielostronnej umowy podmiotów z grupy Bunge. Rodzi to ryzyko związane z potencjalnymi zmianami umowy pożyczki, w ramach polityki wzajemnego kredytowania podmiotów z Grupy Bunge, co oznacza, że wszelkie tego typu zmiany mogą negatywnie wpłynąć na działalność i wynik finansowy Spółki.

Ryzyko związane z pozyskiwaniem pozostałych surowców.

Oleje pochodzenia tropikalnego są drugim po rzepaku ważnym surowcem wykorzystywanym w produkcji przez Grupę. W bieżącym roku Grupa zaopatrywała się w oleje rafinowane pochodzenia tropikalnego głównie w Niemczech oraz Holandii. Grupa, w celu uniknięcia krótkoterminowych wahań cenowych oraz ryzyka braku dostępności surowca, zawiera kontrakty z dostawcami na określony termin dostawy, zapewniając sobie dostawy na dłuższy okres (zwykle 2-9 miesięcy). O ile ryzyko zachwiania ciągłości dostaw jest bardzo ograniczone ze względu na zapisy kontraktowe, o tyle Grupa nie jest w stanie zagwarantować, że prowadzona polityka zakupowa wyeliminuje całkowicie ryzyko zmian cen surowca, co w konsekwencji może mieć negatywny wpływ na jej działalność i wyniki finansowe.

Ryzyko związane ze spekulacyjnym charakterem rynków surowcowych

Od wielu lat Grupa identyfikuje wysokie ryzyko związane ze spekulacjami na rynkach surowcowych, które prowadzą do coraz większych i częstszych wahań cen surowców. Jedną z przyczyn takiego zjawiska jest rosnąca w skali globalnej pozycja surowcowych funduszy inwestycyjnych, w tym funduszy inwestujących w zboża, oleje roślinne i nasiona oleiste, w ogólnych obrotach głównych światowych giełd towarowych. Z uwagi na to, że w większości umów handlowych cena za skupowany rzepak oparta jest o bieżące notowania na giełdzie MATIF, znaczne wahania cen

surowca na giełdach towarowych zaburzają rzeczywisty obraz sytuacji popytowo-podażowej na surowcowych, co w konsekwencji może prowadzić do podejmowania przez Grupę błędnych decyzji biznesowych.

Globalizacja rynków surowcowych powoduje iż ceny różnych surowców (również tych, które nie są przedmiotem obrotu Grupy), wywierają coraz większy wpływ na ceny nasion rzepaku notowanych na giełdzie MATIF, co również może powodować podejmowanie błędnych decyzji zakupowo-sprzedażowych oraz z zakresu zarządzania ryzykiem towarowym.

Ryzyko związane z kadrą menedżerską i kluczowymi pracownikami

Ze względu na zaawansowany technicznie proces produkcji, skalę i wysoce konkurencyjną naturę rynków działania Grupy, dla jego prawidłowego funkcjonowania niezbędna jest wysoko wykwalifikowana kadra menedżerska oraz doświadczony personel techniczny. Nie można wykluczyć sytuacji, w której część kluczowych kadr przejdzie do podmiotów konkurencyjnych, co w efekcie mogłoby prowadzić do pogorszenia wyników finansowych. Grupa dostrzega to ryzyko i podejmuje działania zapobiegawcze, w szczególności poprzez utworzenie systemu planowania rezerw kadrowych dla stanowisk wyższego szczebla kierowniczego. System ten opiera się na corocznej ocenie osiągnięć i potencjału poszczególnych wybranych pracowników i delegowaniu ich na tej podstawie do uczestnictwa w programach szkoleniowych. Opisany system ma na celu zapewnienie możliwości zastępowania pracowników wyższego szczebla kierowniczego w ramach własnych zasobów kadrowych. Ponadto Grupa prowadzi politykę różnicowania poziomów wynagrodzeń w zależności od specyfiki rynku pracy, co pozwala zminimalizować ryzyko odpływu kadr średniego i wyższego szczebla oraz tworzy atrakcyjne programy rozwoju zawodowego w ramach globalnej organizacji Bunge.

Ryzyko dotyczące wzrostu cen energii

Malejące światowe zasoby surowców energetycznych oraz rosnący na nie popyt negatywnie wpływają na sytuację gospodarczą i geopolityczną w wielu regionach świata. Ograniczona dostępność do paliw kopalnianych oraz złóż gazu staje się coraz częściej podstawą konfliktów politycznych i militarnych. Alternatywą dla kurczących się zasobów kopalnianych stają się takie odnawialne źródła energii jak energia słoneczna, wietrzna oraz energia termalna ziemi. Jednakże, ze względu na koszt inwestycji, ich udział w bilansie energetycznym – pomimo wzrostu – jest nadal marginalny.

Gwałtowne wzrosty cen ropy powodują znaczne wzrosty cen pozostałych nośników energii, w tym w szczególności gazu ziemnego i oleju opałowego, które na co dzień wykorzystywane są przez Spółkę dominującą do produkcji pary technologicznej dla zasilania procesów produkcyjnych.

W celu minimalizacji wspomnianego ryzyka Grupa realizuje na bieżąco (poprzez działania techniczne i organizacyjne) zadania mające na celu z jednej strony zmniejszenie kosztów produkcji energii, z drugiej ograniczenie jej jednostkowego wykorzystania na każdą tonę wytworzonego produktu finalnego.

Jednakże, dalszy wzrost cen surowców energetycznych, w szczególności gazu ziemnego i węgla kamiennego, a co za tym idzie wzrost cen energii może mieć negatywny wpływ na przyszłe wyniki finansowe Grupy.

Ryzyko związane z ochroną środowiska

Działalność Grupy może oddziaływać negatywnie na środowisko, mimo iż jest ona prowadzona na podstawie pozwoleń wymaganych przez przepisy prawa. Nie można jednak wykluczyć, że normy ochrony środowiska, w szczególności warunki eksploatacji instalacji ustalone w odpowiednim pozwoleniu zintegrowanym, zostaną naruszone przez działalność zakładów Grupy. Ewentualne przekroczenia mogą stanowić podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej Grupy za szkody w środowisku, a ponadto, w określonych okolicznościach, podstawę do wydania przez właściwego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska decyzji o wstrzymaniu użytkowania instalacji powodującej naruszenie.

Grupa prowadzi szeroko zakrojone działania zmierzające do ograniczenia wpływu jej działalności na środowisko. Nie można jednak wykluczyć, że podjęte działania okażą się niewystarczające dla całkowitego wyeliminowania ryzyka przekroczenia norm ochrony środowiska przez działalność zakładów Grupy.

B. Czynniki ryzyka związane z otoczeniem, w jakim Grupa prowadzi działalność

Ryzyko związane z ogólną sytuacją makroekonomiczną

Czynnikiem mogącym mieć wpływ na działalność Grupy jest uzależnienie warunków funkcjonowania Grupy od sytuacji gospodarczej w kraju i na świecie. Najważniejszymi elementami niezależnymi od Grupy związanymi z ogólną sytuacją makroekonomiczną są m.in.: wahania poziomu PKB, inflacja, wzrost stóp procentowych, migracje ekonomiczne Polaków związane z nowymi rynkami pracy oraz ogólny stan polskiej gospodarki. Niesprzyjające zmiany wskaźników makroekonomicznych oraz nie do końca przewidywalne tendencje gospodarczego rozwoju Polski mogą mieć negatywny wpływ na poziom przyszłych przychodów oraz zysków Grupy.

Czynnik ten zyskuje na znaczeniu z uwagi na trwające wahania na światowym rynku finansowym. Mogą one spowodować trudności w dostępie do finansowania działalności Grupy za pomocą kredytu bankowego oraz podwyższyć koszty kredytu. W efekcie Grupa może mieć trudności w sfinansowaniu skupu rzepaku w planowanej wielkości, co z kolei może niekorzystnie wpłynąć na jego wyniki finansowe.

Ryzyko związane z konkurencją

Rynek skupu i przetwórstwa nasion rzepaku w roku 2019 pozostawał wysoce konkurencyjnym, głównie ze względu na niewspółmiernie wysokie moce przerobowe zakładów przetwórczych, zarówno w Polsce, jak i krajach sąsiadujących, w stosunku do wysokości produkcji rzepaku w regionie. Taka sytuacja rynkowa ma niewątpliwie negatywny wpływ na możliwe do uzyskania marże na tłoczeniu nasion. Działania konkurencji głównie z krajów ościennych na polskim rynku rzepaku, Grupa równoważyła wyższą ceną oraz zakupem nasion z importu.

Ryzyko związane z malejącym rynkiem tłuszczów roślinnych

Po okresie spadku na rynku krajowym wielkości spożycia tłuszczów roślinnych przeznaczonych dla konsumentów, w ostatnich latach nastąpiła stabilizacja spożycia tych produktów. W zakresie oleju rzepakowego spożycie wynosi około 5 kg na osobę, co plasuje Polskę na średnim poziomie europejskim. Grupa prowadziła w 2018 roku kampanię edukacyjną dotyczącą zmiany percepcji oleju rzepakowego wśród konsumentów w celu polepszenia jego wizerunku i poinformowaniu o wartościach żywieniowych i zdrowotnych tego oleju. W perspektywie następnych 3-5 lat Grupa nie przewiduje poważnych zmian na rynku olejów butelkowanych.

W zakresie margaryn i miksów rynek utrzymuje tendencję spadkową poziomu spożycia w ujęciu ilościowym. W skumulowanym okresie od października 2017 roku do listopada 2018 roku, rynek margaryn i miksów konsumenckich w Polsce zmalał o około 5% pod względem ilościowym i 3% pod względem wartościowym, w stosunku do porównywalnego okresu poprzedniego.

Grupa przewiduje spowolnienie spadku konsumpcji margaryn w następnych miesiącach, a następnie ustabilizowanie się konsumpcji lub nawet powolny wzrost.

Ryzyko związane ze zmiennością przepisów prawa i ich interpretacji

Charakteryzujące polski system prawny częste zmiany przepisów mogą rodzić dla Grupy potencjalne ryzyko, iż prognozy w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej staną się nieaktualne, a jego kondycja finansowa ulegnie pogorszeniu. Regulacjami tymi są, w szczególności, przepisy prawa handlowego, przepisy podatkowe, przepisy regulujące działalność gospodarczą – w tym związane z ochroną środowiska, przepisy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych czy prawa z zakresu papierów wartościowych. Ryzyko takie stwarzają także dokonywane przez sądy i inne organy interpretacje dotyczące zastosowania przepisów, które są często niejednoznaczne i rozbieżne. Przepisy prawa polskiego podlegają dodatkowo ciągłym zmianom związanym z harmonizacją prawa polskiego z prawem europejskim.

Zmiany te mogą ponadto implikować problemy wynikające z niejednolitego stosowania i wykładni prawa, która obecnie jest dokonywana nie tylko przez krajowe sądy i organy administracji publicznej, ale także przez sądy wspólnotowe.

W praktyce sądy polskie rzadko stosują ustawodawstwo wspólnotowe. Mimo iż z formalnego punktu widzenia orzeczenia Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości są wiążące tylko dla stron postępowania i nie mają mocy precedensu, orzecznictwo sądów polskich powinno jednak pozostawać w zgodności z orzecznictwem wspólnotowym. Orzeczenia Trybunału traktowane są jako istotne źródło prawa, szczególnie w sytuacjach, gdy przepisy traktatowe, rozporządzenia bądź decyzje nie dają się jednoznacznie interpretować. W niektórych przypadkach może prowadzić to do wzruszenia orzeczenia sądu polskiego jako wydanego na podstawie przepisu sprzecznego z prawem unijnym.

Z powyższych powodów system prawa polskiego cechuje brak spójności, jednolitości i stabilności, co w sposób istotny ogranicza przewidywalność i zdolność planowania w zakresie podejmowanych przez zarządy spółek Grupy decyzji gospodarczych i biznesowych. Może to mieć istotny wpływ na otoczenie prawne działalności Grupy i na jego wyniki finansowe, powodując z jednej strony zwiększenie kosztów działalności Grupy, a z drugiej opóźniając osiąganie przychodów w danych grupach produktowych lub znacznie je ograniczając.

Ryzyko związane z polityką podatkową

Polski system podatkowy charakteryzuje się częstymi zmianami składających się na jego kształt przepisów, które nie zostały sformułowane w sposób dostatecznie precyzyjny i brak jest ich jednoznacznej wykładni.

W szczególności, przyjęcie przez organy podatkowe interpretacji przepisów podatkowych odmiennej od będącej podstawą wyliczenia zobowiązania podatkowego przez Spółkę, może mieć istotny negatywny wpływ na jej działalność, sytuację finansową, wyniki oraz perspektywy rozwoju.

Jednocześnie, interpretacje przepisów podatkowych ulegają częstym zmianom, a zarówno praktyka organów skarbowych, jak i orzecznictwo sądowe w sferze opodatkowania, nie są jednolite. Powoduje to, że w przypadku polskiej spółki zachodzi większe ryzyko prowadzenia działalności niż w przypadku spółki działającej w bardziej stabilnych systemach podatkowych.

Na działalność Grupy negatywny wpływ może mieć również wysoki stopień sformalizowania regulacji podatkowych w zakresie przedmiotu działalności Grupy oraz rygorystyczne i często niejasne przepisy, które wprowadzają niepewność w zakresie efektów podatkowych podejmowanych decyzji gospodarczych i obniżają sprawność działania, co może prowadzić do utraty konkurencyjności.

Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe oznacza ryzyko niedopełnienia przez kontrahenta zobowiązań wobec spółek Grupy, co może narazić Grupę na straty finansowe. W celu zabezpieczenia się przed tym ryzykiem Grupa ubezpiecza swoje wierzycielności. Ubezpieczeniu podlega prawie cała wartość udzielonego kredytu kupieckiego, z wyjątkiem sytuacji

gdy na pokrycie wierzytelności Grupa posiada zabezpieczenia majątkowe. W przypadku, gdy ubezpieczyciel odmówi ubezpieczenia wierzytelności od określonego kontrahenta, wówczas Grupa wymaga dokonania przedpłaty. Wysokość należności jest na bieżąco monitorowana, a realizacja zamówień do klienta odbywa się tylko w ramach przyznaných limitów kredytowych oraz pod warunkiem braku należności przeterminowanych. W przypadku wystąpienia należności przeterminowanych następuje, zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi procedurami, wstrzymanie sprzedaży i uruchamiana jest windykacja należności. Proces windykacji należności jest wspomagany przez wyspecjalizowane w tym zakresie instytucje.

W ocenie zarządów Spółki dominującej i zależnych w Grupie nie występuje istotne ryzyko kredytowe.

Wartości bilansowe aktywów finansowych netto reprezentują maksymalną ekspozycję kredytową, która na dzień bilansowy wyniosła:

	<i>Koniec okresu</i> 31/12/2019 <i>PLN'000</i>	<i>Koniec okresu</i> 31/12/2018 <i>PLN'000</i>
Instrumenty pochodne wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	25 608	9 918
Instrumenty pochodne wyznaczone do rachunkowości zabezpieczeń	-	-
Środki pieniężne	153 957	233 909
Pożyczki i należności	98 107	91 541
	277 672	335 368

Znaczną część kontraktów, stanowiących instrumenty pochodne, Grupa zawiera z podmiotami z Grupy Bunge, w związku z czym ryzyko kredytowe związane z tymi aktywami finansowymi Grupa ocenia jako bardzo niskie.

Stopień koncentracji ryzyka kredytowego z tytułu 5 największych należności od klientów przedstawia się następująco:

	<i>Koniec okresu</i> 31/12/2019 <i>PLN'000</i>	<i>Koniec okresu</i> 31/12/2018 <i>PLN'000</i>
Należności z tytułu dostaw i usług	82 283	87 097
Należności od 5 największych klientów	21 717	27 686
Stopień koncentracji należności	26%	32%

W ocenie zarządu w Grupie nie występuje istotny stopień koncentracji ryzyka kredytowego.

Ryzyko kredytowe – analiza wiekowania.

Klasyfikacja należności handlowych według długości przeterminowania przedstawia się następująco:

	Wartość brutto		Utrata wartości	
	<i>Koniec okresu</i> 31/12/2019 <i>PLN'000</i>	<i>Koniec okresu</i> 31/12/2018 <i>PLN'000</i>	<i>Koniec okresu</i> 31/12/2019 <i>PLN'000</i>	<i>Koniec okresu</i> 31/12/2018 <i>PLN'000</i>
Bez przeterminowania	59 274	59 706	7	24
Przeterminowane 1-30 dni	20 501	23 503	3	3
Przeterminowane 31-120 dni	2 783	2 872	20	200
Przeterminowane 120-360 dni	192	1 440	109	149
Przeterminowane powyżej roku	172	373	500	421
	82 922	87 894	639	797

Ryzyko utraty płynności

Ostrożne zarządzanie ryzykiem utraty płynności zakłada utrzymywanie odpowiedniego poziomu środków pieniężnych, dostępność finansowania dzięki wystarczającej kwocie pozyskanych instrumentów kredytowych oraz zdolność do zamykania pozycji rynkowych. Grupa uważa, że obecny stan środków pieniężnych, dostępność finansowania, oraz środki wygenerowane z działalności operacyjnej powinny być wystarczające na sfinansowanie

bieżących potrzeb Grupy. Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa dysponowała środkami pieniężnymi w wysokości 153.396 tys. PLN.

Grupa nie ma problemów z dostępnością finansowania bieżącej działalności dzięki odnawialnym pożyczkom z Koninklijke Bunge B.V. (podmiot powiązany w ramach grupy BUNGE) o łącznej wartości do 351 mln USD. Szczegółowy opis zawartej umów pożyczki krótkoterminowej zawarty został w nocie nr 28 "Kredyty i pożyczki".

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2019 roku Grupa wykazała zadłużenie z tytułu w/w pożyczki wraz z naliczonymi odsetkami w walucie EUR i USD o równowartości 10.011 tys. PLN.

Umowne terminy wymagalności dla zobowiązań finansowych wg stanu na 31 grudnia 2019 roku

	Umowne terminy wymagalności do końca okresu sprawozdawczego						
	do 3 m-cy	3-12 m-cy	1-3 lat	3-5 lat	5-10 lat	powyżej 10 lat	
	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	
Zobowiązania z tyt. dostaw i usług	187 859	-	-	-	-	-	187 859
Zobowiązania z tyt. leasingu	706	3 617	5 554	1 493	1 882	18 641	31 893
Kredyty i pożyczki zaciągnięte	-	10 011	-	-	-	-	10 011
Pochodne instrumenty walutowe	11 335	6 948	50	-	-	-	18 333
Pochodne instrumenty towarowe	12 160	5 463	-	-	-	-	17 623
Pozostałe zobowiązania	3 590	-	-	-	-	-	3 590
	215 650	26 039	5 604	1 493	1 882	18 641	269 309

Umowne terminy wymagalności dla zobowiązań finansowych wg stanu na 31 grudnia 2018 roku

	Umowne terminy wymagalności do końca okresu sprawozdawczego					
	do 3 m-cy	3-12 m-cy	1-3 lat	3-5 lat	powyżej 5 lat	
	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	
Zobowiązania z tyt. dostaw i usług	295 779	-	-	-	-	295 779
Kredyty i pożyczki zaciągnięte	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty walutowe	330	6 226	27	-	-	6 583
Pochodne instrumenty towarowe	1 353	988	2	-	-	2 343
Pozostałe zobowiązania	2 140	-	-	-	-	2 140
	299 602	7 214	29	-	-	306 845

Ryzyko utraty płynności – analiza wiekowania.

Klasyfikacja zobowiązań handlowych według długości przeterminowania przedstawia się następująco:

	Wartość brutto	
	Koniec okresu 31/12/2019 PLN'000	Koniec okresu 31/12/2018 PLN'000
Bez przeterminowania	172 247	200 607
Przeterminowane 1-30 dni	13 091	94 205
Przeterminowane 31-120 dni	2 172	699
Przeterminowane 120-360 dni	136	-
Przeterminowane powyżej roku	213	268
	187 859	295 779

Ryzyko walutowe

Grupa istotną część obrotów realizuje z podmiotami zagranicznymi lub w ramach kontraktów opartych na kursach surowców notowanych na giełdach zagranicznych. Obroty te są głównym czynnikiem powodującym narażenie na ryzyko kursowe. Grupa na bieżąco analizuje ryzyko kursowe poprzez identyfikację wszystkich pozycji w aktywach i pasywach, oraz pozycji pozabilansowych, denominowanych w walutach obcych. W celu zminimalizowania ryzyka kursowego Grupa korzysta z transakcji na rynku walutowym (kontrakty typu FORWARD). Zgodnie z przyjętą polityką wewnętrzną Grupa nie powinna mieć niezabezpieczonej pozycji walutowej powyżej uprzednio przyjętego progno istotności.

Struktura walutowa należności i zobowiązań z tytułu dostaw przedstawia się następująco:

Umowne terminy wymagalności do końca okresu sprawozdawczego

	PLN (PLN'000)	EUR (EUR'000)	USD (USD'000)	CZ (CZ'000)	Razem (PLN'000)
Należności z tytułu dostaw	30 121	50 457	1 705	-	82 283
Zobowiązania z tytułu dostaw	104 277	63 497	20 083	2	187 859

Struktura walutowa należności i zobowiązań z tytułu dostaw na dzień 31 grudnia 2018 roku.

Umowne terminy wymagalności do końca okresu sprawozdawczego

	PLN (PLN'000)	EUR (EUR'000)	USD (USD'000)	Razem (PLN'000)
Należności z tytułu dostaw	32 964	49 906	4 227	87 097
Zobowiązania z tytułu dostaw	196 890	83 952	14 937	295 779

Grupa przeprowadziła analizę wrażliwości aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w walutach obcych w celu zbadania jaki miałyby wpływ na sprawozdanie finansowe Grupy zmiany kursów walut obcych. Na dzień 31 grudnia 2019 roku zysk netto Grupy byłby wyższy/niższy o 7.013 tys. PLN, gdyby waluta funkcjonalna jaką jest dla Grupy PLN osłabiła/wzmocniła się o 10% w stosunku do walut obcych (USD, EUR), przy wszystkich innych zmiennych na stałym poziomie.

Szczegółowe dane liczbowe z przeprowadzonej analizy wrażliwości aktywów i zobowiązań finansowych Grupy na zmienność kursów walut obcych przedstawia poniższa tabela pt. „Analiza wrażliwości aktywów i zobowiązań finansowych Grupy”.

Ryzyko stóp procentowych

Specyfiką działalności Grupy jest potrzeba finansowania skupu nasion rzepaku w oparciu o zewnętrzne źródła finansowania. Oznacza to konieczność zaciągnięcia znacznych kwot kredytów/pożyczek w okresie kampanii skupowej.

Oprocentowanie kredytów/pożyczek jest oparte o bieżące stopy rynkowe (m.in. WIBOR). Ewentualny wzrost stóp procentowych spowoduje wyższe koszty finansowe, co może wpłynąć w sposób negatywny na osiągnięte przez Grupę wyniki finansowe.

Z przeprowadzonej analizy wrażliwości aktywów i zobowiązań finansowych Grupy narażonych na ryzyko stóp procentowych wynika, iż na dzień 31 grudnia 2019 roku zysk netto Grupy byłby wyższy/niższy o 51 tys. PLN, gdyby rynkowe stopy procentowe w PLN były o 25 punktów bazowych wyższe/niższe, a rynkowe stopy procentowe w USD i EUR były o 60 punktów bazowych wyższe/niższe, przy wszystkich innych zmiennych na stałym poziomie. Byłoby to głównie rezultatem wyższych/niższych kosztów z tytułu odsetek od kredytów wyrażonych w PLN o zmiennym oprocentowaniu.

Poniższa tabela przedstawia wyniki analizy wrażliwości aktywów i zobowiązań finansowych Grupy wykazanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2019 roku.

Analiza wrażliwości aktywów i zobowiązań finansowych Grupy na dzień 31 grudnia 2019 roku (PLN'000).

	Wartość bilansowa	Ryzyko stóp procentowych				Ryzyko walutowe				Ryzyko cenowe			
		Wpływ na zysk	Zmiany w kapitale	Wpływ na zysk	Zmiany w kapitale	Wpływ na zysk	Zmiany w kapitale	Wpływ na zysk	Zmiany w zapasach	Wpływ na zysk	Zmiany w zapasach		
		PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000		
		+25 pb SP w PLN +60 pb SP w USD, EUR i GBP		-25 pb SP w PLN -60 pb SP w USD, EUR i GBP		+10%		-10%		+10%		-10%	
Aktywa finansowe													
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	153 957	420	-	(420)	-	1 001	-	(1 001)	-	-	-	-	-
Należności handlowe	82 283	395	-	(395)	-	5 420	-	(5 420)	-	-	-	-	-
Udzielone pożyczki	5	0	-	(0)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wpływ na aktywa finansowe przed opodatkowaniem		815	-	(815)	-	6 421	-	(6 421)	-	-	-	-	-
Podatek 19%		155	-	(155)	-	(1 220)	-	1 220	-	-	-	-	-
Wpływ na aktywa finansowe po opodatkowaniu		660	-	(660)	-	5 201	-	(5 201)	-	-	-	-	-
Zobowiązania finansowe													
Kredyty i pożyczki	(10 011)	(60)	-	60	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania handlowe	(187 859)	(692)	-	692	-	(6 348)	-	6 348	-	-	-	-	-
Wpływ na zobowiązania finansowe przed opodatkowaniem		(752)	-	752	-	(6 348)	-	6 348	-	-	-	-	-
Podatek 19%		143	-	(143)	-	1 206	-	(1 206)	-	-	-	-	-
Wpływ na zobowiązania finansowe po opodatkowaniu		(609)	-	609	-	(5 142)	-	5 142	-	-	-	-	-

Analiza wrażliwości aktywów i zobowiązań finansowych Grupy na dzień 31 grudnia 2019 roku (PLN'000) - cd.

	Wartość nominalna	Ryzyko stóp procentowych				Ryzyko walutowe				Ryzyko cenowe			
		Wpływ na zysk	Zmiany w kapitale	Wpływ na zysk	Zmiany w kapitale	Wpływ na zysk	Zmiany w kapitale	Wpływ na zysk	Zmiany w zapasach	Wpływ na zysk	Zmiany w zapasach		
		+25 pb SP w PLN +60 pb SP w USD i EUR i GBP	-25 pb SP w PLN -60 pb SP w USD i EUR i GBP	+10%	-10%	+10%	-10%						
Instrumenty pochodne													
Instrumenty pochodne poza rachunkowością zabezpieczeń (kontrakty walutowe)	(87 308)	-	-	-	-	(8 731)	-	8 731	-				
Instrumenty pochodne wyceniane według wartości godziwej odniesione na wynik finansowy (kontrakty towarowe)	(207 438)	-	-	-	-	-	-	-	-	(20 744)	-	20 744	-
Zmiana wartości zapasów * (kontrakty towarowe)	211 909	-	-	-	-	-	-	-	-	21 191	(21 191)	(21 191)	21 191
Wpływ na instrumenty pochodne przed opodatkowaniem		-	-	-	-	(8 731)	-	8 731	-	447	(21 191)	(447)	21 191
Podatek 19%		-	-	-	-	1 659	-	(1 659)	-	(85)	4 026	85	(4 026)
Wpływ na instrumenty pochodne po opodatkowaniu		-	-	-	-	(7 072)	-	7 072	-	362	(17 165)	(362)	17 165
Razem zwiększenia/zmniejszenia	-	51	-	(51)	-	(7 013)	-	7 013	-	362	(17 165)	(362)	17 165

* zmiana wartości pozycji zabezpieczanej na dzień wyznaczenia powiązania zabezpieczającego

Analiza wrażliwości aktywów i zobowiązań finansowych Grupy na dzień 31 grudnia 2018 roku (PLN'000).

	Wartość bilansowa	Ryzyko stóp procentowych				Ryzyko walutowe				Ryzyko cenowe			
		Wpływ na zysk	Zmiany w kapitale	Wpływ na zysk	Zmiany w kapitale	Wpływ na zysk	Zmiany w kapitale	Wpływ na zysk	Zmiany w kapitale	Wpływ na zysk	Zmiany w zapasach	Wpływ na zysk	Zmiany w zapasach
		+25 pb SP w PLN +60 pb SP w USD, EUR i GBP		-25 pb SP w PLN -60 pb SP w USD, EUR i GBP		+10%		-10%		+10%		-10%	
		PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	
Aktywa finansowe													
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	233 909	649	-	(649)	-	1 836	-	(1 836)	-	-	-	-	-
Należności handlowe	87 097	414	-	(414)	-	5 620	-	(5 620)	-	-	-	-	-
Udzielone pożyczki	5	0	-	(0)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wpływ na aktywa finansowe przed opodatkowaniem		1 064	-	(1 064)	-	7 457	-	(7 457)	-	-	-	-	-
Podatek 19%		202	-	(202)	-	(1 417)	-	1 417	-	-	-	-	-
Wpływ na aktywa finansowe po opodatkowaniu		861	-	(861)	-	6 040	-	(6 040)	-	-	-	-	-
Zobowiązania finansowe													
Kredyty i pożyczki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania handlowe	(295 779)	(1 047)	-	1 047	-	(8 788)	-	8 788	-	-	-	-	-
Wpływ na zobowiązania finansowe przed opodatkowaniem		(1 047)	-	1 047	-	(8 788)	-	8 788	-	-	-	-	-
Podatek 19%		199	-	(199)	-	1 670	-	(1 670)	-	-	-	-	-
Wpływ na zobowiązania finansowe po opodatkowaniu		(848)	-	848	-	(7 118)	-	7 118	-	-	-	-	-

Analiza wrażliwości aktywów i zobowiązań finansowych Grupy na dzień 31 grudnia 2018 roku (PLN'000) - cd.

	Wartość nominalna	Ryzyko stóp procentowych				Ryzyko walutowe				Ryzyko cenowe			
		Wpływ na zysk	Zmiany w kapitale	Wpływ na zysk	Zmiany w kapitale	Wpływ na zysk	Zmiany w kapitale	Wpływ na zysk	Zmiany w zapasach	Wpływ na zysk	Zmiany w zapasach		
		+25 pb SP w PLN +60 pb SP w USD i EUR i GBP	-25 pb SP w PLN -60 pb SP w USD i EUR i GBP	+10%	-10%	+10%	-10%						
Instrumenty pochodne													
Instrumenty pochodne poza rachunkowością zabezpieczeń (kontrakty walutowe)	45 505	-	-	-	-	4 551	-	(4 551)	-				
Instrumenty pochodne wyceniane według wartości godziwej odniesione na wynik finansowy (kontrakty towarowe)	64 255	-	-	-	-	-	-	-	-	6 426		(6 426)	
Zmiana wartości zapasów * (kontrakty towarowe)	(1 675)	-	-	-	-	-	-	-	-	(168)	168	168	(168)
Wpływ na instrumenty pochodne przed opodatkowaniem		-	-	-	-	4 551	-	(4 551)	-	6 258	168	(6 258)	(168)
Podatek 19%		-	-	-	-	(865)	-	865	-	(1 189)	(32)	1 189	32
Wpływ na instrumenty pochodne po opodatkowaniu		-	-	-	-	3 686	-	(3 686)	-	5 069	136	(5 069)	(136)
Razem zwiększenia/zmniejszenia	-	13	-	(13)	-	2 607	-	(2 607)	-	5 069	136	(5 069)	(136)

* zmiana wartości pozycji zabezpieczanej na dzień wyznaczenia powiązania zabezpieczającego

38. ZMIANA ZOBOWIĄZAŃ WARUNKOWYCH LUB AKTYWÓW WARUNKOWYCH

Na dzień 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku Spółka dominująca wykazała następujące zobowiązania warunkowe:

Weksel dla Pekao FAKTORING sp. z o.o.

W dniu 14 grudnia 2011 roku Spółka dominująca zawarła umowę faktoringową z Pekao FAKTORING sp. z o.o., z siedzibą w Lublinie, ul. Lubartowska 74 A (dalej, odpowiednio: „Umowa” i „Faktor”). Umowa została zawarta na okres 12 miesięcy, z opcją przedłużenia o kolejnych 12 miesięcy. Na dzień bilansowy 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku Spółka dominująca była stroną w/w umowy.

Jako zabezpieczenie wykonania postanowień Umowy, Spółka zobowiązała się do wystawienia weksla in blanco wraz z deklaracją wekslową oraz do dokonania cesji praw z polisy ubezpieczeniowej zawartej z Coface Austria Kreditversicherung AG Oddział w Polsce. Faktorowi przysługuje wynagrodzenie nie odbiegające od wysokości wynagrodzeń występujących na rynku usług faktoringowych, obejmujących prowizje operacyjne i koszt finansowania oparty o rynkowe stopy procentowe plus uzgodniona marża.

Na podstawie aneksu nr 17 z dnia 20 grudnia 2019 roku, maksymalny limit zaangażowania Faktora w finansowanie Spółki dominującej ustalony został na poziomie 175.000.000 PLN, na czas nieokreślony.

Poręczenie dla ZTK Property Management sp. z o.o.

W dniu 17 listopada 2016 roku Spółka dominująca udzieliła poręczenia za potencjalne zobowiązania reprivatyzacyjne spółki ZTK Property Management sp. z o.o. (podmiot zależny Spółki), wynikające z umów sprzedaży nieruchomości, położonych w Warszawie, przy ul. Radzymińskiej, do łącznej maksymalnej wartości 5,5 mln PLN. Poręczenie zostało udzielone do dnia 31 grudnia 2022 roku.

W dniu 11 sierpnia 2017 roku Spółka dominująca udzieliła poręczenia spółce zależnej ZTK Property Management sp. z o.o. do kwoty 600 tys. PLN, za wywiązanie się spółki zależnej ze zobowiązań wynikających z Umowy najmu pomieszczeń biurowych w Warszawie. Poręczenie jest skuteczne w okresie obowiązywania Umowy najmu, zawartej na czas określony do dnia 01 sierpnia 2021 roku lub do terminu jej rozwiązania.

Potencjalne zobowiązanie podatkowe wobec US

W 2016 roku zakończona została kontrola rozliczeń podatkowych Spółki dominującej z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych za rok 2012, prowadzona przez Urząd Kontroli Skarbowej (UKS) w Bydgoszczy. W wyniku przeprowadzonej kontroli, UKS wydał decyzję uznającą, że Spółka dominująca zaniżyła przychody (dochody) ze sprzedaży śruty rzepakowej na rzecz podmiotów powiązanych.

W opinii Spółki dominującej, ceny sprzedaży śruty rzepakowej na rzecz podmiotów powiązanych stosowane w 2012 r. ustalone były na warunkach rynkowych, a stanowisko przyjęte przez UKS jest nieuzasadnione, gdyż opiera się na przyjętych przez organ podatkowy założeniach, które w ocenie Spółki nie odzwierciedlają charakteru transakcji oraz nie biorą pod uwagę wszystkich okoliczności transakcji i specyfiki rynku.

W związku z powyższym Spółka dominująca wniosła odwołanie od decyzji UKS, a następnie skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (WSA).

Po rozpatrzeniu sprawy, w pierwszej instancji, WSA wydał niekorzystne dla Spółki dominującej orzeczenie, od którego Spółka dominująca wniosła skargę do Naczelnego Sądu Administracyjnego (NSA).

Dnia 7 listopada 2019 r. NSA odrzucił przedstawione zarzuty oraz argumenty Spółki dominującej i również wydał niekorzystny dla Zakładów Tłuszczowych „Kruszwica” S.A. wyrok w przedmiotowym zakresie.

W związku z wyczerpaniem dalszych możliwości procesowych, Spółka dominująca dokonała zapłaty powstałej zaległości podatkowej w wysokości 1 014 076 zł oraz odsetek od zaległości podatkowych w wysokości 422 828 zł.

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego, w Spółce dominującej trwa kontrola rozliczeń podatkowych z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych za rok 2017, prowadzona przez Kujawsko-Pomorski Urząd Celno-Skarbowy (UCS) w Toruniu. Przedmiotem zainteresowania UCS, między innymi, zostały ponownie transakcje sprzedaży śruty rzepakowej do podmiotów powiązanych. Spółka przedłożyła dokumentację transakcji z podmiotami powiązanymi.

Po zapoznaniu się z danymi, UCS przedstawił wstępne wyliczenia na podstawie których Spółka dominująca potencjalnie byłaby zobowiązana do rozpoznania dodatkowego dochodu za rok 2017 w kwocie 3 907 734,80 zł a w rezultacie zapłaty dodatkowego podatku w kwocie 742 469,61 zł (oraz odsetek naliczonych od zaległości podatkowej).

W odpowiedzi, Spółka dominująca zakwestionowała zastosowaną przez UCS metodologię wyliczenia dodatkowego dochodu a jednocześnie przedstawiła wiele nowych argumentów (w tym analizę porównawczą, analizę rynku śrutu rzepakowej w kraju i zagranicą a także opinie i bieżące wsparcie zewnętrznych doradców), potwierdzających rynkowy charakter przedmiotowych transakcji.

Na dzień dzisiejszy kontrola nie została zakończona i nie został przedstawiony Spółce dominującej protokół z kontroli.

Nie mniej jednak, Spółka dominująca posiada otwarte okresy na potencjalne kontrole podatkowe za lata 2014-2019. W przypadku gdyby organ podatkowy rozpoczął kontrolę podatkową w pozostałych otwartych okresach i zastosował ponownie, zaprezentowaną podczas kontroli za 2017 r. metodologię, wartość potencjalnie doszacowanego przez organ podatkowy dochodu, wyniosłaby około 34,4 mln PLN a wartość zobowiązania podatkowego 6,5 mln PLN plus odsetki od zaległości podatkowych.

W ocenie zarządu Spółki dominującej warunki na transakcjach sprzedaży śrutu rzepakowej stosowane z podmiotami powiązаныmi były zawierane na warunkach rynkowych, a tym samym brak jest przesłanek do tworzenia rezerw na przyszłe zobowiązania podatkowe z ww. tytułu. Powyższa ocena jest potwierdzona przez opinię zewnętrznego doradcy podatkowego.

39. WYNAGRODZENIA, NAGRODY I INNE KORZYŚCI OTRZYMANE PRZEZ OSOBY ZARZĄDZAJĄCE I NADZORUJĄCE SPÓŁKĘ DOMINUJĄCĄ

Zarząd

Wynagrodzenia wypłacone i należne członkom Zarządu Spółki dominującej za okres 12 miesięcy 2019 i 2018 roku.

Nazwisko i imię	Funkcja	za okres 12 m-cy 2019r.	za okres 12 m-cy 2018r.
Jachimczyk Wojciech	Prezes Zarządu	1 468 850,83 PLN	1 008 383,15 PLN
Bauman Wojciech	Członek Zarządu	1 332 547,81 PLN	1 007 663,33 PLN
Brodowski Marcin	Członek Zarządu	494 411,00 PLN	420 211,00 PLN
Chernilevskyy Oleh	Członek Zarządu	795 640,84 PLN	-
Michalak Jacek	Członek Zarządu	1 302 564,71 PLN	740 962,09 PLN
Piotrowski Piotr	Członek Zarządu	554 299,72 PLN	464 335,57 PLN
Szymański Dariusz	Członek Zarządu	1 295 716,41 PLN	628 432,56 PLN
Werbiński Sławomir	Członek Zarządu	165 125,68 PLN	-
Wika Tomasz	Członek Zarządu	1 136 659,27 PLN	858 246,53 PLN

* p. Oleh Chernilevskyy pełnił funkcję członka Zarządu Spółki w 2019 roku w okresie od 27 marca do 31 grudnia.

** p. Sławomir Werbiński pełnił funkcję członka Zarządu Spółki w 2019 roku w okresie od 23 lipca 2019 do 31 grudnia.

Rada Nadzorcza

Zwyczajne Walne Zgromadzenie ZT „Kruszwica” S.A. uchwałą numer 28/2018 z dnia 06 czerwca 2018 roku ustaliło wynagrodzenie dla niezależnego członka Rady Nadzorczej, który pełnić będzie funkcję Przewodniczącego Komitetu Audytu, wynagrodzenie w wysokości 90.000 PLN brutto za każdy rok kalendarzowy pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej Spółki oraz Przewodniczącego Komitetu Audytu oraz dla niezależnego członka Rady Nadzorczej, który pełnić będzie funkcję Członka Komitetu Audytu, wynagrodzenie w wysokości 80.000 PLN brutto za każdy rok kalendarzowy pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej Spółki oraz Członka Komitetu Audytu.

Ustalono, iż pozostali członkowie Rady Nadzorczej pełnią swoje obowiązki w Radzie Nadzorczej bez wynagrodzenia.

W 2019 roku, z tytułu pełnionej funkcji w Radzie Nadzorczej Spółki, Pan Jerzy Rajski otrzymał wynagrodzenie w kwocie 80.000 PLN i Pan Sławomir Ludwikowski w kwocie 90.000 PLN.

W 2018 roku, z tytułu pełnionej funkcji w Radzie Nadzorczej Spółki, Pan Jerzy Rajski otrzymał wynagrodzenie w kwocie 75.588,62 PLN i Pan Sławomir Ludwikowski w kwocie 78.282,62 PLN.

40. ZOBOWIĄZANIA WYNIKAJĄCE Z EMERYTUR I ŚWIADCZEŃ O PODOBNYM CHARAKTERZE.

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2019 roku Grupa nie miała zobowiązań wynikających z emerytur i świadczeń o podobnym charakterze dla byłych osób zarządzających, nadzorujących albo byłych członków organów administrujących oraz zobowiązań zaciągniętych w związku z tymi emeryturami.

41. ZDARZENIA PO DACIE BILANSU

Zarząd Spółki Zakładów Tłuszczowych „Kruszwica” SA (dalej: „Spółka”) dokonał analizy bieżącej sytuacji Spółki i perspektyw jej funkcjonowania w okresie 12 miesięcy od publikacji niniejszego sprawozdania, w sytuacji związanej z pandemią wywołaną wirusem SARS-CoV-2 i jej gospodarczych konsekwencji.

Niniejsza analiza sporządzona została wg najlepszej wiedzy Zarządu Spółki i z zamiarem przedstawienia w możliwie pełnym zakresie wszystkich aspektów działalności Spółki.

1. Aktualne zabezpieczenie surowcowe

Spółka posiada prawie pełne zabezpieczenie surowca strategicznego (nasiona rzepaku) do końca sezonu 2019/2020. Łączne zakupy nasion ze zbiorów 2019 wynoszą obecnie 1 010 tys. ton. Zakupy nasion rzepaku ze zbiorów 2020 dopiero są w fazie początkowej; na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego Spółka zawarła umowy na dostawy nasion rzepaku '20 na ok. 20 tys. ton.

W zakresie dostaw pozostałych surowców oraz materiałów niezbędnych do zapewnienia ciągłości produkcji, Spółka przeprowadziła analizę kluczowych pozycji produktowych w celu identyfikacji kluczowych materiałów, niezbędnych do utrzymania ciągłości produkcji. Na tej podstawie zidentyfikowano kluczowych dostawców z którymi Spółka pozostaje w bieżącym kontakcie, celem monitorowania bezpieczeństwa ciągłości dostaw oraz odpowiedniego szybkiego reagowania w przypadku wystąpienia ewentualnych zakłóceń dostaw.

Ponadto, Spółka podjęła szereg działań ukierunkowanych na zapewnienie ciągłości produkcji, takich jak:

- 1.1 zwiększenia zapasu kluczowych materiałów dla Spółki u producenta;
- 1.2 zwiększenie zapasu kluczowych materiałów w Spółce;
- 1.3 uzgodnienie z dostawcami przeniesienia produkcji materiałów z innych krajów do Polski;
- 1.4 ścisła współpraca z korporacyjnymi strukturami działu zakupów w celu monitorowania ryzyka dla poszczególnych dostawców i ustalania działań zapobiegawczych.

Dzięki powyższym działaniom i koordynacji prac wszystkich zespołów zarządzających ciągłością łańcucha dostaw Spółki, na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego nie wystąpiły opóźnienia lub braki dostaw podstawowych surowców i materiałów bezpośrednich.

2. Perspektywy dalszego zaopatrywania się w surowce na rynku polskim i z importu (ryzyko załamania się dostaw z uwagi na czynniki produkcyjne i transportowe)

Jak co roku w tym okresie, Spółka sporządziła plan zakupów nasion rzepaku z tegorocznych zbiorów. Plan zakłada zakup zarówno na rynku krajowego jak i z importu. W celu intensyfikacji zakupów z importu planowane są zakupy z 5-6 kierunków. Według stanu wiedzy na chwilę obecną, brak jest zagrożeń dla zbiorów przewidywanego poziomu produkcji nasion rzepaku w głównych regionach pozyskiwania tego surowca przez Spółkę. Równocześnie przewidywane jest zmniejszenie zapotrzebowania na nasiona rzepaku na obszarze Unii Europejskiej, ze względu na oczekiwany spadek popytu na olej rzepakowy, jako komponentu paliwowego, ze strony producentów biopaliw. W zakresie pozostałych surowców i materiałów, największe zagrożenie dla łańcucha ich dostaw, niezależne od podejmowanych przez Spółkę działań, uważa się:

- zamknięcie granic państw i wstrzymanie przepływu towarów;
- zamknięcie wydzielonych obszarów w poszczególnych krajach (tak jak to odbywa się obecnie np. w Hiszpanii) i brak możliwości pozyskania materiałów od dostawców zlokalizowanych w odciętych obszarach;
- zamknięcie fabryk – w wyniku decyzji rządów poszczególnych krajów lub wskutek wystąpienia zarażenia na terenie zakładu dostawcy;

Działaniami podjętymi przez Spółkę w celu zapobieżenia skutkom ww. ryzyk jest, oprócz już podjętych działań zwiększenia zapasu kluczowych surowców i materiałów po stronie Spółki, organizacja zaopatrzenia z alternatywnych źródeł dostaw wszędzie tam, gdzie to możliwe.

Należy nadmienić, że prawdopodobieństwo wystąpienia powyższych ryzyk jest ograniczone ze względu na profil działalności Spółki. Spółka, jak i zaopatrujący ją dostawcy, funkcjonuje bowiem w łańcuchu dostaw szeroko pojętej żywności, a więc tych towarów, które służą zabezpieczeniu podstawowych potrzeb ludności. Z tego względu, w sytuacjach głębokiego kryzysu produkcji spodziewać się można, że zachowanie ciągłości produkcji w tego rodzaju podmiotach będzie traktowane priorytetowo.

3. Perspektywy utrzymania popytu na wyroby Spółki, aktualna sytuacja w zamówieniach, w tym ryzyko spadku i/lub zmiany struktury popytu, zarówno w segmencie Agri jak i w segmencie Food

Spółka posiada zawarte kontrakty sprzedaży na całość produkcji produktów masowych (oleje luzem, śruta rzepakowa) z przerobu nasion rzepaku z sezonu 2019/2020.

Obecnie Spółka odnotowuje znacznie zwiększone zapotrzebowanie na produkty konsumenckie, szczególnie oleje konfekcjonowane. Jedynym obszarem, w którym Spółka odnotowuje spadek sprzedaży w pierwszym kwartale tego roku są produkty profesjonalne, szczególnie margaryny profesjonalne skierowane głównie do zakładów cukierniczych. Można jednak założyć, że łączny wolumen sprzedaży w pierwszym kwartale 2020, głównie dzięki wzrostowi popytu pod koniec lutego i w marcu, będzie powyżej wolumenu z analogicznego okresu ubiegłego. W ocenie Spółki do wzrostu sprzedaży w pierwszym kwartale przyczyniły się głównie wzrost zapasów domowych jako konsekwencja zagrożenia koronawirusem, a także wzrost konsumpcji domowej i częściowy powrót do konsumpcji chleba a zatem również do margaryn do smarowania. Za wcześniej jednak na pełną ocenę czynników tego wzrostu i jego trwałości.

Zarząd Spółki oczekuje, że przynajmniej przez pierwszą połowę drugiego kwartału popyt na produkty spożywcze będzie nadal zdeteminowany przez utrzymującą się sytuację pandemii koronawirusa, będzie on jednak niższy niż w pierwszym kwartale lecz nadal powinien być wspierany przez zwiększoną konsumpcję domową kosztem spadku obrotów w placówkach gastronomicznych.

W zakresie produktów Agri, na obecnym etapie, nie znając okresu trwania pandemii SARS-Cov-2 ani też jej konsekwencji, bardzo trudno jest oszacować zmiany jakie mogą zajść w strukturze popytu w kolejnych okresach sprawozdawczych.

Tym niemniej, Zarząd Spółki spodziewa się w najbliższym okresie spadku konsumpcji biopaliw, a w konsekwencji zmniejszonego popytu na olej rzepakowy surowy. Szacunki Spółki zakładają około 6% spadek zużycia oleju napędowego w EU w roku 2020, co w przypadku Polski może przełożyć się na zmniejszenie zużycia oleju surowego na cele produkcji biopaliw. Biorąc pod uwagę udział Spółki w rynku oleju przeznaczanego na cele paliwowe oraz zawarte już kontrakty na dostawy tegoroczne, spadek popytu na biopaliwa nie będzie miał istotnego znaczenia na wyniki Spółki.

Zarząd Spółki jest świadomy, że w wyniku pandemii koronawirusa, w drugiej połowie roku będziemy mieli do czynienia z recesją gospodarczą, skutkiem której między innymi będzie spadek produktu krajowego brutto i wzrost bezrobocia. Skala tych zjawisk zależna będzie od czasu trwania pandemii i wynikających z niej ograniczeń w działalności gospodarczej. Czynniki te, w ocenie Zarządu Spółki, spowodują spadek zamożności społeczeństwa co może spowodować przejściową zmianę preferencji konsumenckich, przejawiającą się w odejściu od towarów droższych i substytuowanie ich towarami tańszymi. Wynikiem tego będzie spadek średniej marży jednostkowej realizowanej przez Spółkę na sprzedaży produktów spożywczych, jednocześnie może to pozytywnie wpłynąć na wielkość konsumpcji zarówno olejów konfekcjonowanych, margaryn konsumenckich oraz w mniejszym stopniu tłuszczów przemysłowych używanych przez dużych producentów produktów piekarniczych i słodczy. Zakładamy również znaczący spadek popytu na produkty gastronomiczne takie jak oleje smaźalnicze i frytury; produkty te jednak nie mają istotnego wpływ na wartość całej sprzedaży Spółki.

Siła przewidywanych skutków dla Spółki zależna będzie od rozmiarów recesji, tj. od głębokości spadku poziomu zamożności społeczeństwa jak i okresu niezbędnego do powrotu gospodarki światowej do sytuacji względnej równowagi.

4. Sytuacja w transporcie do odbiorców wyrobów Spółki i w odbiorze rzepaku od rolników

Do momentu sporządzenia sprawozdania finansowego Spółka nie miała do czynienia z istotnymi zaburzeniami w transporcie, zarówno w zakresie dostaw surowców i materiałów jak i sprzedaży produktów. Wprowadzenie zaostzonych kontroli kierowców ciężarówek na granicach państwa skutkowało krótkotrwałymi opóźnieniami w dostawach. Sytuacja ta jednak uległa normalizacji z chwilą zmniejszenia zakresu kontroli granicznych.

5. Ryzyko spadku cen wyrobów oraz ryzyko wzrostu cen czynników produkcji innych niż surowce

W obszarze produktów segmentu Agri, na ceny surowego oleju rzepakowego pośredni wpływ ma cena ropy naftowej. Obecnie cena ropy naftowej ulega spadkowi ale niewykluczone, że może dojść do zmiany trendu spadkowego w przypadku nieznanym na moment sporządzenia sprawozdania finansowego decyzji krajów OPEC w zakresie wielkości wydobycia ropy naftowej.

Cena surowego oleju rzepakowego ma istotny wpływ na wysokość marży realizowanej na przerobie rzepaku, jednak nie jest jedynym czynnikiem kształtującym jej poziom. Również ważnymi czynnikami kształtującymi marżę jest cena zakupu nasion rzepaku jak i cena sprzedaży śruty rzepakowej.

Przewidywany spadek zapotrzebowania na biopaliwa w UE może przełożyć się na zmniejszenie przerobu nasion rzepaku, co z kolei przełoży się na mniejszą podaż śruty rzepakowej. Biorąc pod uwagę inne czynniki, np. znaczne zakłócenia w łańcuchu dostaw śruty sojowej do Europy oraz mniejszą podaż DDGS jako rezultat ograniczenia produkcji etanolu, można zakładać, że czynniki te mogą mieć pozytywny wpływ na osiągnięte marże na przerobie nasion rzepaku, wspierane przez wzrost cen śruty rzepakowej.

W obszarze produktów spożywczych, na podstawie doświadczeń wielu lat, Zarząd Spółki upatruje największe zagrożenie dla zyskowności sprzedaży w jednoczesnym wystąpieniu dwóch negatywnych czynników, tj. (i) zmniejszenie popytu na towary o lepszej jakości i większych marżach oraz (ii) równoczesne obniżenie, a po krótkim okresie stabilizacji szybki wzrost, cen surowców.

Taka sytuacja w pierwszej kolejności powoduje spadek rentowności ze względu na spadek udziału w sprzedaży ogółem produktów wysokomarżowych w portfelu Spółki. W kolejnym etapie, następuje spadek cen produktów tańszych wskutek spadku cen surowców (ta interakcja następuje relatywnie szybko), po czym następuje gwałtowny wzrost cen surowców, który z kolei producenci nie mają możliwości szybko odzwierciedlić w cenach sprzedaży produktów (proces ten zajmuje zwykle rok lub dwa). Jest to skrajnie negatywny scenariusz, którego nie można wykluczyć.

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego brak jest podstaw do przewidywania znacznego i szybkiego wzrostu cen olejów na rynkach światowych. Poza tym, Zarząd Spółki ma spore doświadczenie w zarządzaniu cenami i marżami, co w przypadku wystąpienia skrajnych scenariuszy powinno pozwolić na minimalizację ich negatywnych skutków. Równocześnie należy pamiętać, że gwałtowny wzrost cen olejów na rynkach światowych ma wspierający wpływ na wysokość marż realizowanych w segmencie Agri.

Głównymi czynnikami produkcji w Spółce, poza surowcami i materiałami, są nośniki energii. Jeżeli w konsekwencji pandemii koronawirusa dojdzie do recesji gospodarczej, to należy zakładać że ceny nośników energii powinny ulec obniżeniu ze względu na niższą konsumpcję. Czynnikiem wspierającym ten trend może być również niższa, niż w okresie poprzedzającym pandemię, cena ropy naftowej.

6. Stan procedur wewnętrznych dotyczących kadry produkcyjnej i administracyjnej nakierowanych na minimalizację ryzyka zakażenia wirusem oraz na wypadek wystąpienia zakażenia u pracownika/pracowników, a także stan morale zatrudnionych w Spółce.

Pierwsze działania mające na celu zapobieżenie rozprzestrzenianiu się zarażeń koronawirusem i zapewnienia bezpieczeństwa pracowników Spółka podjęła już w dniu 1 marca 2020 roku. W tym dniu ogłoszono szereg zasad postępowania dla pracowników, dla kierowców wjeżdżających na teren zakładów, dla firm sprzątających i współpracujących kantyn. Równocześnie Spółka zapewniła pracownikom bieżący dostęp do środków dezynfekujących oraz wyposażyła pracowników, na szczególnie narażonych na zarażenia stanowiskach, w maski i okulary ochronne a w późniejszym okresie również w przyłbice. Wprowadzono pomiar temperatury dla osób wchodzących na teren biur i zakładów Spółki. Rozpoczęto również działania edukacyjne związane z zasadami przestrzegania higieny. Podkreślić należy, że działania podjęte przez Spółkę w wielu przypadkach wyprzedzały działania wprowadzane w innych zakładach grupy Bunge w Europie. W tym samym okresie w Spółce powołano zespół, który na bieżąco kieruje wszystkimi działaniami związanymi z przeciwdziałaniem skutkom pandemii. Przedstawiciele lokalnego zespołu również na bieżąco współpracują z podobnym zespołem działającym na poziomie Bunge w Europie i Azji.

W kolejnych dniach wprowadzano dalsze działania zmniejszające ryzyko zarażenia pracowników.. Zmieniono sposób wymiany zmian w zakładach produkcyjnych w celu eliminacji kumulowania się pracowników, wprowadzając przerwę pomiędzy końcem poprzedniej zmiany a początkiem zmiany następnej. Spółka wprowadziła procedury postępowania na wypadek stwierdzenia zarażenia wirusem wśród pracowników i na terenie zakładów produkcyjnych. Mając na uwadze szczególnie trudną sytuację pracowników bezpośrednio produkcyjnych, którzy muszą wykonywać swoją pracę w zakładach produkcyjnych, Spółka wyposażyła każdego pracownika produkcji w indywidualny zestaw ochronny, składający się z masek i rękawiczek ochronnych oraz środka dezynfekującego. Obecnie, pomimo szeregu ograniczeń w sposobie wykonywania pracy, Spółka prowadzi swoją działalność w sposób niezakłócony.

7. Stan rezerw finansowych Spółki, ocena zarządu ich adekwatności, aktualna i przewidywana możliwość i zdolność do skorzystania z zewnętrznych środków obrotowych niezbędnych do zaopatrzenia w podstawowy surowiec do produkcji

Spółka posiada w wystarczające środki finansowe niezbędne do finansowania majątku obrotowego oraz planowanych wydatków inwestycyjnych. Na dzień 31 marca 2020 roku wartość netto wolnych środków pieniężnych (depozyt) wynosiła łącznie 259 mln PLN. Ponadto, w ramach Grupy Bunge, Spółka ma otwartą linię kredytową w wysokości równowartości 150 mln USD.

Rozprzestrzeniające się zagrożenie koron wirusem obecnie nie wpływa istotnie na poziom i strukturę kapitału pracującego Spółki. Na dzień 31 marca br. Spółka posiadała 158 tys. ton zapasów nasion rzepaku, które gwarantują blisko dwumiesięczne wykorzystanie zdolności produkcyjnych obydwu olejarni. Poza tym, obecnie Spółka ma podpisane kontrakty za zakup nasion rzepaku w okresie do końca lipca br. na łączną ilość 120 tys. ton. Łącznie, zabezpiecza to wykorzystanie zdolności produkcyjnych Spółki prawie do końca lipca br.

Pozostałe zapasy, wg danych z końca marca 2020 roku, utrzymują się na średniorocznym poziomie około 130 mln PLN, w tym wartość produktów 43%. (średnioroczny poziom to 42%).

Stan należności na koniec marca 2020 roku ukształtował się na poziomie 131 mln PLN (średnioroczny: 93 mln PLN). Wzrost ten jest bezpośrednim skutkiem intensyfikacji zakupów produktów Spółki w marcu, w związku z zagrożeniem koronawirusem.

Znaczna część kapitału pracującego jest pokryta zobowiązaniami bieżącymi, których poziom na koniec marca 2020 roku wyniósł 419 mln PLN (średnioroczny: 329 mln PLN).

Perspektywa najbliższych miesięcy, do końca lipca 2020 roku, to zmniejszanie kapitału pracującego netto w związku wykorzystaniem zapasów nasion rzepaku a tym samym mniejsze zapotrzebowanie na pokrycie kapitału obrotowego środkami pieniężnymi.

Reasumując, Spółka zarówno obecnie jak i perspektywie najbliższych miesięcy ma zabezpieczoną płynność finansową.

Odnosząc się do wartości szacunkowych ujętych w sprawozdaniu finansowym, w ocenie zarządu obecna sytuacja nie będzie miała wpływu na wysokość stawek amortyzacyjnych oraz wartość aktywów z tytułu podatku dochodowego, które Spółka zamierza rozliczyć w roku 2020. W zakresie wyceny rezerw emerytalno-rentowych, biorąc pod uwagę, że zarząd nie planuje zwolnień grupowych, ewentualne zmiany ich wysokości mogą być wynikiem zmian stóp procentowych, których kierunek i wysokość zmian na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego trudno określić.

Wg zarządu, brak jest również przesłanek wskazujących na konieczność korygowania założeń do testu na utratę wartości w obydwu segmentach działalności Spółki, a tym samym nie ma powodu do korygowania wartości bilansowych aktywów (trwała utrata wartości). Spółka działa w branży produkcji artykułów spożywczych, a więc branży o niskiej ekspozycji na ryzyka wystąpienia zakłóceń w związku z pandemią.

8. Ocena zdolności Spółki do reagowania na nadzwyczajne zmiany na rynku w wariantach gwałtownego i szerokiego rozprzestrzeniania się pandemii, w tym ocena zdolności do utrzymania się Spółki w przypadku okresowego zamknięcia jej zakładów produkcyjnych.

Zarząd Spółki przeprowadził analizę możliwości kontynuacji produkcji w sytuacji gwałtownego wzrostu zachorowań pracowników. Stwierdzono, że Spółka jest w stanie utrzymać ciągłość produkcji przy zmniejszeniu się stanu załogi do poziomu około 80%. Poniżej tego progu koniecznym będzie racjonalizacja działalności w celu zapewnienia kontynuowania pracy kluczowych działów produkcyjnych. Plany takich działań zostały przygotowane. Obecnie Spółka ponosi koszty stałe na poziomie około 20 mln PLN miesięcznie. W sytuacji całkowitego braku przychodów, w ocenie Zarządu Spółki koszty stałe można czasowo zredukować do poziomu około 16 mln zł. Oznacza to, że przy obecnych rezerwach środków finansowych Spółka jest w stanie przetrwać przez okres kilkunastu miesięcy.

Będąc częścią grupy Bunge, Spółka na bieżąco ma dostęp do informacji o sytuacji w zakładach produkcyjnych grupy zlokalizowanych w obszarach, w których pandemia wystąpiła wcześniej lub jest obecnie znacznie rozwinięta w stosunku do obecnej sytuacji w Polsce. Wszystkie zakłady we Włoszech i Hiszpanii kontynuują produkcję. Dostęp do tej wiedzy a także bieżąca współpraca wszystkich służb na poziomie regionu Europy i Azji, pozwala na bieżące wprowadzanie wszystkich skutecznych rozwiązań, które zostały z powodzeniem wdrożone w innych zakładach grupy Bunge.

9. Ocena potencjalnych ryzyk prawnych związanych z nadzwyczajną sytuacją (tj. spełnianie wymogów informacyjnych, stosunki prawne z pracownikami, stosunki umowne z dostawcami i odbiorcami).

Zarząd Spółki na bieżąco monitoruje wszystkie zmiany przepisów, jakie wprowadzane są przez ustawodawcę od momentu pojawienia się w Polsce pandemii SARS-CoV-2 i dostosowuje się do nich w swojej działalności.

Większość umów zawartych przez Spółkę zawiera stosowne postanowienia odnoszące się do działania siły wyższej. W przypadku umów nie regulujących sposobu postępowania w razie wystąpienia siły wyższej, zastosowanie mają przepisy prawa cywilnego. Niezależnie od powyższego, w ocenie zarządu Spółki, na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego brak jest przesłanek, które wskazywałyby na ryzyko braku możliwości wywiązania się z zawartych umów

Prowadząc politykę informacyjną Spółka kieruje się zasadami wynikającymi z Rozporządzenia MAR i Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych

przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych. Spółka publikuje wyłącznie informacje o charakterze cenotwórczym.

10. Opis innych, istotnych w ocenie zarządu, ryzyk, które pojawiły się w związku z pandemią oraz ocena prawdopodobieństwa wystąpienia konieczności skorygowania planów finansowych i budżetu Spółki w 2020 roku.

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego Zarząd Spółki nie posiada informacji na temat innych istotnych ryzyk, które pojawiły się w związku z pandemią a które nie zostały przedstawione w niniejszym sprawozdaniu finansowym. Zarząd jest świadomy, że na tym etapie wszelkie próby oceny potencjalnych skutków pandemii są trudne do sformułowania, a tym samym korygowanie średnioterminowych prognoz byłoby obciążone dużym błędem.

Zarząd Spółki stoi na stanowisku, że na podstawie oceny obecnej sytuacji i naszych przewidywań na bazie posiadanej wiedzy, na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego nie istnieje konieczność wprowadzenia istotnych zmian do planów finansowych i budżetu Spółki. Biorąc jednak pod uwagę dynamikę jak i brak przewidywalności rozwoju wypadków, Zarząd nie wyklucza, że stanowisko to może ulec zmianie w sytuacji pojawienia się zdarzeń, które na dzień dzisiejszy nie są Zarządowi znane.

11. Aktualna ocena Zarządu prawdopodobieństwa utrzymania działalności Spółki w roku 2020.

Na podstawie przeprowadzonej analizy, oceny obecnej sytuacji i przewidywań na bazie posiadanego doświadczenia i wiedzy, której główne wnioski zostały przedstawione w niniejszym dokumencie, Zarząd Spółki ocenia, że na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego ryzyko zagrożenia kontynuacji działalności Spółki w rozumieniu pojęcia „going concern” jest bardzo niskie, nieznacznie wyższe niż w poprzednich latach.

Do sformułowania powyższej oceny sytuacji uprawniają następujące fakty:

- Spółka prowadzi działalność zarówno w segmencie produktów spożywczych jak i produktów masowych, co w większości przypadków w przeszłości powodowało kompensowanie negatywnych zjawisk w jednym z segmentów lepszymi wynikami drugiego segmentu;
- Silna pozycja finansowa Spółki wyrażona wielkością wolnych środków finansowych i dostępu do środków finansowania w grupie Bunge;
- Wiedza i doświadczenie zespołu pracowników Spółki mających możliwość czerpania doświadczeń z innych krajów, w których grupa Bunge prowadzi działalność;
- Stan obecnych przygotowań Spółki na potencjalne negatywne efekty pandemii oraz zakres wdrożonych środków minimalizujących ryzyko przerwy w działalności i ryzyka dla pracowników Spółki;
- Prowadzenie działalności gospodarczej Spółki w łańcuchu dostaw szeroko rozumianej żywności, który w sytuacjach krytycznych jest kluczowym z punktu widzenia władz państwowych, a co za tym idzie powinien być objęty szczególną ochroną i wsparciem.

Zarząd Spółki jest świadomy nieprzewidywalności rozwoju sytuacji i trudności, które Spółka może napotkać. Dlatego też Zarząd na bieżąco nadzoruje w trybie szczególnym bieżącą działalność Spółki w celu jak najszybszej identyfikacji potencjalnych zagrożeń i im przeciwdziałania.

W przypadku zaistnienia zdarzeń, które w istotny sposób wpłyną na obecną ocenę zagrożenia działalności Spółki, Zarząd Spółki niezwłocznie będzie komunikować akcjonariuszy, w sposób określony w obowiązujących przepisach.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone i zatwierdzone w dniu 28 kwietnia 2020 roku przez zarząd jednostki dominującej.

Podpisy wszystkich członków Zarządu:

Wojciech Jachimczyk – Prezes Zarządu .....

Wojciech Bauman – Członek Zarządu .....

Marcin Brodowski – Członek Zarządu .....

Oleh Chernilevskyy – Członek Zarządu .....

Piotr Piotrowski – Członek Zarządu .....

Sławomir Werbiński – Członek Zarządu .....

Tomasz Wika – Członek Zarządu .....

Podpis osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych:

Sławomir Werbiński – Główny Księgowy .....